

TESTI ADOTTATI

Edizzjoni proviżorja

P8_TA-PROV(2019)0366

**Il-protezzjoni ta' persuni li jirrappurtaw dwar ksur tad-dritt tal-Unjoni
***I**

Riżoluzzjoni leġislattiva tal-Parlament Ewropew tas-16 ta' April 2019 dwar Proposta ghal Direttiva tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill dwar il-protezzjoni ta' persuni li jirrappurtaw dwar ksur tad-dritt tal-Unjoni (COM(2018)0218 – C8-0159/2018 – 2018/0106(COD))

(Proċedura leġislattiva ordinarja: l-ewwel qari)

Il-Parlament Ewropew,

- wara li kkunsidra l-proposta tal-Kummissjoni lill-Parlament Ewropew u lill-Kunsill (COM(2018)0218),
- wara li kkunsidra l-Artikolu 294(2) u l-Artikoli 16, 33, 43, 50, 53(1), 62, 91, 100, 103, 109, 114, 168, 169, 192, 207 u 325(4) tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea u l-Artikolu 31 tat-Trattat li jistabbilixxi l-Komunità Ewropea tal-Energija Atomika, skont liema artikoli l-Kummissjoni pprezentat il-proposta lill-Parlament (C8-0159/2018),
- wara li kkunsidra l-opinjoni tal-Kumitat għall-Affarijiet Legali dwar il-bazi legali proposta,
- wara li kkunsidra l-Artikolu 294(3) u l-Artikoli 16, 43(2), 50, 53(1), 91, 100, 114, 168(4), 169, 192(1) u 325(4) tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea u l-Artikolu 31 tat-Trattat li jistabbilixxi l-Komunità Ewropea tal-Energija Atomika,
- wara li kkunsidra l-opinjoni motivata preżentata mil-Parlament Svediż, fil-qafas tal-Protokoll Nru 2 dwar l-applikazzjoni tal-prinċipji ta' sussidjarjetà u proporzjonalità li tiddikjara li l-abbozz ta' att leġislattiv mhuwiex konformi mal-prinċipju ta' sussidjarjetà,
- wara li kkunsidra l-opinjoni tal-Qorti tal-Awdituri tas-26 ta' Settembru 2018¹,
- wara li kkunsidra l-opinjoni tal-Kumitat Soċjali u Ekonomiku Ewropew tat-

¹ ĠU C 405, 9.11.2018, p. 1.

18 ta' Ottubru 2018¹,

- wara li kkonsulta l-Kumitat tar-Regjuni,
 - wara li kkunsidra l-ftehim provizorju approvat mill-kumitat responsabbli fis-sens tal-Artikolu 69f(4) tar-Regoli ta' Proċedura tiegħu u l-impenn meħud mir-rappreżentant tal-Kunsill, permezz tal-ittra tal-15 ta' Marzu 2019, li japprova l-pożizzjoni tal-Parlament, skont l-Artikolu 294(4) tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea,
 - wara li kkunsidra l-Artikoli 59 u 39 tar-Regoli ta' Proċedura tiegħu,
 - wara li kkunsidra r-rapport tal-Kumitat għall-Affarijiet Legali kif ukoll l-opinjoni tal-Kumitat għall-Affarijiet Ekonomiċi u Monetarji, tal-Kumitat għall-Libertajiet Ċivili, il-Ġustizzja u l-Intern, tal-Kumitat għall-Kontroll tal-Baġit, tal-Kumitat għall-Impjiegi u l-Affarijiet Soċjali, tal-Kumitat għall-Ambjent, is-Saħħa Pubblika u s-Sikurezza tal-Ikel, tal-Kumitat għall-Kultura u l-Edukazzjoni, u tal-Kumitat għall-Affarijiet Kostituzzjonali (A8-0398/2018),
1. Jadotta l-pożizzjoni fl-ewwel qari li tidher hawn taħt;
 2. Jieħu nota tad-dikjarazzjoni tal-Kummissjoni anness ma' din ir-riżoluzzjoni;
 3. Jitlob lill-Kummissjoni biex terġa' tirreferi l-kwistjoni lill-Parlament jekk tibdel il-proposta tagħha, temendaha b'mod sustanzjali jew ikollha l-ħsieb li temendaha b'mod sustanzjali;
 4. Jagħti iSTRUZZJONIJET lill-President tiegħu biex jgħaddi l-pożizzjoni tal-Parlament lill-Kunsill u lill-Kummissjoni kif ukoll lill-parlamenti nazzjonali.

¹ ĠU C 62, 15.2.2019, p. 155.

P8_TC1-COD(2018)0106

Pożizzjoni tal-Parlament Ewropew adottata fl-ewwel qari fis-16 ta' April 2019 bil-hsieb tal-adozzjoni tar-Regolament (UE) 2019/... tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill dwar il-protezzjoni ta' persuni li jirrapportaw dwar ksur tal-liġi tal-Unjoni*

IL-PARLAMENT EWROPEW U L-KUNSILL TAL-UNJONI EWROPEA,

Wara li kkunsidraw it-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea, u b'mod partikolari l-Artikoli 16, **43(2)**, 50, 53(1), **91**, 100, **114**, 168**(4)**, 169, 192**(1)** **u** 325(4) tiegħu, u t-Trattat li jistabbilixxi l-Komunità Ewropea tal-Energija Atomika, u b'mod partikolari l-Artikolu 31 tiegħu,

Wara li kkunsidraw il-proposta mill-Kummissjoni Ewropea,

Wara li l-abbozz tal-att legiżlattiv intbagħat lill-parlamenti nazzjonali,

Wara li kkunsidraw l-opinjoni tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew¹,

Wara li kkunsidraw l-opinjoni tal-Kumitat tar-Regjuni²

Wara li kkunsidraw l-opinjoni tal-Qorti tal-Awdituri³,

* IL-FINALIZZAZZJONI LEGALI-LINGWISTIKA TA' DAN IT-TEST GHADHA MA SARITX.

¹ ĠU C [...], [...], p. [...].

² ĠU C [...], [...], p. [...].

³ ĠU C [...], [...], p. [...].

Wara li kkunsidraw l-opinjoni ta' grupp ta' persuni mahtura mill-Kumitat Xjentifiku u Tekniku minn fost esperti xjentifiċi fl-Istati Membri, f'konformità mal-Artikolu 31 tat-Trattat li jstabbilixxi l-Komunità Ewropea tal-Energija Atomika,

Filwaqt li jaġixxu skont il-proċedura legiſlattiva ordinarja,

Billi:

- (1) Persuni li jaħdmu għal organizzazzjoni **pubblika jew privata** jew huma f'kuntatt magħha fil-kuntest tal-attivitajiet relatati max-xogħol tagħhom, huma ta' spiss l-ewwel li jsiru jafu dwar theddid jew ħsara għall-interess pubbliku li sseħħ f'dan il-kuntest. Meta "jiżvelaw l-informazzjoni", huma jassumu rwol ewlieni fil-kxif u l-prevenzjoni ta' ksur tal-liġi **li jkun ta' ħsara għall-interess pubbliku** u fis-salvagwardja tal-benessri tas-soċjetà. Madankollu, l-informaturi potenzjali spiss jiġu skoragġuti milli jirrapportaw it-tħassib jew is-suspetti tagħhom għax jibzġu minn xi ritaljazzjoni. **F'dan il-kuntest, l-importanza li tiġi pprovduta protezzjoni bbilancjata u effettiva lill-informaturi hija dejjem aktar rikonoxxuta kemm fil-livell Ewropew kif ukoll f'dak internazzjonali.**

- (2) Fil-livell tal-Unjoni, ir-rapporti ***u l-iżvelar pubbliku*** mill-informaturi huma wieħed mill-komponenti primarji tal-infurzar tal-liġi ***u l-politiki*** tal-Unjoni: huma jikkontribwixxu informazzjoni għas-sistemi tal-infurzar nazzjonali u tal-Unjoni, li twassal għal kxif, investigazzjoni u prosekuzzjoni effettivi ta' ksur tal-liġi tal-Unjoni, ***u b'hekk itejbu t-trasparenza u r-responsabbiltà.***
- (3) F'ċerti oqsma ta' politika, ksur tal-liġi tal-Unjoni – ***irrispettivament minn jekk fil-liġi nazzjonali jkunx kwalifikat bhala ksur amministrattiv, kriminali jew tip iehor ta' ksur*** - jista' jikkawża ħsara serja għall-interess pubbliku, fis-sens li joħloq riskji sinifikanti għall-benessri tas-soċjetà. Fejn jiġu identifikati nuqqasijiet ta' infurzar f'dawk l-oqsma, u l-informaturi huma ***normalment*** f'pożizzjoni privileġġjata biex jiżvelaw ksur, huwa neċessarju li l-infurzar jissahhaħ bl-***introduzzjoni ta' kanali effettivi, kunfidenzjali u siguri ta' rapportar u billi*** tiġi żgurata protezzjoni effettiva għall-informaturi mir-ritaljazżjoni ■ .

- (4) Il-protezzjoni li attwalment tinghata lill-informaturi fl-Unjoni Ewropea hija frammentata fl-Istati Membri u hija inugwali minn qasam ta' politika għal iehor. Il-konsegwenzi tal-ksur tal-liġi tal-Unjoni b'dimensjoni transfruntiera u li jinkixef minn informaturi juru kif protezzjoni insufficjenti fi Stat Membru wiehed mhux biss għandha impatt negattiv fuq il-funzjonament tal-politiki tal-UE f'dak l-Istat Membru iżda jista' jkollha wkoll riperkussjonijiet fi Stati Membri oħra u **għewwa** l-Unjoni kollha kemm hi.
- (5) Għaldaqstant, jenhtieg li jiġu applikati standards minimi komuni li jiżguraw protezzjoni effettiva tal-informaturi f'dawk l-atti u l-oqsma ta' politika fejn:
- (i) hemm bżonn li l-infurzar jissahħah,
 - (ii) is-sottorapportar minn informaturi huwa fattur ewlieni li jaffettwa l-infurzar, u
 - (iii) ksur tal-liġi tal-Unjoni jirrizulta fi ħsara serja għall-interess pubbliku.

L-Istati Membri jistgħu jestendu l-applikazzjoni tad-dispożizzjonijiet nazzjonali għal oqsma oħra bil-ħsieb li jiżguraw qafas komprensiv u koerenti fil-livell nazzjonali.

- (6) Il-protezzjoni tal-informaturi hija meħtieġa biex jissahħaħ l-infurzar tal-liġi tal-Unjoni dwar l-akkwist pubbliku. Barra mill-ħtieġa tal-prevenzjoni u tal-iskoperta ta' frodi u korruzzjoni fil-kuntest tal-implimentazzjoni tal-baġit tal-UE, inkluż l-akkwist, huwa meħtieġ li jiġi indirizzat l-infurzar insuffiċjenti tar-regoli dwar l-akkwist pubbliku mill-awtoritajiet pubbliċi nazzjonali u ċerti operaturi tal-utilitajiet pubbliċi meta jinxtraw prodotti, xogħlijiet u servizzi. Il-ksur ta' tali regoli jgħoq distorsjonijiet tal-kompetizzjoni, iżid l-ispejjeż għan-negozji, jikser l-interessi tal-investituri u l-azzjonisti u, b'mod ġenerali, inaqqas l-attrazzjoni għall-investiment u jgħoq kondizzjonijiet inekwi għan-negozji kollha fl-Ewropa, u b'hekk jaffettwa l-funzjonament tajjeb tas-suq intern.

- (7) Fil-qasam tas-servizzi finanzjarji, il-valur miżjud tal-protezzjoni tal-informaturi diġà kien rikonoxxut mil-leġislatur tal-Unjoni. Wara l-kriżi finanzjarja, li kixfet nuqqasijiet kbar fl-infurzar tar-regoli rilevanti, ġew introdotti miżuri għall-protezzjoni tal-informaturi, ***inkluż kanali ta' rapportar interni u esterni kif ukoll projbizzjoni espliċita tar-ritaljazżjoni***, f'għadd sinifikanti ta' strumenti legiſlattivi f'dan il-qasam¹. B'mod partikolari, fil-kuntest tal-qafas prudenzjali applikabbli għall-istituzzjonijiet ta' kreditu u għad-ditti tal-investment, id-Direttiva 2013/36/UE¹ tipprevedi protezzjoni tal-informaturi, li testendi wkoll għar-Regolament (UE) Nru 575/2013 dwar ir-rekwiżiti prudenzjali għall-istituzzjonijiet ta' kreditu u d-ditti tal-investment.

¹ Il-Komunikazzjoni tat-8.12.2010 "Rinfurzar tar-regimi tas-sanzjonar fis-settur tas-servizzi finanzjarji".

- (8) Fir-rigward tas-sikurezza ta' prodotti mqieghda fis-suq intern, is-sors primarju ta' gbir ta' evidenza huma n-negozji involuti fil-katina tal-manifattura u tad-distribuzzjoni, b'mod li r-rapportar mill-informaturi għandu valur miżjud għoli, peress li huma hafna eqreb għas-sors ta' Prattiki possibbilment ingusti u illegali ta' manifattura, importazzjoni jew distribuzzjoni ta' prodotti mhux sikuri. Dan jirrikjedi l-introduzzjoni ta' protezzjoni tal-informaturi b'rabta mar-rekwiżiti ta' sikurezza applikabbli kemm għal "prodotti armonizzati"¹ kif ukoll għall-"prodotti mhux armonizzati"². Il-protezzjoni tal-informaturi hija strumentali wkoll biex tiġi evitata d-devjazzjoni ta' armi tan-nar, tal-partijiet u tal-komponenti u tal-munizzjon tagħhom, kif ukoll ta' prodotti marbutin mad-difiza, billi tteġġeg ir-rapportar ta' ksur, bħal frodi ta' dokumenti, immarkar mibdul u akkwist intrakomunitarju frodulent ta' armi tan-nar fejn il-ksur spiss jimplika devjazzjoni mis-suq legali għal dak illegali. Il-protezzjoni tal-informaturi ser tgħin ukoll fil-prevenzjoni tal-manifattura illegali ta' splussivi magħmulin id-dar billi tikkontribwixxi għall-applikazzjoni korretta tar-restrizzjonijiet u l-kontrolli fir-rigward ta' prekursori tal-isplussivi.

¹ Il-korp ta' "leġislazzjoni ta' armonizzazzjoni tal-Unjoni" rilevanti huwa ċirkoskritt u elenkat fir-Regolament [XXX] li jstipula r-regoli u l-proċeduri għall-konformità mal-leġislazzjoni ta' armonizzazzjoni tal-Unjoni, 2017/0353 (COD) u l-infurzar tagħha.

² Irregolati mid-Direttiva (KE) 2001/95 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-3 ta' Diċembru 2001 dwar is-sikurezza ġenerali tal-prodotti (ĠU L 11, p. 4).

- (9) L-importanza tal-protezzjoni tal-informaturi fir-rigward tal-prevenzjoni u l-iskoraġġiment ta' ksur tar-regoli tal-Unjoni dwar is-sikurezza tat-trasport li jistgħu jpoġġu l-ħajja tal-bnedmin fil-periklu, digà għet rikonoxxuta fi strumenti settorjali tal-Unjoni dwar is-sikurezza tal-avjazzjoni¹ u s-sikurezza tat-trasport marittimu², li jipprovdu miżuri mfassla apposta għall-protezzjoni tal-informaturi kif ukoll kanali ta' rapportar speċifiċi. Dawn l-istrumenti jinkludu wkoll il-protezzjoni mir-ritaljazżjoni tal-haddiema li jirrapportaw l-iżbalji onesti tagħhom (l-hekk imsejha "kultura ġusta"). Huwa meħtieġ li l-elementi eżistenti tal-protezzjoni tal-informaturi f'dawn iż-żewġ setturi jiġu kkomplementati **u mwessghin** kif ukoll li tiġi pprovduta tali protezzjoni biex jissahħaħ l-infurzar ta' standards ta' sikurezza għal mezzi oħra ta' trasport, b'mod partikolari ***l-passaġġi fuq l-ilma interni***, it-trasport bit-triq u bil-ferrovija.

¹ Ir-Regolament (UE) Nru 376/2014 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-3 ta' April 2014 dwar ir-rapportar, l-analiżi u s-segwitu ta' okkorrenzi fl-avjazzjoni ċivili (ĠU L 122, p. 18).

² Id-Direttiva 2013/54/UE, tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, tal-20 ta' Novembru 2013, dwar ċerti responsabbiltajiet tal-Istat tal-Bandiera għal konformità mal-Konvenzjoni dwar ix-Xogħol Marittimu u l-infurzar tagħha (ĠU L 329, p. 1), id-Direttiva 2009/16/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-23 ta' April 2009 dwar il-kontroll tal-Istat tal-Port (ĠU L 131, p. 57).

- (10) Il-ġbir ta' evidenza, **il-prevenzjoni**, il-kxif u l-indirizzar ta' reati ambjentali u mgħiba illegali **jew ommissjonijiet kif ukoll ksur potenzjali rigward** il-protezzjoni tal-ambjent jibqgħu sfida u jenħtieġ li jiġu msahħa kif rikonoxxut fil-Komunikazzjoni tal-Kummissjoni "Azzjonijiet tal-UE għat-titjib tal-governanza u l-konformità ambjentali" tat-18 ta' Jannar 2018¹. Filwaqt li r-regoli dwar il-protezzjoni tal-informaturi attwalment jeżistu biss fi strument settorjali wieħed dwar il-protezzjoni ambjentali², l-introduzzjoni ta' tali protezzjoni **hija** meħtieġa biex ikun żgurat infurzar effettiv tal-*acquis* tal-Unjoni dwar l-ambjent, li l-ksur tiegħu jista' jikkawża ħsara għall-interess pubbliku b'impatti kollaterali potenzjali lil hinn mill-fruntieri nazzjonali. Dan huwa rilevanti wkoll f'każijiet fejn prodotti mhux sikuri jistgħu jikkawżaw ħsara ambjentali.

¹ COM (2018) 10 final.

² Id-Direttiva 2013/30/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-12 ta' Ġunju 2013 dwar l-operazzjonijiet taż-żejt u tal-gass offshore (ĠU L 178, p. 66).

(11) *It-tishih tal-protezzjoni tal-informaturi jikkontribwixxi wkoll għall-prevenzjoni u l-iskoraġġiment tal-ksur tar-regoli tal-Euratom dwar is-sikurezza nukleari, il-protezzjoni mir-radjazzjoni u l-ġestjoni responsabbli u sikura ta' fjuwil użat u skart radjuattiv. Barra minn hekk, dan isahhah l-infurzar tad-dispożizzjonijiet eżistenti tad-Direttiva riveduta tas-Sikurezza Nukleari¹ dwar kultura effettiva fil-qasam tas-sikurezza nukleari u, b'mod partikulari, l-Artikolu 8b(2)(a), li jitolb, fost l-oħrajn, li l-awtorità regolatorja kompetenti tistabbilixxi sistemi ta' ġestjoni li jagħtu l-prijorità dovuta lis-sikurezza nukleari u li jippromwovu, fil-livelli kollha tal-persunal u tal-manigment, il-kapaċità li wiehed jirrifletti dwar jekk hux qed jiġu applikati b'mod effettiv il-prinċipji u l-prattiki rilevanti tas-sikurezza u li r-rapportar dwar kwistjonijiet ta' sikurezza jsir fil-hin.*

¹ Id-Direttiva tal-Kunsill 2014/87/Euratom tat-8 ta' Lulju 2014 li temenda d-Direttiva 2009/71/Euratom li tistabbilixxi qafas Komunitarju għas-sikurezza nukleari ta' installazzjonijiet nukleari (ĠU L 219, 25.7.2014, p. 42).

- (12) Kunsiderazzjonijiet simili jirrikjedu l-introduzzjoni ta' protezzjoni tal-informaturi sabiex tibni fuq dispozizzjonijiet eżistenti u jiġi evitat ksur tar-regoli tal-UE fil-qasam tal-katina alimentari u b'mod partikolari dwar is-sikurezza tal-ikel u l-ġhalf kif ukoll dwar is-saħħa, ***il-protezzjoni*** u l-benessri tal-annimali. Ir-regoli differenti tal-Unjoni żviluppata f'dawn l-oqsma huma interkonnessi mill-qrib. Ir-Regolament (KE) Nru 178/2002¹ jistipula l-prinċipji ġenerali u r-rekwiziti li huma l-bażi tal-miżuri kollha tal-Unjoni u dawk nazzjonali marbutin mal-ikel u l-ġhalf, b'fokus partikolari fuq is-sikurezza tal-ikel, sabiex jiġi żgurat livell għoli ta' protezzjoni tas-saħħa tal-bniedem u tal-interessi tal-konsumaturi b'rabta mal-ikel kif ukoll il-funzjonament effettiv tas-suq intern. Dan ir-Regolament jipprevedi, fost l-oħrajn, li l-operaturi tan-negozji tal-ikel u l-ġhalf ma jithallewx jiskoraġġixxu lill-impjegati tagħhom u lil persuni oħra milli jikkooperaw mal-awtoritajiet kompetenti fejn dan jista' jipprevjeni, inaqas jew jelimina riskju ġej mill-ikel. Il-legislatur tal-Unjoni ha approċċ simili fil-qasam tal-"Liġi dwar is-saħħa tal-Annimali" permezz tar-Regolament (UE) 2016/429 li jstabbilixxi r-regoli għall-prevenzjoni u l-kontroll tal-mard tal-annimali li huwa trasmissibbli lill-annimali u lill-bnedmin². ***Id-Direttiva tal-Kunsill 98/58/KE u d-Direttiva 2010/63/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, kif ukoll ir-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 1/2005 u r-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 1099/2009 jistabbilixxu regoli rigward il-protezzjoni u l-benessri tal-annimali miżmuma għal skopijiet ta' biedja, waqt it-trasport u waqt il-qatla.***

¹ Ir-Regolament (KE) Nru 178/2002 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-28 ta' Jannar 2002 li jstabbilixxi l-prinċipji ġenerali u l-ħtiġijiet tal-liġi dwar l-ikel, li jstabbilixxi l-Awtorità Ewropea dwar is-Sigurtà fl-Ikel u jstabbilixxi l-proċeduri fi kwistjonijiet ta' sigurtà tal-ikel (ĠU L 31, p. 1).

² ĠU L 84, p. 1.

-
- (13) Bl-istess mod, ir-rapporti tal-informaturi jistgħu jkunu kruċjali għall-kxif u l-prevenzjoni, it-tnaqqis jew l-eliminazzjoni ta' riskji għas-saħħa pubblika u għall-protezzjoni tal-konsumaturi li jirriżultaw minn ksur tar-regoli tal-Unjoni li b'mod ieħor jista' jibqa' moħbi. B'mod partikolari, il-protezzjoni tal-konsumatur hija marbuta ħafna wkoll ma' każijiet fejn prodotti mhux sikuri jistgħu jikkawżaw ħsara konsiderevoli lill-konsumaturi. ■
- (14) Il-protezzjoni tal-privatezza u tad-data personali, **stabbilita fl-Artikoli 7 u 8 tal-Karta tad-Drittijiet Fundamentali**, hija qasam ieħor fejn l-informaturi **jistgħu jgħinu** sabiex jiġi żvelat ksur tal-liġi tal-Unjoni li jista' jkun ta' ■ ħsara għall-interess pubbliku. Kunsiderazzjonijiet simili japplikaw għal ksur tad-Direttiva dwar is-sigurtà tan-netwerks u tas-sistemi ta' informazzjoni¹, li tintroduċi n-notifika ta' inċidenti (inkluż dawk li ma jikkompromettux id-data personali) u r-rekwiżiti tas-sigurtà għal entitajiet li jipprovdu servizzi essenzjali bejn ħafna setturi (eż. tal-enerġija, is-saħħa, it-trasport, dak bankarju, eċċ.) **għal** fornituri ta' servizzi diġitali ewlenin (eż. servizzi tal-cloud computing) **u għal fornituri ta' servizzi bażiċi, bħall-ilma, l-elettriku u l-gass**. Ir-rapportar tal-informaturi f'dan il-qasam huwa partikolarment siewi **għall-prevenzjoni ta' inċidenti ta' sigurtà** li jaffettwaw attivitajiet ekonomiċi u soċjali ewlenin u servizzi diġitali użati b'mod wiesa', **kif ukoll għall-prevenzjoni ta' kwalunkwe ksur tal-leġislazzjoni tal-Unjoni dwar il-protezzjoni ta' data**. Huwa jgħin biex tiġi żgurata l-kontinwità ta' servizzi li huma essenzjali għall-funzjonament tas-suq intern u għall-benessri tas-soċjetà.

¹ Id-Direttiva (UE) 2016/1148 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-6 ta' Lulju 2016 dwar miżuri għal livell għoli komuni ta' sigurtà tan-netwerks u tas-sistemi tal-informazzjoni madwar l-Unjoni.

L

- (15) ***Barra minn hekk***, il-protezzjoni tal-interessi finanzjarji tal-Unjoni, li hija marbuta mal-ġlieda kontra l-frodi, il-korruzzjoni u kwalunkwe attività illegali oħra li taffettwa l-użu ta' nfiq tal-Unjoni, il-ġbir ta' dhul u fondi tal-Unjoni jew assi tal-Unjoni, hija qasam ewlieni li fih il-liġi tal-Unjoni jenħtieġ li tissaħħaħ. It-tishiħ tal-protezzjoni tal-interessi finanzjarji tal-Unjoni jinkludi wkoll l-implimentazzjoni tal-baġit tal-Unjoni marbut ma' nfiq magħmul abbażi tat-Trattat li jstabbilixxi l-Komunità Ewropea tal-Energija Atomika. Nuqqas ta' infurzar effettiv fil-qasam tal-interessi finanzjarji tal-Unjoni, inkluż il-frodi u l-korruzzjoni fil-livell nazzjonali, jikkawża nuqqas ta' dhul tal-Unjoni u użu hażin ta' fondi tal-UE, li jistgħu jwasslu għal distorsjoni tal-investimenti pubbliċi u tat-tkabbir u jnaqqsu l-fiduċja taċ-ċittadini fl-azzjoni tal-UE. ***L-Artikolu 325 TFUE jirrikjedi lill-Unjoni u lill-Istati Membri tagħha biex jiġġieldu kontra dawn l-attivitajiet. Miżuri tal-Unjoni li huma rilevanti f'dan ir-rigward jinkludu, b'mod partikolari, ir-Regolament tal-Kunsill (KE, Euratom) Nru 2988/95, li huwa kkomplementat, għat-tipi l-aktar serji ta' imġiba relatata ma' frodi, mid-Direttiva (UE) 2017/1371 u mill-Konvenzjoni mfassla abbażi tal-Artikolu K.3 tat-Trattat dwar l-Unjoni Ewropea, dwar il-protezzjoni tal-interessi finanzjarji tal-Komunitajiet Ewropej tas-26 ta' Lulju 1995, inkluż il-Protokoll tagħha tas-27 ta' Settembru 1996,¹ tad-29 ta' Novembru 1996² u tad-19 ta' Ġunju 1997 (il-Konvenzjoni u l-Protokoll li jibqgħu fis-seħħ għall-Istati Membri li mhumiex marbutin bid-Direttiva (UE) 2017/1372), kif ukoll ir-Regolament (UE, Euratom) Nru 883/2013 (OLAF).***

¹ ĠU L 313, 23.10.1996, p. 1.

² ĠU L 151, 20.5.1997, p. 1.

- (16) *Jenhtieg ukoll li jigu stabbiliti standards minimi komuni għall-protezzjoni tal-informaturi għal ksur relatat mas-suq intern kif imsemmi fl-Artikolu 26(2) TFUE. Barra minn hekk, f'konformità mal-ġurisprudenza tal-Qorti tal-Ġustizzja, il-miżuri tal-Unjoni li għandhom l-għan li jstabilixxu jew jiżguraw il-funzjonament tas-suq intern huma maħsubin biex jikkontribwixxu għat-tnehhija tal-ostakli eżistenti jew emergenti għall-moviment liberu ta' oġġetti jew għal-libertà tal-provvista ta' servizzi, jew għat-tnehhija ta' distorsjonijiet tal-kompetizzjoni.*
- (17) *B'mod speċifiku, il-protezzjoni tal-informaturi biex jissahhah l-infurzar tal-liġi tal-Unjoni dwar il-kompetizzjoni, inkluż l-ghajnuna mill-Istat, isservi biex jiġi ssalvagwardjat il-funzjonament effiċjenti tas-swieq fl-Unjoni, tippermetti kondizzjonijiet ekwivalenti ta' kompetizzjoni għan-negozji u twassal benefiċċji għall-konsumaturi. Rigward ir-regoli tal-kompetizzjoni li japplikaw għall-impreżi, l-importanza ta' rapportar intern biex jinkixef ksur tal-liġi tal-kompetizzjoni, diġà giet rikonoxxuta fil-politika ta' klemenza tal-UE kif ukoll bl-introduzzjoni reċenti mill-Kummissjoni Ewropea ta' għodda għall-informaturi anonima. Ksur relatat mal-kompetizzjoni u l-ghajnuna mill-Istat jikkonċerna l-Artikoli 101, 102, 106, 107 u 108 TFUE u regoli ta' leġislazzjoni sekondarja adottati għall-applikazzjoni tagħhom.*

(18) L-atti li jiksru r-regoli tat-taxxa korporattiva u l-arrangamenti li għan tagħhom huwa li jinkiseb vantaġġ tat-taxxa u li jiġu evitati obbligi legali, li jxejnu l-objettiv jew l-iskop tal-liġi tat-taxxa korporattiva applikabbli, jaffettwaw b'mod negattiv il-funzjonament tajjeb tas-suq intern. Dawn jistgħu jwasslu għal kompetizzjoni ingusta tat-taxxa u evazzjoni estensiva tat-taxxa, joħolqu distorsjoni tal-kondizzjonijiet ekwi għall-kumpaniji u jirriżultaw f'telf ta' dħul mit-taxxa għall-Istati Membri u għall-baġit tal-Unjoni b'mod ġenerali. ***Din id-Direttiva tipprevedi protezzjoni mir-ritaljazzjoni għal dawk li jirrapportaw dwar arrangamenti evażivi u/jew abbużivi li jistgħu b'mod iehor jibqgħu moħbija, bil-ħsieb li tissaħħaħ il-kapaċità tal-awtoritajiet kompetenti biex jissalvagwardjaw il-funzjonament tajjeb tas-suq intern u biex jitnehhew id-distorsjonijiet u l-ostakli għall-kummerċ li jaffettwaw il-kompetittività tal-kumpaniji fis-suq intern, li huma marbutin direttament mar-regoli tal-moviment liberu u huma rilevanti wkoll għall-applikazzjoni tar-regoli dwar l-ghajnuna mill-Istat.*** Il-protezzjoni tal-informaturi tikkomplementa l-inizjattivi reċenti tal-Kummissjoni mmirati lejn it-titjib tat-trasparenza u l-iskambju tal-informazzjoni fil-qasam tat-tassazzjoni¹ u li joħolqu ambjent aktar ġust tat-taxxa korporattiva fl-Unjoni², bil-ħsieb li tizzied l-effettività tal-Istati Membri fl-identifikazzjoni ta' arrangamenti evażivi u/jew abbużivi li inkella jibqgħu moħbija u ser tgħin biex jiġu skoraġġuti tali arrangamenti ***minkejja l-fatt li din id-Direttiva ma tarmonizzax id-dispożizzjonijiet relatati mat-taxxi, sostantivi jew proċedurali.***

(19) *L-Artikolu 1(1)(a) jiddefinixxi l-kamp ta' applikazzjoni materjali ta' din id-Direttiva b'referenza ghal lista ta' atti tal-Unjoni stipulata fl-Anness (Partijiet I u II). Dan jimplika li fejn dawn l-atti tal-Unjoni, min-naħa tagħhom, jiddefinixxu l-kamp ta' applikazzjoni materjali tagħhom b'referenza għall-atti tal-Unjoni elenkati fl-annessi tagħhom, dawn l-atti wkoll jiffurmaw parti mill-kamp ta' applikazzjoni materjali ta' din id-Direttiva. Barra minn hekk, jenhtieg li r-referenza għall-atti fl-Anness tinftiehem bhala li tinkludi l-miżuri nazzjonali u tal-Unjoni kollha ta' implimentazzjoni jew delegati adottati skont dawk l-atti. Barra minn hekk, ir-referenza għall-atti tal-Unjoni fl-Anness għal din id-Direttiva għandha tinftiehem bhala referenza dinamika, jiġifieri jekk l-att tal-Unjoni fl-Anness ġie emendat jew ser jiġi emendat, ir-referenza tkun relatata mal-att kif emendat; jekk l-att tal-Unjoni fl-Anness ġie sostitwit jew ser jiġi sostitwit, ir-referenza tkun relatata mal-att il-ġdid.*

- (20) Ċerti atti tal-Unjoni, b'mod partikolari fil-qasam tas-servizzi finanzjarji, bħar-Regolament (UE) Nru 596/2014 dwar l-abbuż tas-suq¹, u d-Direttiva ta' Implimentazzjoni tal-Kummissjoni 2015/2392, adottata abbażi ta' dak ir-Regolament², diġà fihom regoli dettaljati dwar il-protezzjoni tal-informaturi. Jenhtieg li tali leġislazzjoni eżistenti tal-Unjoni, inkluż il-lista tal-Parti II tal-Anness, **izzomm** kwalunkwe speċifità prevista, imfassla apposta għas-setturi rilevanti. Dan huwa partikolarment importanti sabiex ikun żgurat liema entitajiet legali fil-qasam tas-servizzi finanzjarji, tal-prevenzjoni tal-ħasil tal-flus u tal-finanzjament tat-terroriżmu huma attwalment obbligati jstabilixxu kanali ta' rapportar interni. **Fl-istess hin, sabiex jiġu żgurati konsistenza u ċertezza legali fl-Istati Membri kollha, jenhtieg li din id-Direttiva tkun applikabbli f'dawk il-materji kollha li mhumiex irregolati taht l-istrumenti speċifiċi għas-settur, li jenhtieg li jkunu kkomplementati minn din id-Direttiva, sa fejn il-materji mhumiex irregolati fihom, sabiex ikunu kompletament allinjati mal-istandards minimi. B'mod partikolari, jenhtieg li din id-Direttiva tispeċifika ulterjorment it-tfassil tal-kanali interni u esterni, l-obbligi tal-awtoritajiet kompetenti, u l-forom speċifiċi ta' protezzjoni li jenhtieg li jiġu previsti fil-livell nazzjonali kontra r-ritaljazżjoni. F'dan ir-rigward, l-Artikolu 28(4) tar-Regolament (UE) Nru 1286/2014 jstabilixxi l-possibbiltà li l-Istati Membri jipprevedu kanal ta' rapportar intern fil-qasam kopert minn dak ir-Regolament. Għal raġunijiet ta' konsistenza mal-istandards minimi stabbiliti f'din id-Direttiva, jenhtieg li l-obbligu li jiġu stabbiliti kanali ta' rapportar interni, previst fl-Artikolu 4(1) ta' din id-Direttiva, japplika wkoll fir-rigward tar-Regolament (UE) Nru 1286/2014.**

¹ ĠU L 173, p. 1.

² Id-Direttiva ta' Implimentazzjoni tal-Kummissjoni (UE) 2015/2392 tas-17 ta' Diċembru 2015 dwar ir-Regolament (UE) Nru 596/2014 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill f'dak li għandu x'jaqsam ma' rapportar lill-awtoritajiet kompetenti ta' ksur attwali jew potenzjali ta' dan ir-Regolament (ĠU L 332, p. 126).

I

- (21) Jenhtieg li din id-Direttiva tkun minghajr pregudizzju għall-protezzjoni mogħtija lill-impjegati meta jirrapportaw dwar ksur tal-liġi tal-Unjoni dwar l-impjiegi. B'mod partikolari, fil-qasam tas-sikurezza u s-saħħa okkupazzjonali, l-Artikolu 11 tad-Direttiva Qafas 89/391/KEE diġà jirrikjedi li l-Istati Membri jiżguraw li l-ħaddiema jew ir-rappreżentanti tal-ħaddiema ma jiġux żvantaġġati minhabba t-talbiet jew il-proposti tagħhom lill-impjegaturi biex jieħdu miżuri xierqa sabiex inaqqsu l-perikli għall-ħaddiema u/jew sabiex inehhu sorsi ta' periklu. Il-ħaddiema u r-rappreżentanti tagħhom huma intitolati li jqajmu kwistjonijiet mal-awtoritajiet nazzjonali kompetenti jekk jikkunsidraw li l-miżuri mehuda u l-mezzi użati mill-impjegatur ma jkunux adatti għall-għanijiet li jkunu żgurati s-sikurezza u saħħa.
- (22) ***L-Istati Membri jistgħu jipprevedu li rapporti dwar ilmenti interpersonali li jaffettwaw esklużivament lill-persuna li tirrapporta, jiġifieri ilmenti dwar konflitti interpersonali bejn il-persuna li tirrapporta u impjegat iehor, jistgħu jiġu kkomunikati permezz ta' proceduri oħra disponibbli.***

- (23) *Din id-Direttiva hija minghajr preġudizzju għall-protezzjoni offruta mill-proċeduri għar-rapportar ta' attivitajiet illegali possibbli, inkluż frodi jew korruzzjoni, li huma ta' detriment għall-interessi tal-Unjoni, jew ta' imġiba relatata mal-qadi ta' dmirijiet professjonali li jistgħu jikkostitwixxu nuqqas serju ta' konformità mal-obbligi tal-uffiċjali u ta' aġenti ohra tal-Unjoni Ewropea stabbiliti skont l-Artikoli 22a, 22b u 22c tar-Regolamenti tal-Persunal għall-Uffiċjali tal-Unjoni Ewropea u l-Kondizzjonijiet tal-Impjieg ta' Aġenti Ohra tal-Unjoni Ewropea, stabbiliti fir-Regolament tal-Kunsill (KEE, Euratom, KEFA) Nru 259/69¹. Din id-Direttiva tapplika fejn uffiċjali tal-UE jirrapportaw f'kontest relatat max-xogħol barra mir-relazzjoni tal-impjieg tagħhom mal-istituzzjonijiet tal-UE.*
- (24) *Is-sigurtà nazzjonali tibqa' r-responsabbiltà unika ta' kull Stat Membru. Jenħtieġ li din id-Direttiva ma tapplikax għal rapporti dwar ksur relatat ma' akkwist li jinvolvi aspetti ta' difiża jew sigurtà jekk dawk huma koperti mill-Artikolu 346 TFUE, f'konformità mal-ġurisprudenza tal-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea. Jekk l-Istati Membri jiddeċiedu li jestendu l-protezzjoni prevista mid-Direttiva għal oqsma jew atti ohra, li mhumiex fi hdan il-kamp ta' applikazzjoni, dawk l-Istati Membri jistgħu jadottaw dispożizzjonijiet speċifiċi biex jipproteġu interessi essenzjali tas-sigurtà nazzjonali f'dak ir-rigward.*

¹ ĠU L 56, 4.3.1968, p. 1.

- (25) *Jenhtieg li din id-Direttiva tkun minghajr preġudizzju għall-protezzjoni ta' informazzjoni klassifikata li l-liġi tal-Unjoni jew il-liġijiet, regolamenti jew dispożizzjonijiet amministrattivi fis-seħh fl-Istati Membri kkonċernati jehtieġu, għal raġunijiet ta' sigurtà, li tkun protetta minn aċċess mhux awtorizzat. Barra minn hekk, jenhtieg li d-**dispożizzjonijiet** ta' din id-Direttiva ma jaffettwawx l-obbligi li jirriżultaw mid-Deciżjoni tal-Kummissjoni (UE, Euratom) 2015/444 tat-13 ta' Marzu 2015 dwar ir-regoli tas-sigurtà għall-protezzjoni ta' informazzjoni klassifikata tal-UE, jew id-Deciżjoni tal-Kunsill tat-23 ta' Settembru 2013 dwar ir-regoli tas-sigurtà għall-protezzjoni ta' informazzjoni klassifikata tal-UE.*
- (26) *Jenhtieg li din id-Direttiva ma taffettwax il-protezzjoni tal-kunfidenzjalità tal-komunikazzjonijiet bejn l-avukati u l-klijenti tagħhom ("privileġġ professjonali legali") kif previst fil-liġi nazzjonali u, fejn applikabbli, fil-liġi tal-Unjoni, f'konformità mal-ġurisprudenza tal-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea. Barra minn hekk, jenhtieg li d-Direttiva ma taffettwax l-obbligu li tinżamm kunfidenzjalità tal-komunikazzjonijiet tal-fornituri ta' kura tas-saħħa, inkluż terapisti, mal-pazjenti tagħhom u tar-rekords tal-pazjenti ("privatezza medika") kif previst fil-liġi nazzjonali u tal-Unjoni.*

- (27) *Il-membri ta' professjonijiet ohra jistghu jikkwalifikaw għal protezzjoni skont din id-Direttiva meta jirrapportaw informazzjoni protetta mir-regoli professjonali applikabbli, dment li r-rapportar ta' dik l-informazzjoni jkun neċessarju biex jiġi żvelat ksur li jaqa' fil-kamp ta' applikazzjoni ta' din id-Direttiva.*
- (28) *Filwaqt li din id-Direttiva, taht ċerti kondizzjonijiet, tipprevedi eżenzjoni limitata mir-responsabbiltà, inkluż minn responsabbiltà kriminali, f'każ ta' ksur ta' kunfidenzjalità, hija ma taffettwax ir-regoli nazzjonali dwar proċedura kriminali, b'mod partikolari dawk li għandhom l-għan li jissalvagwardjaw l-integrità tal-investigazzjonijiet u l-proċedimenti jew id-drittijiet tad-difiża tal-persuni kkonċernati. Dan huwa mingħajr preġudizzju għall-introduzzjoni ta' miżuri ta' protezzjoni f'tipi ohra ta' liġijiet proċedurali nazzjonali, b'mod partikolari, l-inverżjoni tal-oneru tal-provi fi proċedimenti nazzjonali amministrattivi, ċivili jew dwar ix-xoghol.*
- (29) *Jenhtieg li din id-Direttiva ma taffettwax ir-regoli nazzjonali dwar l-eżerċizzju tad-drittijiet tar-rappreżentanti tal-haddiema għal informazzjoni, konsultazzjoni u parteċipazzjoni f'negozjar kollettiv u d-difiża tagħhom tad-drittijiet tax-xoghol tal-haddiema. Dan jenhtieg li jkun mingħajr preġudizzju għal-livell ta' protezzjoni mogħti mid-Direttiva.*

- (30) *Jenhtieg li din id-Direttiva ma tapplikax ghal kazijiet li fihom persuni li, abbaži tal-kunsens informat tagħhom, ikunu ġew identifikati bhala informaturi jew irregistrati bhala tali f'bażijiet ta' data ġestiti minn awtoritajiet mahtura fil-livell nazzjonali, bhal awtoritajiet tad-dwana, jirrapportaw ksur lill-awtoritajiet tal-infurzar, ghal gwadann jew kumpens. Tali rapporti jitwettqu skont proċeduri speċifiċi li għandhom l-għan li jiggarrantixxu l-anonimità tagħhom sabiex tiġi protetta l-integrità fiżika tagħhom, u li huma distinti mill-kanali ta' rapportar previsti f'din id-Direttiva.*
- (31) Persuni li jirrapportaw informazzjoni dwar theddid jew hsara għall-interess pubbliku miksuba fil-kuntest tal-attivitajiet relatati max-xogħol tagħhom, jagħmlu uzu mid-dritt tagħhom għal-libertà tal-espressjoni. Id-dritt għal-libertà ta' espressjoni **u l-informazzjoni**, stabbilit fl-Artikolu 11 tal-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea ("il-Karta") u fl-Artikolu 10 tal-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem (KEDB), jinkludi **d-dritt li wiehed jirċievi u jikkondividi informazzjoni kif ukoll** il-libertà tal-media u l-pluralizmu.
- (32) Għaldaqstant, din id-Direttiva tislet mill-kazistika tal-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem dwar id-dritt għal-libertà tal-espressjoni, u l-prinċipji żviluppati fuq din il-bażi mill-Kunsill tal-Ewropa fir-Rakkomandazzjoni tiegħu tal-2014 dwar il-Protezzjoni tal-Informaturi¹.

¹ CM/Rec (2014)7.

- (33) ***Sabiex igawdu mill-protezzjoni, jenhtieg li l-persuni li jirrapportaw jemmnu b'mod raġonevoli, fid-dawl taċ-ċirkostanzi u l-informazzjoni disponibbli għalihom fil-hin tar-rapportar, li l-kwistjonijiet irrapportati minnhom huma veri. Dan jikkostitwixxi salvagwardja essenzjali kontra rapporti malizzjużi u frivoli jew abbużivi, li tiżgura li dawk li, fil-hin tar-rapportar, irrapportaw informazzjoni hażina jew qarrieqa apposta u konxjament ma jgawdux minn protezzjoni. Fl-istess waqt, dan jiżgura li l-protezzjoni ma tintilifx meta l-persuna li tirrapporta tkun għamlet rapport mhux preċiż bi żball onest. Bl-istess mod, jenhtieg li l-persuni li jirrapportaw ikunu intitolati għal protezzjoni skont din id-Direttiva jekk ikollhom raġunijiet ġustifikati biex jemmnu li l-informazzjoni rrapportata taqa' fil-kamp ta' applikazzjoni tagħha. Jenhtieg li l-motivi tal-persuna li tirrapporta li tagħmel ir-rapport ikunu irrelevanti fir-rigward ta' jekk għandhomx jirċievu protezzjoni jew le.***

- (34) *Il-persuni li jirrapportaw normalment ikunu aktar komdi li jirrapportaw internament, dment li ma jkollhomx raġunijiet biex jirrapportaw esternament. Studji empiriċi juru li hemm tendenza li l-maġġoranza tal-informaturi jirrapportaw internament, fi hdan l-organizzazzjoni fejn jahdmu. Ir-rapportar intern huwa wkoll l-ahjar mod biex titwassal informazzjoni lill-persuni li jistgħu jikkontribwixxu għar-riżoluzzjoni bikrija u effettiva ta' riskji għall-interess pubbliku. Fl-istess waqt, jenhtieg li l-persuna li tirrapporta tkun tista' tagħzel l-aktar kanal ta' rapportar xieraq skont iċ-ċirkostanzi individwali tal-każ. Barra minn hekk, huwa neċessarju li l-iżvelar pubbliku jkun protett b'kont meħud ta' prinċipji demokratiċi bħat-trasparenza u r-responsabbiltà, u ta' drittijiet fundamentali bħal-libertà tal-espressjoni u l-libertà tal-media, filwaqt li jkun hemm bilanċ bejn l-interess tal-impjegaturi li jimmanigġjaw l-organizzazzjonijiet tagħhom u jipproteġu l-interessi tagħhom u l-interess tal-pubbliku li jkun protett minn hsara, f'konformità mal-kriterji żviluppati fil-ġurisprudenza tal-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem.*
- (35) *Minghajr preġudizzju għal l-obbligi eżistenti biex jiġi previst rapportar anonimu bis-sahha tal-liġi tal-Unjoni, l-Istati Membri jistgħu jiddeċiedu jekk entitajiet privati u pubbliċi u awtoritajiet kompetenti jaċċettawx u jagħtux segwitu għal rapporti anonimi dwar ksur li jaqa' fil-kamp ta' applikazzjoni ta' din id-Direttiva. Madankollu, persuni li b'mod anonimu rrapportaw jew żvelaw pubblikament informazzjoni li taqa' fil-kamp ta' applikazzjoni ta' din id-Direttiva u li jissodisfaw il-kondizzjonijiet tagħha jenhtieg li jgawdu mill-protezzjoni skont din id-Direttiva jekk jiġu sussegwentement identifikati u jsofru ritaljazzjoni.*

- (36) ***Jenhtieg li l-protezzjoni tinghata f'kazijiet fejn persuni jirrapportaw skont il-legislazzjoni tal-Unjoni lil istituzzjonijiet, korpi, ufficċji jew aġenziji tal-Unjoni, pereżempju fil-kuntest ta' frodi kontra l-baġit tal-Unjoni.***
- (37) Il-persuni jehtiegu protezzjoni legali specifika meta jakkwistaw l-informazzjoni li jirrapportaw permezz tal-attivitajiet relatati max-xogħol tagħhom u għalhekk ikunu f'riskju ta' ritaljazzjoni relatata max-xogħol (pereżempju, għall-ksur tad-dmir ta' kunfidenzjalità jew lealtà). Ir-raġuni sottostanti għall-għoti ta' protezzjoni lilhom hija l-pożizzjoni tagħhom ta' vulnerabbiltà ekonomika fil-konfront tal-persuna li huma jiddependu fuqha *de facto* għax-xogħol. Fejn ma hemmx tali zbilanċ ta' setgħa relatat max-xogħol (pereżempju fil-każ ta' ilmentaturi ordinarji jew ċittadini osservaturi) ma hemmx htieġa għal protezzjoni kontra r-ritaljazzjoni.
- (38) L-infurzar effettiv tal-liġi tal-Unjoni jirrikjedi li l-protezzjoni tinghata lill-firxa l-aktar wiesgħa possibbli ta' kategoriji ta' persuni, li, irrispettivament minn jekk humiex ċittadini tal-UE jew ċittadini ta' pajjiż terz, minhabba attivitajiet relatati max-xogħol ***tagħhom*** (irrispettivament min-natura ta' dawn l-attivitajiet, u jekk dawn humiex imhallsa jew le), għandhom aċċess privileġġjat għal informazzjoni dwar ksur li jkun fl-interess tal-pubbliku li jiġi irrapportat u li jistgħu jsofru minn ritaljazzjoni jekk jirrapportawh. Jenhtieg li l-Istati Membri jiżguraw li l-htieġa għall-protezzjoni tkun iddeterminata b'referenza għaċ-ċirkostanzi rilevanti kollha u mhux biss b'referenza għan-natura tar-relazzjoni, sabiex tkun koperta l-firxa sħiħa ta' persuni konnessi f'sens wiesa' mal-organizzazzjoni fejn seħħ il-ksur.

(39) Jenhtieg li, l-ewwel nett, il-protezzjoni tapplika għall-persuni li għandhom l-istatus ta' "haddiem", skont it-tifsira tal-Artikolu 45(1) TFUE, kif interpretata mill-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea¹, jiġifieri persuni li, għal ċertu perjodu ta' hin, iwettqu servizzi għal u taħt id-direzzjoni ta' persuna oħra, li għalihom jirċievu remunerazzjoni. ***Dan il-kunċett jinkludi wkoll lill-impjegati taċ-ċivil.*** Jenhtieg għalhekk li l-protezzjoni tingħata wkoll lil haddiema f'relazzjonijiet ta' impjieg mhux standard, inklużi l-haddiema part-time u l-haddiema b'kuntratt definit, kif ukoll lil persuni b'kuntratt ta' impjieg jew relazzjoni ta' impjieg ma' agenzija temporanja, li huma tipi ta' relazzjonijiet ***prekarji*** fejn ta' spiss ikun diffiċli li tiġi applikata protezzjoni standard kontra trattament ingust.

(40) Jenħtieg li l-protezzjoni testendi wkoll għal kategoriji oħra ta' persuni ■ fiziċi, li, għalkemm ma jkunux "ħaddiema" skont it-tifsira tal-Artikolu 45(1) TFUE, jista' jkollhom rwol ewlieni fil-kxif ta' ksur tal-liġi u jistgħu jsibu lilhom infushom f'pożizzjoni ta' vulnerabbiltà ekonomika fil-kuntest tal-attivitajiet relatati max-xogħol tagħhom. Pereżempju, f'oqsma bħas-sikurezza tal-prodotti, il-fornituri huma ħafna eqreb għas-sors ta' Prattiki potenzjalment ingusti u illegali ta' manifattura, importazzjoni jew distribuzzjoni ta' prodotti mhux sikuri; il-konsulenti li jipprovdu s-servizzi tagħhom huma f'pożizzjoni privileġġjata biex jiġbdu l-attenzjoni għal ksur li jaraw fl-implimentazzjoni ta' fondi tal-Unjoni. Dawn il-kategoriji ta' persuni, inklużi persuni li jaħdmu għal rashom li jipprovdu servizzi, freelance, kuntratturi, sottokuntratturi u fornituri, huma tipikament soġġetti għal ritaljazzjoni, **li tista' tkun** forma ta', **pereżempju**, terminazzjoni bikrija jew kancellazzjoni tal-kuntratt tas-servizzi, tal-liċenzja jew tal-permess, telf ta' negozju, telf ta' qligħ, koerċizzjoni, intimidazzjoni jew fastidju, tniżżil fuq lista sewda/ibbojkottjar ta' negozju jew ħsara għar-reputazzjoni tagħhom. L-azzjonisti u l-persuni f'korpi manigerjali wkoll jistgħu jsofru ritaljazzjoni, pereżempju f'termini finanzjarji jew fil-forma ta' intimidazzjoni jew fastidju, tniżżil fuq lista sewda jew ħsara għar-reputazzjoni tagħhom. Jenħtieg li l-protezzjoni tingħata wkoll **lil persuni li r-relazzjoni tax-xogħol tagħhom intemmet u** lil kandidati għal impjeg jew għall-provvista ta' servizzi lil organizzazzjoni, li akkwistaw informazzjoni dwar ksur tal-liġi matul il-proċess ta' reklutaġġ jew f'xi stadju ieħor tan-negozjati prekontrattwali, u jistgħu jsofru ritaljazzjoni pereżempju fil-forma ta' referenzi ta' impjeg negattivi jew tniżżil fuq lista sewda/bojkott tan-negozju.

- (41) Il-protezzjoni effettiva tal-informaturi timplika l-protezzjoni ta' aktar kategoriji ta' persuni li, filwaqt li ma jiddependux ekonomikament mill-attivitajiet relatati max-xogħol tagħhom, xorta jistgħu jsofru ritaljazzjoni minħabba l-kxif ta' ksur. Ir-ritaljazzjoni kontra voluntieri u apprendisti ***mħallsin jew*** mhux imħallsin tista' tkun forma ta' nuqqas ta' użu tas-servizzi tagħhom, jew bl-ġhoti ta' referenza negattiva għal impjeg futur jew b'xi tip ieħor ta' dannu għar-reputazzjoni ***jew għall-prospetti tal-karriera*** tagħhom.
- (42) Il-kxif u l-prevenzjoni effettivi ta' ħsara serja għall-interess pubbliku jirrikjedu li l-***kunċett ta' ksur jinkludi wkoll Prattiki abbużivi, kif iddeterminat mill-ġurisprudenza tal-Qorti tal-Ġustizzja Ewropea***, b'mod partikolari atti jew omissjonijiet li ma jidhrux li huma illegali f'termini formali iżda jtellfu l-oġettiv jew l-iskop tal-liġi.
- (43) Prevenzjoni effettiva ta' ksur tal-liġi tal-Unjoni tirrikjedi li tingħata protezzjoni lill persuni li jipprovdu informazzjoni ***neċessarja biex jiġi żvelat ksur li diġà seħħ, ksur*** li għadu ma seħħ, iżda li ***wisq*** probabbli jseħħ, ***atti jew omissjonijiet li dwarhom hemm raġunijiet ġustifikati biex il-persuna li tirrapporta tqis bħala ksur tal-liġi tal-Unjoni kif ukoll tentattivi biex il-ksur jinheba***. Għall-istess raġunijiet, il-protezzjoni hija ġġustifikata wkoll għall-persuni li ma jipprovdux evidenza pożittiva iżda jqajmu tħassib jew suspetti raġonevoli. Fl-istess waqt, jenħtieġ li l-protezzjoni ma tapplikax għar-rapportar ta' informazzjoni li diġà hija ***kompletament disponibbli*** fid-dominju pubbliku jew ta' qlajjiet u għajdut mhux sostanzjati.

- (44) Ir-ritaljazzjoni tesprimi r-relazzjoni mill-qrib (kawża u effett) li teżisti bejn ir-rapport u t-trattament negattiv esperjenzat, direttament jew indirettament, mill-persuna li qed tirrapporta, biex din il-persuna tkun tista' tgawdi minn protezzjoni legali. Il-protezzjoni effettiva tal-persuni li jirrapportaw bħala mezz biex jissahha l-infurzar tal-liġi tal-Unjoni tirrikjedi definizzjoni wiesgħa tar-ritaljazzjoni, li tinkludi kwalunkwe att jew ommissjoni li jseħhu fil-kuntest relatat max-xogħol li jikkawżalhom detriment. ***Din id-Direttiva ma timpedixxix lill-impjegati milli jieħdu deċiżjonijiet relatati mal-impjieg li mhumiex iddeterminati mir-rapportar jew li iżvelar pubbliku.***
- (45) Jenhtieg li l-protezzjoni mir-ritaljazzjoni bħala mezz li jissalvagwardja l-libertà tal-espressjoni u l-libertà tal-media tkun ipprovduta kemm għal persuni li jirrapportaw informazzjoni dwar atti jew ommissjonijiet fi ħdan organizzazzjoni (rapportar intern) jew lil awtorità esterna (rapportar estern) kif ukoll għal persuni li jiżvelaw tali informazzjoni lid-dominju pubbliku (pereżempju, direttament lill-pubbliku permezz ta' pjattaformi online jew media soċjali, jew lill-media, uffiċjali eletti, organizzazzjonijiet tas-soċjetà ċivili, trade unions jew organizzazzjonijiet professjonali/tan-negozju).

- (46) L-informaturi huma, b'mod partikolari, sorsi importanti għall-ġurnalisti investigattivi. L-ġhoti ta' protezzjoni effettiva lill-informaturi mir-ritaljazzjoni żżid iċ-ċertezza tad-dritt ta' informaturi (potenzjali) u għalhekk jinkoraġġixxi u jiffaċilita l-iżvelar anke lill-media. F'dan ir-rigward, il-protezzjoni tal-informaturi bħala sorsi ġurnalistiċi hija kruċjali għas-salvagwardja tar-rwol ta' "għassies" tal-ġurnaliżmu investigattiv f'soċjetajiet demokratiċi.
- (47) Għall-kxif u l-prevenzjoni effettivi ta' ksur tal-liġi tal-Unjoni huwa essenzjali li l-informazzjoni rilevanti tasal malajr għand dawk l-eqreb lejn is-sors tal-problema, l-aktar li huma kapaċi jinvestigaw u bis-setgħat għal soluzzjoni, fejn huwa possibbli. ***Għaldaqstant, bħala prinċipju, jenhtieg li l-persuni li jirrapportaw jiġu mhegġa biex l-ewwel jużaw il-kanali interni u jirrapportaw lill-impjegatur tagħhom, jekk tali kanali jkunu disponibbli għalihom u jistgħu raġonevolment ikunu mistennija li jaħdmu. Dan huwa l-każ, b'mod partikolari, fejn il-persuni li jirrapportaw jemmnu li l-ksur jista' jiġi indirizzat b'mod effettiv fi hdan l-organizzazzjoni rilevanti, u li m'hemm l-ebda riskju ta' ritaljazzjoni. Dan jigarantixxi wkoll li entitajiet ġuridiċi fis-settur privat u fis-settur pubbliku jistabbilixxu proċeduri interni xierqa sabiex jirċievu u jagħtu segwitu għar-rapporti. Dan l-inkoraġġiment jirrigwarda wkoll każijiet fejn dawn il-kanali ġew stabbiliti mingħajr ma kien mehtieg mil-liġi tal-Unjoni jew dik nazzjonali. Dan il-prinċipju għandu jgħin biex titrawwem kultura ta' komunikazzjoni tajba u ta' responsabbiltà soċjali korporattiva fl-organizzazzjonijiet, u b'hekk il-persuni li jirrapportaw jittqiesu bħala li qed jagħtu kontribut importanti għall-awto korrezzjoni u l-eċċellenza.***

- (48) Fil-każ ta' entitajiet ġuridiċi fis-settur privat, l-obbligu li jiġu stabbiliti kanali interni huwa proporzjonat mad-daqs tagħhom u mal-livell ta' riskju li l-attivitajiet tagħhom jimponu fuq l-interess pubbliku. Jenhtieg li dan japplika għall-**kumpanniji kollha li għandhom 50 impjegat jew aktar** irrispettivament min-natura tal-attivitajiet tagħhom, abbażi tal-obbligu tagħhom li jiġbru l-VAT. **Wara** valutazzjoni xierqa tar-riskju, l-Istati Membri jistgħu jirrikjedu li **anke** intraprizi **ohra** jistabbilixxu kanali ta' rapportar interni f'każijiet speċifiċi (eż. minhabba r-riskji sinifikanti li jistgħu jirrizultaw mill-attivitajiet tagħhom).
- (49) ***Din id-Direttiva hija mingħajr preġudizzju għall-possibbiltà li l-Istati Membri jheggu lil entitajiet privati li għandhom inqas minn 50 impjegat biex jistabbilixxu kanali interni għar-rapportar u s-segwitu, inkluż billi jistabbilixxu rekwiżiti inqas preskrittivi għal dawk il-kanali milli dawk stabbiliti skont l-Artikolu 5 dment li dawk ir-rekwiżiti jggarantixxu kunfidenzjalità u segwitu diliġenti tar-rapport.***
- (50) Jenhtieg li l-eżenzjoni ta' intraprizi żgħar u mikro mill-obbligu li jistabbilixxu kanali ta' rapportar interni ma tapplikax għal intraprizi privati **li huma attwalment** obbligati jistabbilixxu kanali ta' rapportar interni **skont l-atti tal-Unjoni msemmija fil-Parti I.B u l-Parti II tal-Anness.**

- (51) Għandu jkun ċar li, fil-każ ta' entitajiet ġuridiċi privati li ma jipprevedux kanali ta' rapportar interni, jenħtieġ li l-persuni li jirrapportaw ikunu kapaċi jirrapportaw direttament esternament lill-awtoritajiet kompetenti u jenħtieġ li tali persuni jgawdu mill-protezzjoni kontra r-ritaljazżjoni prevista minn din id-Direttiva.
- (52) Sabiex ikun żgurat, b'mod partikolari, ir-rispett tar-regoli tal-akkwist pubbliku fis-settur pubbliku, jenħtieġ li l-obbligu li jiġu stabbiliti kanali ta' rapportar interni japplika għall-entitajiet ġuridiċi pubbliċi kollha, fil-livell lokali, reġjonali u nazzjonali, b'mod li jkun proporzjonat mad-daqs tagħhom. ■
- (53) Dment li tkun żgurata l-kunfidenzjalità tal-identità tal-persuna li tirrapporta, huwa f'idejn kull entità ġuridika privata u pubblika individwali li tiddefinixxi t-tip ta' kanali ta' rapportar li għandhom jiġu stabbiliti. ***B'mod aktar speċifiku, jenħtieġ li dawn jippermettu rapporti bil-miktub li jistgħu jiġu ppreżentati bil-posta, permezz ta' kaxxa/i fiżiċi għall-ilmenti, jew permezz ta' pjattaforma online (intranet jew internet) u/jew rapporti bil-fomm li jistgħu jiġu ppreżentati permezz ta' hotline telefonika jew sistema oħra ta' messaġġi vokali. Fuq talba tal-persuna li tirrapporta, jenħtieġ li tali kanali jippermettu wkoll laqgħat fiżiċi, f'perijodu ta' żmien raġonevoli.***

- (54) Partijiet terzi wkoll jistgħu jkunu awtorizzati li jirċievu rapporti f'isem entitajiet privati u pubbliċi, dment li joffru garanziji xierqa ta' rispett għall-indipendenza, il-kunfidenzjalità, il-protezzjoni tad-data u s-segretezza. Dawn jistgħu jkunu fornituri ta' pjattaformi ta' rapportar esterni, konsulenti esterni, **■** awdituri, **■** rappreżentanti ta' trade unions *jew rappreżentanti tal-haddiema.*
- (55) *Minghajr preġudizzju għall-protezzjoni li r-rappreżentanti ta' trade unions jew ir-rappreżentanti tal-haddiema jgawdu fil-kapaċità tagħhom bhala tali skont regoli oħra tal-Unjoni jew nazzjonali, jenħtieġ li dawn igawdu mill-protezzjoni prevista f'din id-Direttiva kemm meta jirrapportaw fil-kapaċità tagħhom bhala haddiema kif ukoll meta jagħtu pariri u appoġġ lil persuna li tirrapporta.*
- (56) Jenħtieġ li l-proċeduri ta' rapportar interni jippermettu li entitajiet ġuridiċi privati jirċievu u jinvestigaw, b'rispett sħiħ għall-kunfidenzjalità, rapporti mill-impjegati tal-entità u s-sussidjarji jew l-affiljati tagħha (il-grupp), iżda wkoll, sa fejn ikun possibbli, minn kwalunkwe aġent u fornitur tal-grupp u minn kwalunkwe persuna li takkwista informazzjoni permezz tal-attivitajiet relatati max-xogħol tagħha mal-entità u l-grupp.

(57) Il-ħatra tal-persuni jew id-dipartimenti li huma l-aktar adatti f'entità ġuridika privata biex jirċievu u jagħtu segwitu għar-rapporti tiddependi mill-istruttura tal-entità, iżda, fi kwalunkwe każ, il-funzjoni tagħhom jenħtieġ li tiżgura indipendenza u li ma jkunx hemm konflitt ta' interess. F'entitajiet iżgħar, din il-funzjoni tista' tkun funzjoni doppja miżmuma minn uffiċjal tal-kumpannija li jkun f'pożizzjoni tajba biex jirrapporta direttament lill-kap organizzattiv, bħal uffiċjal responsabbli għall-konformità jew għar-rizorsi umani, **uffiċjal responsabbli għall-integrità**, uffiċjal legali jew tal-privatezza, uffiċjal kap tal-finanzi, kap eżekuttiv tal-awditjar jew membru tal-bord.

(58) Fil-kuntest ta' rapportar intern, huwa kruċjali li ***l-persuna li tirrapporta tiġi informata, sa fejn ikun legalment possibbli u bl-aktar mod komprensiv possibbli, dwar*** is-segwitu **█** għar-rapport sabiex tinbena fiduċja fl-effettività tas-sistema globali tal-protezzjoni tal-informaturi u titnaqqas il-probabbiltà ta' aktar rapporti jew żvelar pubbliku mhux neċessarju. Jenħtieġ li l-persuna li tirrapporta tkun informata f'perijodu ta' żmien raġonevoli dwar l-azzjoni prevista jew meħuda bħala segwitu għar-rapport ***u r-raġunijiet għal dan is-segwitu*** (pereżempju, ***riferiment għal kanali jew proċeduri oħra f'kazijiet ta' rapporti li jaffettwaw esklużivament id-drittijiet individwali tal-persuna li tirrapporta,*** għeluq ibbażat fuq nuqqas ta' evidenza suffiċjenti jew fuq raġunijiet oħra, it-tnedija ta' inkjesta interna u possibbilment is-sejbiet tagħha u/jew il-miżuri meħudin għall-indirizzar tal-kwistjoni mqajma, riferiment għal awtorità kompetenti għal investigazzjoni ulterjuri) ***sa fejn tali informazzjoni ma tippregudikax l-inkjesta jew l-investigazzjoni u ma taffettwax id-drittijiet tal-persuna kkonċernata. Fil-kazijiet kollha,*** jenħtieġ li l-persuna li tirrapporta tkun informata ***bil-progress u l-eżitu tal-investigazzjoni. Hija tista' tintalab tipprovdi aktar informazzjoni, matul l-investigazzjoni, minkejja li mhijiex obligata tagħmel dan.***

- (59) *Jenhtieg li tali perijodu ta' zmien ragonevoli ma jaqbiżx it-tliet xhur b'kollox. Fejn is-segwitu adattat ikun għadu qed jiġi ddeterminat, jenhtieg li l-persuna li tirrapporta tkun informata dwar dan u dwar kwalunkwe rispons ieħor li għandha tistenna.*
- (60) Jenhtieg li persuni li qed jikkunsidraw li jirrapportaw ksur tal-liġi tal-Unjoni jkunu kapaci jagħmlu deċizzjoni informata dwar jekk, kif u meta jirrapportaw. Jenhtieg li l-entitajiet privati u pubbliċi li għandhom stabbiliti proċeduri ta' rapportar interni jipprovdu informazzjoni dwar dawn il-proċeduri kif ukoll dwar proċeduri għal rapportar estern lill-awtoritajiet kompetenti rilevanti. Tali informazzjoni trid tkun tinftiehem faċilment u aċċessibbli faċilment, inkluż, sa fejn huwa possibbli, anke għal persuni oħra, apparti l-impjegati, li jiġu f'kontatt mal-entità permezz tal-attivitajiet relatati max-xogħol tagħhom, bħal fornituri ta' servizzi, distributuri, fornituri u sħab fin-negozju. Pereżempju, tali informazzjoni tista' tkun imwaħħla f'post viżibbli aċċessibbli għal dawn il-persuni kollha u *fuq* is-sit tal-entità u tista' tkun inkluża wkoll f'korsijiet u taħriġ dwar l-etika u l-integrità.

(61) Il-kxif u l-prevenzjoni effettivi ta' ksur tal-liġi tal-Unjoni jirrikjedu li informaturi potenzjali jkunu jistgħu jipprezentaw b'mod faċli u b'kunfidenzjalità sħiħa l-informazzjoni li għandhom għall-attenzjoni tal-awtoritajiet kompetenti rilevanti li jkunu kapaci jinvestigaw u jsolvu l-problema, fejn possibbli.

(62) *Jista' jkun il-każ li ma jkunux jeżistu kanali interni jew li dawn intużaw iżda ma hadmux sew (pereżempju, ir-rapport ma ġiex ittrattat b'mod diligenti jew f'perijodu ta' żmien raġonevoli, jew ma ttiehdet l-ebda azzjoni adatta biex jiġi indirizzat il-ksur tal-liġi minkejja r-riżultati pożittivi tal-inkjesta).*

(63) *F'kazijiet oħra, l-użu ta' kanali interni ma jistax ikun raġonevolment mistenni li jiffunzjona sew. Dan huwa notevolment il-każ fejn il-persuni li jirrapportaw ikollhom raġunijiet validi biex jemmnu (i) li ser isofru minn ritaljazzjoni b'rabta mar-rapportar, inkluż bhala riżultat ta' ksur tal-kunfidenzjalità tagħhom, u (ii) li l-awtoritajiet kompetenti jkunu f'pożizzjoni ahjar biex jiehdu azzjoni effettiva biex jindirizzaw il-ksur minhabba li, pereżempju, id-detentur tar-responsabbiltà aħhari fil-kuntest relatat max-xogħol ikun involut fil-ksur, jew ikun hemm riskju li l-ksur jew l-evidenza relatata tista' tinheba jew tinqered, jew, b'mod aktar ġenerali, minhabba li l-effettività tal-azzjonijiet investigattivi mill-awtoritajiet kompetenti tista' tiġi pperikolata b'mod iehor (eżempji jistgħu jkunu rapporti dwar arrangamenti ta' kartell u ksur iehor tar-regoli tal-kompetizzjoni), jew minhabba li l-ksur jirrikjedi azzjoni urġenti, pereżempju biex tiġi ssalvagwardjata l-hajja, is-saħha u s-sikurezza ta' persuni jew għall-protezzjoni tal-ambjent. Fil-kazijiet kollha, jenhtieg li l-persuni li jirrapportaw esternament lill-awtoritajiet kompetenti u, fejn rilevanti, lill-istituzzjonijiet, il-korpi, l-uffiċċji jew l-aġenziji tal-Unjoni jiġu protetti. Din id-Direttiva tagħti wkoll protezzjoni fejn il-liġi tal-Unjoni jew dik nazzjonali tirrikjedi li l-persuni li jirrapportaw, jirrapportaw lill-awtoritajiet nazzjonali kompetenti pereżempju bhala parti mid-dmirijiet u r-responsabbiltajiet tax-xogħol tagħhom jew għax il-ksur ikun reat kriminali.*

- (64) Nuqqas ta' fiduċja fl-*effettività* tar-rapportar huwa wieħed mill-fatturi ewlenin li jiskoraġġixxi lil informaturi potenzjali. Dan jirrikjedi li jiġi impost obbligu ċar fuq l-awtoritajiet kompetenti biex *jistabilixxu kanali ta' rapportar esterni xierqa, biex* jagħtu segwitu b'mod diliġenti għar-rapporti li jirċievu, u jipprovdu rispons, f'perijodu ta' żmien raġonevoli, lill-persuni li jirrapportaw ■.
- (65) Huwa f'idejn l-Istati Membri li jaħtru l-awtoritajiet kompetenti biex jirċievu u jagħtu segwitu kif xieraq għar-rapporti ■ li jaqgħu fil-kamp ta' applikazzjoni ta' din id-Direttiva. *Tali awtoritajiet kompetenti* jistgħu jkunu *awtoritajiet ġudizzjarji*, korpi regolatorji jew superviżorji *kompetenti* fl-oqsma *speċifiċi* kkonċernati, *jew awtoritajiet ta' kompetenza aktar generali fil-livell ċentrali tal-Istat*, aġenziji tal-infurzar tal-liġi, korpi kontra l-korruzzjoni *jew* ombudsmen. ■

(66) *Jenhtieg li, bhala destinatarji tar-rapporti, l-awtoritajiet mahtura bhala kompetenti jkollhom il-kapaċitajiet u s-setgħat neċessarji biex jiżguraw segwitu xieraq - inkluż valutazzjoni tal-preċiżjoni tal-allegazzjonijiet imwettqa fir-rapport u biex jindirizzaw il-ksur irrapportat billi jniedu inkjesta interna, investigazzjoni, prosekuzzjoni jew azzjoni għall-irkupru ta' fondi, jew azzjoni xierqa oħra ta' rimedju, f'konformità mal-mandat tagħhom, jew jenhtieg li jkollhom is-setgħat neċessarji biex jirreferu r-rapport lil awtorità oħra biex jiġi investigat il-ksur irrapportat, filwaqt li jiġi żgurat segwitu adatt minn din l-awtorità. B'mod partikolari, fejn l-Istati Membri jixtiequ jistabbilixxu kanali esterni fil-qafas tal-livell ċentrali tal-Istat tagħhom, pereżempju fil-qasam tal-ghajjnuna mill-Istat, jenhtieg li l-Istati Membri jistabbilixxu salvagwardji adegwati sabiex jiġi żgurat li jiġu rispettati r-rekwiżiti tal-indipendenza u l-awtonomija stabbiliti fid-Direttiva. L-istabbiliment ta' tali kanali esterni ma jaffettwax is-setgħat tal-Istati Membri jew tal-Kummissjoni fir-rigward tas-superviżjoni fil-qasam tal-ghajjnuna mill-Istat, u din id-Direttiva lanqas ma taffettwa s-setgħa esklużiva tal-Kummissjoni fir-rigward tad-dikjarazzjoni tal-kompatibbiltà tal-miżuri tal-ghajjnuna mill-Istat b'mod partikolari skont l-Artikolu 107(3) TFUE. Fir-rigward ta' ksur tal-Artikoli 101 u 102 TFUE, jenhtieg li l-Istati Membri jahtru bhala awtoritajiet kompetenti lil daww imsemmija fl-Artikolu 35 tar-Regolament (KE) 1/2003 mingħajr preġudizzju għas-setgħat tal-Kummissjoni f'dan il-qasam.*

- (67) *Jenhtieg li l-awtoritajiet kompetenti jaghtu wkoll rispons lill-persuni li jirrapportaw dwar l-azzjoni prevista jew mehuda bhala segwitu (pereżempju, riferiment ghal awtorità ohra, ghelug ibbażat fuq nuqqas ta' evidenza suffiċjenti jew fuq raġunijiet ohra jew it-tmedija ta' investigazzjoni u possibbilment is-sejbiet tagħha u/jew il-miżuri mehuda biex tiġi indirizzata l-kwistjoni mqajma), kif ukoll dwar ir-raġunijiet li jiġġustifikaw is-segwitu. Jenhtieg li l-komunikazzjonijiet dwar l-eżitu finali tal-investigazzjonijiet ma jaffettwax ir-regoli applikabbli tal-Unjoni li jinkludu restrizzjonijiet possibbli fuq il-pubblikazzjoni ta' deċiżjonijiet fil-qasam tar-regolamentazzjoni finanzjarja. Dan jenhtieg li japplika mutatis mutandis fil-qasam tat-tassazzjoni korporattiva, jekk ikunu previsti restrizzjonijiet simili mil-liġi nazzjonali applikabbli.*
- (68) Jenhtieg li s-segwitu u r-rispons isiru f' perijodu ta' żmien raġonevoli; dan huwa ġġustifikat mill-htiega li l-problema li tista' tkun is-sugġett tar-rapport tiġi indirizzata malajr, kif ukoll sabiex ikun evitat żvelar pubbliku mhux mehtieg. Jenhtieg li tali perijodu ta' żmien ma jaqbiżx it-tliet xhur, iżda jista' jkun estiż għal sitt xhur, fejn ikun mehtieg minħabba ċ-ċirkostanzi speċifiċi tal-każ, b'mod partikolari n-natura u l-kumplessità tas-sugġett tar-rapport, li jista' jkun jirrikjedi investigazzjoni fit-tul.

- (69) Il-liġi tal-Unjoni f'oqsma speċifiċi, bhall-abbuż tas-suq¹, l-avjazzjoni ċivili² jew is-sikurezza ta' operazzjonijiet taż-żejt u tal-gass offshore³ diġà tipprevedi l-istabbiliment ta' kanali ta' rapportar interni u esterni. Jenħtiegħ li l-obbligi li jiġu stabbiliti tali kanali stipulati f'din id-Direttiva jibnu sa fejn ikun possibbli fuq il-kanali eżistenti previsti minn atti tal-Unjoni speċifiċi.
- (70) *Il-Kummissjoni Ewropea, kif ukoll* xi korpi, uffiċċji u aġenziji tal-Unjoni, bhall-Uffiċċju Ewropew ta' Kontra l-Frodi (OLAF), l-Aġenzija Ewropea għas-Sigurtà Marittima (EMSA), l-Aġenzija Ewropea tas-Sikurezza tal-Avjazzjoni (EASA), *l-Awtorità Ewropea tat-Titoli u s-Swieq (ESMA)* u l-Aġenzija Ewropea għall-Medicini (EMA), għandhom stabbiliti kanali u proċeduri esterni biex jirċievu rapporti dwar ksur li jaqa' fil-kamp ta' applikazzjoni ta' din id-Direttiva, li primarjament jipprevedu l-kunfidenzjalità tal-identità tal-persuni li jirrapportaw. Din id-Direttiva ma taffettwax tali kanali u proċeduri ta' rapportar esterni, fejn jeżistu, iżda ser tiżgura li l-persuni li jirrapportaw lil dawk *l-istituzzjonijiet*, il-korpi, l-uffiċċji jew l-aġenziji tal-Unjoni jibbenefikaw minn standards minimi komuni ta' protezzjoni fl-Unjoni kollha.

¹ Iċċitata aktar 'il fuq.

² Ir-Regolament (UE) Nru 376/2014 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-3 ta' April 2014 dwar ir-rapportar, l-analiżi u s-segwitu ta' okkorrenzi fl-avjazzjoni ċivili, (ĠU L 122, p. 18).

³ Id-Direttiva 2013/30/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-12 ta' Ġunju 2013 dwar l-operazzjonijiet taż-żejt u tal-gass offshore u li temenda d-Direttiva 2004/35/KE (ĠU L 178, 28.6.2013, p. 66).

(71) *Sabiex tiġi żgurata l-effettività tal-proċeduri għas-segwitu tar-rapporti u jiġi indirizzat il-ksur tar-regoli kkonċernat tal-Unjoni, jenhtieġ li l-Istati Membri jkollhom il-possibbiltà li jieħdu miżuri biex inaqqsu l-piż għall-awtorità kompetenti minn rapporti dwar ksur minuri ta' dispożizzjonijiet li jaqgħu fil-kamp ta' applikazzjoni ta' din id-Direttiva, rapporti ripetittivi jew rapporti dwar ksur ta' dispożizzjonijiet anċillari (pereżempju dispożizzjonijiet dwar dokumentazzjoni jew obbligi ta' notifika). Tali miżuri jistgħu jippermettu li l-awtoritajiet kompetenti, wara rieżami dovut tal-kwistjoni, jiddeciedu li ksur irrapportat ikun b'mod ċar wiehed minuri u ma jirrikjedix miżuri ta' segwitu ulterjuri skont din id-Direttiva. L-Istati Membri jistgħu wkoll jippermettu li l-awtoritajiet kompetenti jagħlqu l-proċedura rigward rapporti ripetittivi li s-sustanza tagħhom ma tinkludi ebda informazzjoni sinifikanti ġdida meta mqabbla ma' rapport preċedenti li jkun diġà ngħalaq, dment li ma jkunx hemm ċirkostanzi ġodda legali jew fattwali li jiġġustifikaw segwitu differenti. Barra minn hekk, l-Istati Membri jistgħu jippermettu lill-awtoritajiet kompetenti biex jiprijoritizzaw it-trattament ta' rapporti dwar ksur serju jew ksur ta' dispożizzjonijiet essenzjali li jaqgħu fil-kamp ta' applikazzjoni ta' din id-Direttiva f'każ ta' influżi għolja ta' rapporti.*

█

(72) Fejn ikun previst skont il-liġi nazzjonali jew tal-Unjoni, jenhtieg li l-awtoritajiet kompetenti jirreferu każijiet jew informazzjoni rilevanti lill-**istituzzjonijiet**, il-korpi, l-uffiċċji jew l-aġenziji tal-Unjoni rilevanti, inkluż, għall-iskopijiet ta' din id-Direttiva, lill-Uffiċċju Ewropew ta' Kontra l-Frodi (OLAF) u l-Uffiċċju tal-Prosekutur Pubbliku Ewropew (UPPE), mingħajr preġudizzju għall-possibbiltà li l-persuna li tirrapporta tirreferi direttament għal dawn il-korpi, l-uffiċċji jew l-aġenziji tal-Unjoni.

█

(73) *F'hafna oqsma ta' politika li jaqghu fil-kamp ta' applikazzjoni ta' din id-Direttiva, jeżistu mekkaniżmi ta' kooperazzjoni li permezz tagħhom l-awtoritajiet kompetenti nazzjonali jiskambjaw informazzjoni u jwettqu attivitajiet ta' segwitu fir-rigward ta' ksur ta' regoli tal-Unjoni b'dimensjoni transfruntiera. Xi eżempji huma l-Mekkaniżmu ta' Assistenza u Kooperazzjoni Amministrattivi f'każijiet ta' ksur transfruntier tal-leġislazzjoni tal-Unjoni dwar il-katina agroalimentari, in-Netwerk ta' Frodi Alimentari, is-Sistema ta' Twissija Bikrija għal prodotti mhux tal-ikel, in-Netwerk ta' Kooperazzjoni għall-Protezzjoni tal-Konsumatur, in-Netwerk għal Konformità Ambjentali, in-Netwerk Ewropew ta' Awtoritajiet tal-Kompetizzjoni u l-kooperazzjoni amministrattiva fil-qasam tat-tassazzjoni. Jenhtieg li l-awtoritajiet kompetenti tal-Istati Membri jagħmlu użu shih minn tali mekkaniżmi ta' kooperazzjoni eżistenti fejn ikunu rilevanti bhala parti mill-obbligu tagħhom li jagħtu segwitu għar-rapporti dwar ksur li jaqa' fil-kamp ta' applikazzjoni ta' din id-Direttiva. Barra minn hekk, l-awtoritajiet tal-Istati Membri jistgħu jikkooperaw ukoll lil hinn mill-mekkaniżmi ta' kooperazzjoni eżistenti f'każijiet ta' ksur b'dimensjoni transfruntiera f'oqsma fejn tali mekkaniżmi ta' kooperazzjoni ma jeżistux.*

- (74) Sabiex tkun possibbli komunikazzjoni effettiva mal-persunal **li jkun responsabbli għat-trattament tar-rapporti**, huwa neċessarju li l-awtoritajiet kompetenti jkollhom stabbiliti u jużaw kanali **faċli għall-utent, li jkunu siguri, jiżguraw kunfidenzjalità fit-twassil u t-trattament tal-informazzjoni pprovduta mill-persuna li tirrapporta u li jippermettu l-ħżin ta' informazzjoni durabbli biex ikunu possibbli investigazzjonijiet ulterjuri. Dan jista' jirrikjedi li dawn il-kanali jkunu separati mill-kanali ġenerali li permezz tagħhom l-awtoritajiet kompetenti jikkomunikaw mal-pubbliku, bħas-sistemi normali ta' ilmenti pubbliċi jew kanali li l-awtoritajiet kompetenti jużaw biex jikkomunikaw internament u ma' partijiet terzi fl-attivitajiet ordinarji tagħhom.**
- (75) Jenhtieg li l-membri tal-**persunal** tal-awtoritajiet kompetenti, li jkunu **responsabbli għat-trattament tar-rapporti, ikunu** mħarrġa b'mod professjonali, inkluż fir-rigward tar-regoli applikabbli għall-protezzjoni tad-data, **li** sabiex jittrattaw ir-rapporti u jiżguraw komunikazzjoni mal-persuna li tirrapporta u **jagħtu segwitu** għar-rapport b'mod adatt.

- (76) Jenhtieg li persuni li jkun bihsiebhom jirrapportaw, ikunu kapaçi jagħmlu deċiżjoni informata dwar jekk jirrapportawx u dwar kif u meta jirrapportaw. Jenhtieg li l-awtoritajiet kompetenti għalhekk jiżvelaw pubblikament u jagħmlu faċilment aċċessibbli informazzjoni dwar il-kanali ta' rapportar disponibbli mal-awtoritajiet kompetenti, dwar il-proċeduri applikabbli u dwar il-membri tal-persunal *speċjalizzati li jkunu responsabbli għat-trattament tar-rapporti* fi hdan dawn l-awtoritajiet. Jenhtieg li l-informazzjoni kollha rigward ir-rapporti tkun trasparenti, tinftiehem faċilment u affidabbli sabiex tteggēg u mhux tiskoraġġixxi r-rapportar.
- (77) Jenhtieg li l-Istati Membri jiżguraw li l-awtoritajiet kompetenti jkollhom stabbiliti proċeduri ta' protezzjoni adegwati għall-ipproċessar ta' rapporti ta' ksur u għall-protezzjoni tad-data personali tal-persuni msemmija fir-rapport. Jenhtieg li tali proċeduri jiżguraw li l-identità ta' kull persuna li tirrapporta, kull persuna kkonċernata, u t-terzi persuni msemmija fir-rapport (eż. xhieda jew kollegi) tkun protetta fl-istadji kollha tal-proċedura. ■

(78) Huwa neċessarju li l-persunal █ tal-awtorità kompetenti *li jkun responsabbli għat-trattament tar-rapporti* u l-membri tal-persunal tal-awtorità kompetenti li *jkollhom id-dritt* ta' aċċess għall-informazzjoni pprovduta minn persuna li tirrapporta, █ jikkonformaw mal-obbligu ta' segretezza professjonali u █ kunfidenzjalità meta jittrasmettu d-data kemm ġewwa kif ukoll barra mill-awtorità kompetenti, inkluż fejn awtorità kompetenti tiftaħ investigazzjoni jew inkjesta jew *tinvolti ruħha* f'attivitajiet ta' infurzar b'rabta mar-rapport ta' ksur.

█

(79) Jenħtieġ li r-revizjoni regolari tal-proċeduri tal-awtoritajiet kompetenti u l-iskambju ta' prattiki tajbin bejniethom jiggwarantixxu li dawn il-proċeduri jkunu adegwati u għalhekk jaqdu l-iskop tagħhom.

█

- (80) Jenhtieg li [] persuni li jagħmlu żvelar pubbliku [] **jikkwalifikaw għal protezzjoni** f'każijiet fejn, **minkejja r-rapport intern u/jew estern li jkun sar, il-ksur jibqa'** ma jgħix indirizzat, **pereżempju f'każijiet fejn tali persuni jkollhom raġunijiet validi biex jemmnu li l-ksur ma għiex** ivvalutat jew investigat (**b'mod adatt**) jew fejn ma tkun ittiegħet l-ebda azzjoni **adatta** ta' rimedju. **L-adeqwatezza tas-segwitu jenhtieg li tiġi vvalutata skont kriterji oġġettivi, marbuta mal-obbligu tal-awtoritajiet kompetenti li jivvalutaw il-preċiżjoni tal-allegazzjonijiet u li jtemmu kwalunkwe ksur possibbli tal-liġi tal-Unjoni. Għalhekk dan jiddependi miċ-ċirkostanzi ta' kull każ u min-natura tar-regoli li nkisru. B'mod partikolari, deċiżjoni mill-awtoritajiet li tiddikjara li ksur kien b'mod ċar minuri u li ma kien meħtieġ l-ebda segwitu, tista' tikkostitwixxi segwitu adatt skont din id-Direttiva.**
- (81) Jenhtieg li persuni li jagħmlu żvelar pubbliku direttament jikkwalifikaw ukoll għal protezzjoni f'każijiet fejn **huma** jkollhom **raġunijiet ġustifikati** biex jemmnu li hemm perikolu imminenti **jew** ċar għall-interess pubbliku, jew [] riskju ta' dannu irriversibbli, inkluż [] **ħsara għall-integrità fizika.**

- (82) *Bl-istess mod, jenhtieg li tali persuni jikkwalifikaw ghal protezzjoni fejn ikollhom raġunijiet ġustifikati biex jemmnu li f'każ ta' rappurtar estern ikun hemm riskju ta' ritaljazzjoni jew ikun hemm ftit çans li l-ksur jiġi indirizzat b'mod effettiv, minhabba ç-çirkostanzi partikolari tal-każ, bhal pereżempju meta l-evidenza tista' tinheba jew tinqered jew meta awtorità tkun f'kollużjoni mal-awtur tal-ksur jew tkun involuta fil-ksur.*
- (83) *Is-salvagwardja tal-kunfidenzjalità tal-identità tal-persuna li tirrapporta matul il-proċess tar-rappurtar u l-investigazzjonijiet ta' segwitu hija miżura ex ante essenzjali għall-prevenzjoni ta' ritaljazzjoni. L-identità tal-persuna li tirrapporta tista' tiġi żvelata biss fejn dan ikun obbligu neċessarju u proporzjonat mehtieg mill-igi tal-Unjoni jew dik nazzjonali fil-kuntest ta' investigazzjonijiet minn awtoritajiet jew proċedimenti ġudizzjarji, b'mod partikolari biex jiġu ssalvagwardjati d-drittijiet ta' difiża tal-persuni kkonċernati. Tali obbligu jista' jirriżulta, b'mod partikolari, mid-Direttiva 2012/13 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-22 ta' Mejju 2012, dwar id-dritt għal informazzjoni fi proċedimenti kriminali. Jenhtieg li l-protezzjoni tal-kunfidenzjalità ma tapplikax fejn il-persuna li tirrapporta tkun żvelat intenzjonalment l-identità tagħha fil-kuntest ta' żvelar pubbliku.*

(84) *Jenhtieg li kull ipproċessar ta' data personali mwettaq skont din id-Direttiva, inkluż l-iskambju jew it-trasmissjoni ta' data personali mill-awtoritajiet kompetenti, isir f'konformità mar-Regolament (UE) 2016/679, u mad-Direttiva (UE) 2016/680¹, u kwalunkwe skambju jew trasmissjoni ta' informazzjoni minn awtoritajiet kompetenti fil-livell tal-Unjoni jenhtieg li jsir f'konformità mar-Regolament (KE) Nru 45/2001². Jenhtieg li tinghata attenzjoni partikolari għall-prinċipji marbutin mal-ipproċessar ta' data personali stabbiliti fl-Artikolu 5 tal-GDPR, l-Artikolu 4 tad-Direttiva (UE) 2016/680 u l-Artikolu 4 tar-Regolament (KE) Nru 45/2001, u għall-prinċipju tal-protezzjoni tad-data mid-disinn u b'mod awtomatiku stipulat fl-Artikolu 25 tal-GDPR, l-Artikolu 20 tad-Direttiva (UE) 2016/680 u l-Artikolu XX tar-Regolament (UE) Nru 2018/XX li jhassar ir-Regolament Nru 45/2001 u d-Deċiżjoni Nru 1247/2002/KE.*

¹ Id-Direttiva (UE) 2016/680 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-27 ta' April 2016 dwar il-protezzjoni ta' persuni fiżiċi fir-rigward tal-ipproċessar ta' data personali mill-awtoritajiet kompetenti għall-finijiet tal-prevenzjoni, l-investigazzjoni, is-sejbien jew il-prosekuzzjoni ta' reati kriminali jew l-eżekuzzjoni ta' pjeni kriminali, u dwar il-moviment liberu ta' tali data, u li tħassar id-Deċiżjoni Qafas tal-Kunsill 2008/977/ĠAI (ĠU L 119, 4.5.2016, p. 89).

² Ir-Regolament (KE) Nru 45/2001 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-18 ta' Diċembru 2000 dwar il-protezzjoni ta' individwi fir-rigward tal-ipproċessar ta' data personali mill-istituzzjonijiet u l-korpi tal-Komunità u dwar il-moviment liberu ta'dik id-data (ĠU L 8, 12.1.2001, p. 1).

(85) *L-effettività tal-proċeduri stabbiliti f'din id-Direttiva relatati mas-segwitu tar-rapporti dwar ksur tal-liġi tal-Unjoni fl-oqsma li jaqgħu fil-kamp ta' applikazzjoni tagħha, isservi objettiv importanti ta' interess pubbliku ġenerali tal-Unjoni u tal-Istati Membri tagħha, fis-sens tal-Artikolu 23(1)(e) GDPR, billi għandha l-għan li ssahħah l-infurzar tal-liġi u l-politiki tal-Unjoni f'oqsma speċifiċi fejn ksur jista' jikkawża hsara serja għall-interess pubbliku. Il-protezzjoni effettiva tal-kunfidenzjalità tal-identità tal-persuni li jirrapportaw hija neċessarja għall-protezzjoni tad-drittijiet u l-libertajiet tal-oħrajn, b'mod partikolari dawk tal-persuni li jirrapportaw, previsti fl-Artikolu 23(1)(i) GDPR. Jenhtieg li l-Istati Membri jiżguraw l-effettività ta' din id-Direttiva, inkluż, fejn meħtieġ, billi jirrestringu, permezz ta' miżuri leġislattivi, l-eżerċizzju ta' ċerti drittijiet tal-protezzjoni ta' data tal-persuni kkonċernati f'konformità mal-Artikolu 23(1)(e) u (i) u l-Artikolu 23(2) GDPR sa fejn u sa meta jkun neċessarju għall-prevenzjoni u l-indirizzar ta' tentattivi li jkollhom l-għan li jostakolaw ir-rapportar, li jimpedixxu, ifixklu jew inaqqsu r-ritmu tas-segwitu għar-rapporti, b'mod partikolari investigazzjonijiet, jew tentattivi li jkollhom l-għan li jidentifikaw lill-persuni li jirrapportaw.*

- (86) *Il-protezzjoni effettiva tal-kunfidenzjalità tal-identità tal-persuni li jirrapportaw hija ugwalment neċessarja għall-protezzjoni tad-drittijiet u l-libertajiet tal-oħrajn, b'mod partikolari dawk tal-persuni li jirrapportaw, fejn ir-rapporti jiġu ttrattati mill-awtoritajiet kif definit fl-Artikolu 3(7) tad-Direttiva (UE) 2016/680. Jenhtieg li l-Istati Membri jiżguraw l-effettività ta' din id-Direttiva, inkluż, fejn neċessarju, billi jirrestringu, permezz ta' miżuri legiſlattivi, l-eżerċizzju ta' ċerti drittijiet tal-protezzjoni ta' data tal-persuni kkonċernati f'konformità mal-Artikoli 13(3)(a) u (e), 15(1)(a) u (e), 16(4)(a) u (e) u l-Artikolu 31(5) tad-Direttiva (UE) 2016/680 sa fejn u sa meta jkun neċessarju għall-prevenzjoni u l-indirizzar ta' tentattivi li jkollhom l-għan li jostakolaw ir-rapportar, li jimpedixxu, ifixklu jew inaqqsu r-ritmu tas-segwitu għar-rapporti, b'mod partikolari investigazzjonijiet, jew tentattivi li jkollhom l-għan li jidentifikaw lill-persuni li jirrapportaw.*
- (87) *Jenhtieg li l-Istati Membri jiżguraw iż-żamma adegwata ta' rekords tar-rapporti kollha ta' ksur, u li kull rapport ikun jista' jiġi rkuprat u li l-informazzjoni li tasal permezz tar-rapporti tkun tista' tintuża bħala evidenza f'azzjonijiet ta' infurzar fejn xieraq.*

- (88) Jenhtieg li l-persuni li jirrapportaw ikunu protetti minn kull forma ta' ritaljazzjoni, kemm jekk diretta kif ukoll indiretta, meħuda, ***irrakkomandata jew ittollerata*** mill-impjegatur tagħhom jew mill-klijent/riċevitur ta' servizzi u minn persuni li jaħdmu għal jew jaġixxu f'isem dan tal-aħħar, inkluż kollegi u manigers fl-istess organizzazzjoni jew f'organizzazzjonijiet oħra li magħhom tkun f'kuntatt il-persuna li tirrapporta fil-kuntest tal-attivitajiet relatati max-xogħol tagħha ■ . Jenhtieg li tingħata protezzjoni minn mizuri ta' ritaljazzjoni meħudin fir-rigward tal-persuna li tirrapporta stess iżda wkoll minn dawk li jistgħu jittieħdu fir-rigward tal-entità ġuridika ***li l-persuna li tirrapporta tkun tipposjedi, tkun taħdem għaliha jew tkun b'xi mod ieħor konnessa magħha f'kuntest relatat max-xogħol***, bħal każda tal-provvista ta' servizzi, tniżżil fuq lista sewda jew bojkott tan-negozju. Ir-ritaljazzjoni indiretta tinkludi wkoll azzjonijiet meħudin kontra ***faċilitaturi jew kollegi jew*** qraba tal-persuna li tirrapporta li għandhom ukoll konnessjoni ta' xogħol mal-impjegatur ta' din tal-aħħar jew ma' klijent/riċipjent ta' servizzi ■ .
- (89) Fejn isseħh ritaljazzjoni mingħajr xkiel u mingħajr kastigi, din ikollha effett dissważiv fuq informaturi potenzjali. Projbizzjoni ċara tar-ritaljazzjoni fil-liġi għandha effett dissważiv importanti, imsaħħaħ aktar b'dispozizzjonijiet għar-responsabbiltà personali u għal pieni għall-awturi tar-ritaljazzjoni.

- (90) *Jistghu jiġu pprovduti pariri individwali u informazzjoni preċiża minn awtorità unika indipendenti jew minn ċentru tal-informazzjoni.*
- (91) Informaturi potenzjali li mhumiex ċerti dwar kif jirrapportaw jew jekk hux ser ikunu protetti finalment jistgħu jkunu skoraggiti milli jirrapportaw. Jenhtieg li l-Istati Membri jiżguraw li l-informazzjoni rilevanti tingħata b'mod **li jinftiehem faċilment u li jkun faċilment** aċċessibbli għall-pubbliku ġenerali. Jenhtieg li jkunu disponibbli pariri individwali, imparzjali u kunfidenzjali, mingħajr hlas, dwar, pereżempju, jekk l-informazzjoni inkwistjoni hijiex koperta mir-regoli applikabbli dwar il-protezzjoni tal-informaturi, liema kanal ta' rapportar jista' jkun l-aħjar li jintuza u liema proċeduri alternattivi huma disponibbli f'każ li l-informazzjoni mhijiex koperta mir-regoli applikabbli ("sinjalazzjoni"). Aċċess għal tali pariri jista' jgħin biex jiġi żgurat li r-rapporti jsiru permezz tal-kanali xierqa, b'mod responsabbli u li l-ksur u n-nuqqasijiet jinkixfu fil-hin jew anke jiġu evitati. ***L-Istati Membri jistgħu jagħzlu li jestendu tali pariri għal konsulenza legali. Fejn tali pariri jingħataw lill-persuni li jirrapportaw minn organizzazzjonijiet tas-soċjetà ċivili li jkunu marbutin bid-dmir li jzommu l-kunfidenzjalità tal-informazzjoni li jirċievu, jenhtieg li l-Istati Membri jiżguraw li tali organizzazzjonijiet ma jsofrux ritaljazzjoni, pereżempju fil-forma ta' preġudizzju ekonomiku permezz ta' restrizzjoni fuq l-aċċess tagħhom għal finanzjament jew tniżżil fuq lista sewda li jista' jimpedixxi l-funzjonament tajjeb tal-organizzazzjoni.***

- (92) *Jenhtieg li l-awtoritajiet kompetenti jipprovdu lill-persuni li jirrapportaw l-appogg li jkunu jenhtieg biex effettivament ikollhom aċċess għal protezzjoni. B'mod partikolari, jenhtieg li huma jipprovdu provi jew dokumentazzjoni oħra mehtiega biex jikkonfermaw quddiem awtoritajiet jew qrati oħra li jkun sar rapportar estern.*
- Taht ċerti oqfsa nazzjonali u f'ċerti każijiet, persuni li jirrapportaw ■ jistgħu jibbenefikaw minn forom ta' ċertifikazzjoni tal-fatt li jissodisfaw il-kondizzjonijiet tar-regoli applikabbli. Minkejja tali possibiltajiet, jenhtieg li dawn ikollhom aċċess effettiv għal revizjoni ġudizzjarja, fejn ikunu l-qrati li jiddeċiedu, skont iċ-ċirkostanzi kollha tal-każ, jekk jissodisfawx il-kondizzjonijiet tar-regoli applikabbli.
- (93) ■ *Obbligi legali jew kuntrattwali tal-individwi, bħal klawżoli ta' lealtà f'kuntratti jew ftehimiet ta' kunfidenzjalità/nuqqas ta' żvelar, ma jistgħux jiġu invokati biex jiġi impedit ■ ir-rapportar, tiġi miċhuda protezzjoni jew biex il-persuni li jirrapportaw jiġu ppenalizzati talli għamlu **dan, fejn l-ghoti tal-informazzjoni li taqa' fil-kamp ta' applikazzjoni ta' dawn il-klawżoli u l-ftehimiet ikun neċessarju biex jinkixef il-ksur. Fejn dawn il-kondizzjonijiet ikunu ssodisfati, jenhtieg li l-persuni li jirrapportaw ma jiġu attribwiti l-ebda tip ta' responsabbiltà, sew jekk ċivili, kriminali, amministrattiva jew relatata mal-impjeg. Il-protezzjoni mir-responsabbiltà għar-rapportar jew l-iżvelar ta' informazzjoni skont din id-Direttiva hija ggarantita għall-informazzjoni li għaliha, il-persuna li tirrapporta kellha raġunijiet ġustifikati biex temmen li r-rapportar jew l-iżvelar tagħha kien neċessarju għall-kxif ta' ksur skont din id-Direttiva. Jenhtieg li din il-protezzjoni ma testendix għal informazzjoni superfluwa li l-persuna tkun kixfet minghajr ma kellha tali raġunijiet ġustifikati.***

(94) *Jenhtieg li f'kazijiet fejn il-persuni li jirrapportaw ikunu akkwistaw jew kisbu aċċess b'mod legali għall-informazzjoni rrapportata jew għad-dokumenti li jkun fihom dik l-informazzjoni, huma jgawdu minn immunità mir-responsabbiltà. Dan japplika kemm għal kazijiet fejn huma jikxfu l-kontenut tad-dokumenti li għalihom kellhom aċċess b'mod legali kif ukoll f'kazijiet fejn huma jaghmlu kopji ta' tali dokumenti jew inehhuhom mill-bini tal-organizzazzjoni fejn huma impjegati, bi ksur ta' klawżoli kuntrattwali jew klawżoli ohra li jipprevedu li d-dokumenti rilevanti huma l-proprjetà tal-organizzazzjoni. Jenhtieg li l-persuni li jirrapportaw igawdu wkoll minn immunità minn responsabbiltà f'kazijiet fejn l-akkwist tal--informazzjoni jew tad-dokumenti rilevanti jew l-aċċess għalihom iqajjem kwistjoni ta' responsabbiltà ċivili, amministrattiva jew relatata max-xogħol. Xi eżempji huma l-kazijiet fejn il-persuni li jirrapportaw ikunu kisbu l-informazzjoni permezz ta' aċċess għall-posta elettronika ta' kollega jew għal fajls li huma normalment ma jużawx fl-ambitu tax-xogħol tagħhom, billi jiehdu ritratti tal-bini tal-organizzazzjoni jew permezz ta' aċċess għal post li normalment ma jkollhomx aċċess għalih. Fejn il-persuni li jirrapportaw ikunu akkwistaw jekk kisbu aċċess għall-informazzjoni jew għad-dokumenti rilevanti billi wettqu reat kriminali, bħal dhul jew aċċess mhux awtorizzat, jenhtieg li r-responsabbiltà penali tagħhom tibqa' rregolata mil-liġi nazzjonali applikabbli mingħajr preġudizzju għall-Artikolu 15 (7). Bl-istess mod, kwalunkwe responsabbiltà possibbli ohra tal-persuni li jirrapportaw li tirriżulta minn atti jew ommissjonijiet li ma jkunux relatati mar-rapportar jew li ma jkunux neċessarji għall-kxif ta' ksur skont din id-Direttiva, jenhtieg li tibqa' rregolata mil-liġi tal-Unjoni jew dik nazzjonali applikabbli. F'dawn il-kazijiet, jenhtieg li jkunu l-qrati nazzjonali li jivvalutaw ir-responsabbiltà tal-persuni li jirrapportaw fid-dawl tal-informazzjoni fattwali rilevanti kollha u b'kont mehud taċ-ċirkostanzi individwali tal-każ, inkluż in-neċessità u l-proporzjonalità tal-att jew tal-ommissjoni fir-rigward tar-rapport jew tal-iżvelar.*

- (95) Hemm probabbiltà li l-mizuri ta' ritaljazzjoni jkunu pprezentati bħala ġġustifikati minħabba raġunijiet oħrajn li mhumiex ir-rapportar u jista' jkun diffiċli hafna għall-persuni li jirrapportaw li jagħtu prova tar-rabta bejn it-tnejn, filwaqt li l-awturi tar-ritaljazzjoni jista' jkollhom aktar setgħa u riżorsi biex jiddokumentaw l-azzjoni meħuda u r-raġunament. Għalhekk, ladarba l-persuna li tirrapporta turi prima facie li hi għamlet rapport jew żvelar **pubbliku** f'konformità ma' din id-Direttiva u sofriet detriment, jenħtieġ li l-oneru tal-provi jgħaddi għal fuq il-persuna li għamlet l-azzjoni detrimentali, li mbagħad jenħtieġ li turi li l-azzjoni meħuda ■ ma kienet marbuta bl-ebda mod mar-rapportar jew mal-iżvelar **pubbliku**.
- (96) Lil hinn minn projbizzjoni esplicita ta' ritaljazzjoni prevista fil-liġi, huwa kruċjali li l-persuni li jirrapportaw li jsofru ritaljazzjoni jkollhom aċċess għal rimedji legali **u kumpens**. Ir-rimedju xieraq f'kull każ ser ikun iddeterminat mit-tip ta' ritaljazzjoni mgarrba, **u d-dannu mgarrab jenħtieġ li jiġi kkumpensat bis-shih f'konformità mal-liġi nazzjonali**. Dan jista' jieħu l-forma ta' azzjonijiet ta' riintegrazzjoni (pereżempju, fil-każ ta' tkeċċija, trasferiment jew dimozzjoni, jew ta' sospensjoni minn taħriġ jew minn promozzjoni) jew billi jingħata lura permess, liċenzja jew kuntratt ikkancellat; kumpens għal telf finanzjarju attwali u futur (għal telf ta' pagi fil-passat, iżda anke għal telf ta' dħul futur, spejjeż marbutin ma' bidla fl-impjieġ); kumpens għal **danni** ekonomiċi oħra bħal spejjeż legali u spejjeż ta' trattament mediku, u għal dannu intangibbli (uġiġħ u tbatija).

- (97) It-tipi ta' azzjoni legali tista' tvarja minn sistema legali għal oħra iżda jenhtieg li dawn jiżguraw *kumpens jew reparazzjoni reali u effettiva, b'mod li jkun dissważiv u proporzjonat għad-detriment imġarrab. Ta' rilevanza f'dan il-kuntest huma l-Prinċipji tal-Pilastru Ewropew tad-Drittijiet Soċjali, b'mod partikolari l-Prinċipju 7 skont liema, qabel kwalunkwe tkeċċija, il-haddiema għandhom id-dritt jiġu informati bir-raġunijiet u jingħataw perijodu ta' notifika raġonevoli. Huma għandhom id-dritt ta' aċċess għal riżoluzzjoni ta' tilwim effettiva u imparzjali u, f'każ ta' tkeċċija mhux ġustifikata, dritt għal rimedju, inkluż kumpens adegwat.* Jenhtieg li *r*-rimedji *stabbiliti fil-livell nazzjonali* ma jiskoraġġixxux lil informaturi futuri potenzjali. Pereżempju, il-possibbiltà għal kumpens bħala alternattiva għal reintegrazzjoni f'każ ta' tkeċċija tista' twassal għal Prattika sistematika b'mod partikolari minn organizzazzjonijiet akbar, li għalhekk ikollha effett dissważiv fuq informaturi futuri.
- (98) Ta' importanza partikolari għal persuni li jirrapportaw huma *r*-rimedji interim sakemm jiġu solvuti l-kawzi legali li jistgħu jieħdu hafna żmien. ***B'mod partikolari, jenhtieg li jkun hemm ukoll miżuri*** proviżorji ***kif previst mil-liġi nazzjonali, disponibbli għall-persuni li jirrapportaw*** sabiex jitwaqqfu t-theddid, tentattivi jew atti kontinwi ta' ritaljazzjoni, bħal fastidju ■ , jew biex jiġu evitati forom ta' ritaljazzjoni, bħal tkeċċija, li jistgħu jkunu diffiċli li jittreġġgħu lura wara li jgħaddu perijodi twal ta' żmien u li jistgħu jirrovina lill-individwu finanzjarjament — perspettiva li tista' serjament tiskoraġġixxi informaturi potenzjali.

(99) L-azzjonijiet meħuda kontra persuni li jirrapportaw barra mill-kuntest relatat max-xogħol, permezz ta' proċedimenti, pereżempju, f'rabta ta' malafama, ksur ta' drittijiet tal-awtur, sigrieti kummerċjali, kunfidenzjalità u protezzjoni ta' data personali, jistgħu jkunu wkoll deterrent serju għall-iżvelar tal-informazzjoni. **F'tali** proċedimenti, il-persuni li jirrapportaw jenħtieġ li jkunu jistgħu jiddependu fuq il-fatt li għamlu rapport jew żvelar f'konformità ma' din id-Direttiva bħala difiża, **dment li l-informazzjoni rrapportata jew żvelata kienet neċessarja biex jinkixef il-ksur**. F'tali każijiet, jenħtieġ li l-persuna li tagħti bidu għall-proċedimenti għorr l-oneru li tipprova **li** l-persuna li tirrapporta **ma tissodisfax il-kondizzjonijiet tad-Direttiva**.

(100) *Id-Direttiva (UE) 2016/943 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tistabilixxi regoli biex jiġi żgurat livell suffiċjenti u konsistenti ta' rimedju ċivili fil-każ ta' akkwist, użu jew żvelar illegali ta' sigriet kummerċjali. Madankollu, hija tipprevedi wkoll li l-akkwist, l-użu jew l-iżvelar ta' sigriet kummerċjali għandu jitqies bhala legali sa fejn ikun permess mil-liġi tal-Unjoni. Persuni li jiżvelaw sigrieti kummerċjali miksuba f'kuntest relatat max-xogħol jenhtieg li jibbenefikaw biss mill-protezzjoni mogħtija minn din id-Direttiva (inkluż fir-rigward tal-eżonerazzjoni minn responsabbiltà ċivili), dment li jissodisfaw il-kondizzjonijiet ta' din id-Direttiva, inkluż li l-iżvelar kien neċessarju biex jinkixef ksur li jaqa' fil-kamp ta' applikazzjoni sostantiv ta' din id-Direttiva. Fejn dawn il-kondizzjonijiet ikunu ssodisfati, l-iżvelar ta' sigrieti kummerċjali għandu jitqies bhala "permess" mil-liġi tal-Unjoni fis-sens tal-Artikolu 3(2) tad-Direttiva (UE) 2016/943. Barra minn hekk, jenhtieg li ż-żewġ Direttivi jitqiesu bhala komplementarji u l-miżuri, il-proċeduri u l-istrumenti ta' rimedju ċivili kif ukoll l-eżenzjonijiet previsti fid-Direttiva (UE) 2016/943 jenhtieg li jibqgħu applikabbli għal kull żvelar ta' sigrieti kummerċjali li jaqa' barra mill-kamp ta' applikazzjoni ta' din id-Direttiva. Jenhtieg li l-awtoritajiet kompetenti li jirċievu rapporti li jkun fihom sigrieti kummerċjali jiżguraw li dawn ma jintużawx jew jiġu żvelati għal skopijiet ohra lil hinn minn dak li hu neċessarju għas-segwitu adatt tar-rapporti.*

- (101) L-ispejjeż legali mgarrba mill-persuni li jirrapportaw u li jikkontestaw mizuri ta' ritaljazzjoni meħudin kontrihom fi proċedimenti legali jistgħu jkunu spiża sinifikanti. Għalkemm jistgħu jirkupraw dawn it-tariffi fl-aħħar tal-proċedimenti, jista' jkun li ma jkunux jistgħu jkopruhom minn qabel, speċjalment jekk ikunu qiegħda u mnizzla fuq lista sewda. L-assistenza għal proċedimenti ġudizzjarji kriminali, b'mod partikolari *fejn il-persuni li jirrapportaw jissodisfaw il-kondizzjonijiet* tad-Direttiva (UE) 2016/1919 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill¹ u b'mod aktar ġenerali, l-appoġġ lil dawk li jkunu fi bżonnijiet finanzjarji serji jistgħu jkunu kruċjali, f'ċerti każijiet, għall-infurzar effettiv tad-drittijiet tagħhom għal protezzjoni.
- (102) Jenhtieg li d-drittijiet tal-persuna kkonċernata jkunu protetti sabiex tigi evitata ħsara għar-reputazzjoni jew konsegwenzi negattivi oħra. Barra minn hekk, jenhtieg li d-drittijiet għal difiża u aċċess għal rimedji tal-persuna kkonċernata jkunu rispettati bis-sħiħ f'kull stadju tal-proċedura ta' wara r-rapport, f'konformità mal-Artikoli 47 u 48 tal-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea. Jenhtieg li l-Istati Membri *jipproteġu l-kunfidenzjalità tal-identità tal-persuna kkonċernata u* jizguraw id-*drittijiet* tad-difiża **■**, inkluż id-dritt ta' aċċess għall-fajl, id-dritt li tinstema' u d-dritt li tfittex rimedju effettiv kontra decizjoni li tikkonċerna lill-persuna kkonċernata skont il-proċeduri applikabbli stabbiliti fil-liġi nazzjonali fil-kuntest ta' investigazzjonijiet jew proċedimenti ġudizzjarji sussegwenti.

¹ Id-Direttiva (UE) 2016/1919 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-26 ta' Ottubru 2016 dwar għajnuna legali għal persuni ssuspettati u akkużati fi proċedimenti kriminali u għal persuni rikjesti fi proċedimenti ta' mandat ta' arrest Ewropew (ĠU L 297, 4.11.2016, p. 1).

- (103) Jenħtieg li kull persuna li ssofri preġudizzju, kemm jekk direttament kif ukoll indirettament, b'konsegwenza tar-rapportar jew tal-iżvelar **pubbliku** ta' informazzjoni mhux preċiża jew qarrieqa żżomm il-protezzjoni u r-rimedji disponibbli għaliha skont ir-regoli tal-*jus commune*. Fejn tali rapport jew żvelar **pubbliku** mhux preċiż jew qarrieqi jkun sar apposta u konxjament, jenħtieg li l-persuni kkonċernati jkunu intitolati għal kumpens f'konformità mal-ligi nazzjonali.
- (104) Huma meħtieġa pieni **kriminali, ċivili jew amministrattivi** biex tiġi żgurata l-effettività tar-regoli dwar il-protezzjoni tal-informaturi. Il-pieni kontra dawk li jieħdu azzjonijiet ta' ritaljazzjoni jew azzjonijiet negattivi oħrajn kontra persuni li jirrapportaw jistgħu jiskoraġġixxu aktar azzjonijiet simili. Il-pieni kontra persuni li jagħmlu rapport jew żvelar **pubbliku** li jiġi ppruvat li huwa konxjament falz huma **wkoll** meħtieġa biex jiskoraġġixxu aktar rapportar malizzjuż u tiġi ppreservata l-kredibbiltà tas-sistema. Jenħtieg li l-proporzjonalità ta' tali pieni tiżgura li dawn ma jkollhomx effett dissważiv fuq informaturi potenzjali.

(105) Kwalunkwe deċiżjoni meħuda mill-awtoritajiet, li taffettwa b'mod negattiv id-drittijiet mogħtija minn din id-Direttiva, b'mod partikolari deċiżjonijiet adottati skont l-Artikolu 6, jenħtiegħ li tkun soġġetta għal stharrigħ ġudizzjarju f'konformità mal-Artikolu 47 tal-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea.

- (106) Din id-Direttiva tintroduci standards minimi u jenhtieg li l-Istati Membri jkollhom is-setgħa li jintroducu jew iżommu dispożizzjonijiet aktar favorevoli għall-persuna li tirrapporta, sakemm tali dispożizzjonijiet ma jfikklux il-mizuri għall-protezzjoni ta' persuni kkonċernati. ***It-traspożizzjoni ta' din id-Direttiva ma għandha taht l-ebda ċirkostanza tikkostitwixxi raġuni valida għat-tnaqqis tal-livell ta' protezzjoni diġà mogħtija lill-persuni li jirrapportaw taht il-liġi nazzjonali fl-oqsma li din tapplika għalihom.***
- (107) Skont l-Artikolu 26(2) TFUE, jenhtieg li s-suq intern jinkludi żona mingħajr fruntieri interni li fiha jkun żgurat il-moviment liberu u sikur ta' oġġetti u servizzi. Jenhtieg li s-suq intern jipprovdli liċ-ċittadini tal-Unjoni valur miżjud fil-forma ta' kwalità u sikurezza aħjar ta' oġġetti u servizzi, filwaqt li jiġu żgurati standards għoljin tas-saħħa pubblika u protezzjoni ambjentali kif ukoll moviment liberu ta' data personali. Għalhekk, l-Artikolu 114 TFUE huwa l-bażi ġuridika xierqa sabiex jiġu adottati l-mizuri meħtieġa għall-istabbiliment u l-funzjonament tas-suq intern. Flimkien mal-Artikolu 114 TFUE, jenhtieg li din id-Direttiva jkollha bażijiet ġuridici speċifiċi addizzjonali sabiex tkopri l-oqsma li jiddependu fuq l-Artikoli 16, **43(2)**, 50, 53(1), **91**, 100, **168(4)**, 169, **192(1)** u **325(4)** TFUE u l-Artikolu 31 tat-***Trattat li jistabbilixxi l-*** Euratom għall-adozzjoni ta' mizuri tal-Unjoni **.**

- (108) Il-kamp ta' applikazzjoni materjali ta' din id-Direttiva huwa bbażat fuq l-identifikazzjoni ta' oqsma fejn l-introduzzjoni tal-protezzjoni tal-informaturi tidher ġustifikata u neċessarja abbażi ta' evidenza disponibbli attwalment. Tali kamp ta' applikazzjoni materjali jista' jkun estiż għal aktar oqsma jew atti tal-Unjoni, jekk dan jirriżulta li jkun neċessarju bħala mezz li jsaħħaħ l-infurzar tagħhom fid-dawl ta' evidenza li tista' toħroġ fil-beraħ fil-futur, jew abbażi tal-evalwazzjoni tal-mod li bih ġiet applikata din id-Direttiva.
- (109) Kull meta tiġi adottata leġislazzjoni suċċessiva rilevanti għal din id-Direttiva, din għandha tispeċifika fejn xieraq li din id-Direttiva tapplika. Fejn ikun neċessarju, jenħtieġ li l-Artikolu 1 u l-Anness jiġu emendati.

- (110) L-objettiv ta' din id-Direttiva, jiġifieri li ssaħħaħ l-infurzar f'ċerti oqsma ta' politika u atti fejn ksur tal-liġi tal-Unjoni jista' jikkawża ħsara serja għall-interess pubbliku permezz ta' protezzjoni effettiva tal-informaturi, ma jistax jinkiseb b'mod suffiċjenti jekk l-Istati Membri jaġixxu waħedhom jew b'mod mhux ikkoordinat, iżda jista' jinkiseb aħjar b'azzjoni tal-Unjoni li tipprevedi standards minimi ta' armonizzazzjoni dwar il-protezzjoni tal-informaturi. Barra minn hekk, azzjoni tal-Unjoni biss tista' tipprovdi koerenza u tallinja r-regoli tal-Unjoni eżistenti dwar il-protezzjoni tal-informaturi. Għaldaqstant, l-Unjoni tista' tadotta miżuri f'konformità mal-prinċipju tas-sussidjarjetà kif stipulat fl-Artikolu 5 tat-Trattat dwar l-Unjoni Ewropea. F'konformità mal-prinċipju tal-proporzjonalità kif stipulat f'dak l-Artikolu, din id-Direttiva ma tmurx lil hinn minn dak li huwa meħtieġ biex jinkiseb dak l-objettiv.
- (111) Din id-Direttiva tirrispetta d-drittijiet fundamentali u **l-prinċipji rikonoxxuti b'mod partikolari mill-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea, b'mod partikolari l-Artikolu 11 tagħha.** Għalhekk, jenħtieġ li din id-Direttiva tiġi implimentata f'konformità ma' dawk id-drittijiet u l-prinċipji **billi jiġi żgurati** r-rispett sħiħ, **inter alia**, tal-libertà ta' espressjoni u tal-informazzjoni, id-dritt għall-protezzjoni ta' data personali, il-libertà ta' intrapriża, id-dritt għal livell għoli ta' protezzjoni tal-konsumatur, id-dritt għal **livell għoli ta' protezzjoni tas-saħħa tal-bniedem, id-dritt għal livell għoli ta' protezzjoni ambjentali, id-dritt għal amministrazzjoni tajba, id-dritt għal** rimedju effettiv u d-drittijiet tad-difiża.

(112) Il-Kontrollur Ewropew għall-Protezzjoni tad-Data gie kkonsultat f'konformità mal-Artikolu 28(2) tar-Regolament (KE) Nru 45/2001 ■ .

ADOTTAW DIN ID-DIRETTIVA:

KAPITOLU I

KAMP TA' APPLIKAZZJONI, *KONDIZZJONIJIET GHALL-PROTEZZJONI* U DEFINIZZJONIJIET

Artikolu 1

Skop

L-iskop ta' din id-Direttiva huwa li jittejjeb l-infurzar tal-liġi u l-politiki tal-Unjoni f'oqsma speċifiċi billi jiġu stabbiliti standards minimi komuni li jipprevedu protezzjoni ta' livell għoli għal persuni li jirrapportaw dwar ksur.

Artikolu 2

Kamp ta' applikazzjoni materjali

1. ■ Din id-Direttiva tistabbilixxi standards minimi komuni għall-protezzjoni ta' persuni li jirrapportaw dwar *il-ksur* segwenti tal-liġi *tal-Unjoni*:
 - (a) ksur li jaqa' fil-kamp ta' applikazzjoni tal-atti tal-Unjoni stabbiliti fl-Anness (Parti I u Parti II) *għal din id-Direttiva* fir-rigward tal-oqsma li ġejjin:

- (i) l-akkwist pubbliku;
- (ii) is-servizzi, **il-prodotti u s-swieq** finanzjarji **u** l-prevenzjoni tal-ħasil tal-flus u l-finanzjament tat-terroriżmu
- (iii) is-sikurezza tal-prodotti;
- (iv) is-sikurezza tat-trasport;
- (v) il-protezzjoni tal-ambjent;
- (vi) **il-protezzjoni mir-radjazzjoni u** s-sikurezza nukleari;
- (vii) is-sikurezza tal-ikel u tal-għalf, is-saħħa u l-benessri tal-annimali;
- (viii) is-saħħa pubblika;
- (ix) il-protezzjoni tal-konsumatur;
- (x) il-protezzjoni tal-privatezza u d-data personali, u sikurezza tan-netwerks u tas-sistemi ta' informazzjoni.

1

- (b) il-ksur li jaffettwa l-interessi finanzjarji tal-Unjoni kif definiti mill-Artikolu 325 TFUE u kif speċifikati ulterjorment *f'miżuri rilevanti tal-Unjoni*;
- (c) il-ksur marbut mas-suq intern, kif imsemmi fl-Artikolu 26(2) TFUE, *inkluż il-ksur tar-regoli tal-kompetizzjoni u tal-ghajjuna mill-Istat, u* fir-rigward ta' atti li jiksru r-regoli dwar it-taxxa korporattiva jew ftehimiet li l-ghan tagħhom huwa li jinkiseb vantaġġ tat-taxxa li jegħleb l-oġġett jew l-iskop tal-liġi tat-taxxa korporattiva applikabbli

2. *Din id-Direttiva hija minghajr preġudizzju għall-possibbiltà li l-Istati Membri jestendu l-protezzjoni skont il-liġi nazzjonali fir-rigward ta' oqsma jew atti li mhumiex koperti mill-paragrafu 1.*

Artikolu 3

Relazzjoni ma' atti oħrajn tal-Unjoni u dispożizzjonijiet nazzjonali

1. Fejn regoli speċifiċi dwar ir-rapportar ta' ksur huma previsti f'atti tal-Unjoni speċifiċi għas-setturi mnizzla fil-Parti **II** tal-Anness, għandhom japplikaw dawn ir-regoli. Id-dispożizzjonijiet ta' din id-Direttiva għandhom ikunu applikabbli **sa fejn kwistjoni ma tkunx** irregolata **b'mod obbligatorju** f'dawk l-atti tal-Unjoni speċifiċi għas-setturi.
2. *Din id-Direttiva ma għandhiex taffettwa r-responsabbiltà tal-Istati Membri li jiżguraw is-sigurtà nazzjonali u s-setgħa tagħhom li jiproteġu l-interessi tas-sigurtà essenzjali tagħhom. B'mod partikolari, ma għandhiex tapplika għal rapporti dwar il-ksur tar-regoli tal-akkwist li jinvolvu aspetti ta' difiża jew ta' sigurtà sakemm ma jkunux koperti mill-istrumenti rilevanti tal-Unjoni.*
3. *Din id-Direttiva ma għandhiex taffettwa l-applikazzjoni tal-liġi tal-Unjoni jew dik nazzjonali dwar:*
 - (a) *il-protezzjoni ta' informazzjoni klassifikata;*
 - (b) *il-protezzjoni tal-privileġġ professjonali legali u mediku;*

(c) is-segretezza tad-deliberazzjonijiet ġudizzjarji; u

(d) regoli dwar il-proċedura kriminali.

4. *Din id-Direttiva ma għandhiex taffettwa r-regoli nazzjonali dwar l-eżerċizzju tad-dritt tal-haddiema li jikkonsultaw lir-rappreżentanti jew lit-trade unions tagħhom u dwar il-protezzjoni minn kwalunkwe miżura detrimentali mhux ġustifikata li tkun ġejja minn tali konsultazzjonijiet kif ukoll dwar l-awtonomija tas-sħab soċjali u d-dritt tagħhom li jidhlu fi ftehimiet kollettivi. Dan huwa mingħajr preġudizzju għal-livell ta' protezzjoni mogħti minn din id-Direttiva.*

Artikolu 4

Kamp ta' applikazzjoni personali

1. Din id-Direttiva għandha tapplika għall-persuni li jaħdmu fis-settur privat jew pubbliku li jirrapportaw li kisbu informazzjoni dwar ksur f'kuntest relatat max-xogħol inkluz, mill-inqas, dawn li ġejjin:

- (a) persuni li għandhom l-istatus ta' haddiema, **skont** it-tifsira tal-Artikolu 45(1) TFUE, inkluż l-impjegati maċ-ċivil;
- (b) persuni li għandhom l-istatus ta' haddiema għal rashom, **skont** it-tifsira tal-Artikolu 49 TFUE;
- (c) azzjonisti u -persuni li jagħmlu parti mill-korp **amministrattiv**, tal-manigment **jew ta' sorveljanza** ta' intrapriża, inkluż membri mhux eżekuttivi, kif ukoll volontiera u apprendisti **imhallsin u** mhux imhallsin;
- (d) kwalunkwe persuna li taħdem taħt is-supervizjoni u d-direzzjoni ta' kuntratturi, sottokuntratturi u fornituri.

2. ***Din id-Direttiva għandha tapplika għall-persuni li jirrapportaw anke fejn jirrapportaw jew jiżvelaw informazzjoni li tkun inkisbet matul relazzjoni bbażata fuq ix-xogħol li sadanittant tkun intemmet.***

3. Din id-Direttiva għandha tapplika wkoll għall-persuni li jirrapportaw li r-relazzjoni bbażata fuq ix-xogħol tagħhom għadha ser tibda f'każijiet fejn l-informazzjoni dwar ksur inkisbet matul il-proċess ta' reklutaġġ jew waqt negozjati prekuntrattwali oħrajn.

4. Il-miżuri għall-protezzjoni ta' persuni li jirrapportaw stabbiliti fil-Kapitolu IV għandhom japplikaw ukoll, fejn rilevanti, għal

(a) faċilitaturi,

(b) persuni terzi konnessi mal-persuni li jirrapportaw u li jistgħu jsofru ritaljazzjoni f'kuntest relatat max-xogħol, bħal kollegi jew qraba tal-persuna li tirrapporta, u

(c) entitajiet ġuridiċi li jappartjenu għall-persuni li jirrapportaw, li jahdmu għalihom jew li jkunu konnessi magħhom b'mod ieħor f'kuntest relatat max-xogħol.

Artikolu 5

Kondizzjonijiet għall-protezzjoni ta' persuni li jirrapportaw

- 1. Persuni li jirrapportaw informazzjoni dwar ksur li jaqa' fl-oqsma koperti minn din id-Direttiva għandhom jikkwalifikaw għal protezzjoni sakemm:**
 - (a) huma kellhom raġunijiet ġustifikati biex jemmnu li l-informazzjoni rrapportata kienet vera fil-hin tar-rapportar u li l-informazzjoni kienet taqa' fil-kamp ta' applikazzjoni ta' din id-Direttiva;**
 - (b) huma rrapportaw internament f'konformità mal-Artikolu 7 u esternament f'konformità mal-Artikolu 10, jew direttament esternament jew żvelaw pubblikament informazzjoni f'konformità mal-Artikolu 15 ta' din id-Direttiva.**
- 2. Minghajr preġudizzju għall-obbligi eżistenti li jiġi previst rapportar anonimu skont il-liġi tal-Unjoni, din id-Direttiva ma taffettwax is-setgha tal-Istati Membri li jiddeċiedu jekk entitajiet privati jew pubbliċi u l-awtoritajiet kompetenti għandhomx jew le jaċċettaw u jagħtu segwitu għar-rapporti anonimi ta' ksur.**

3. *Persuni li rrapportaw jew żvelaw informazzjoni pubblikament b'mod anonimu iżda li ġew identifikati sussegwentement għandhom xorta waħda jikkwalifikaw għal protezzjoni f'każ li jsofru ritaljazzjoni, sakemm dawn jissodisfaw il-kondizzjonijiet stabbiliti fil-paragrafu 1.*
4. *Persuna li tirrapporta lill-istituzzjonijiet, il-korpi, l-uffiċċji jew l-aġenziji rilevanti tal-Unjoni dwar ksur li jaqa' fil-kamp ta' applikazzjoni ta' din id-Direttiva għandha tikkwalifika għal protezzjoni kif stipulat f'din id-Direttiva bl-istess kondizzjonijiet bħal persuna li tkun irrapportat esternament.*

Artikolu 6

Definizzjonijiet

Għall-iskopijiet ta' din id-Direttiva, għandhom japplikaw id-definizzjonijiet li ġejjin:

- (1) "ksur" tfisser *atti* jew *ommissjonijiet*:
 - (i) *li jkunu* illegali *u li jkunu marbuta* mal-atti tal-Unjoni u l-oqsma li jaqgħu fil-kamp ta' applikazzjoni msemmi fl-Artikolu 2 u fl-Anness; *jew*
 - (ii) *li jmorru* kontra l-oġettiv jew l-iskop *tar-regoli* ▯ *previsti f'dawn l-atti tal-Unjoni u l-oqsma*;

- (2) "informazzjoni dwar il-ksur" tfisser **informazzjoni jew** suspetti raġonevoli dwar **ksur reali jew** potenzjali, **u dwar tentattivi biex jinheba** ksur li ■ seħħ jew **li hemm possibbiltà kbira** li jseħħ fl-organizzazzjoni li fiha taħdem jew hadmet il-persuna li tirrapporta jew f'organizzazzjoni oħra li magħha hija, jew kienet, f'kuntatt permezz tax-xogħol tagħha;
- (3) "**rapport**" tfisser **l-għoti ta' informazzjoni dwar ksur**;
- (4) "rapportar intern" tfisser l-għoti ta' informazzjoni dwar ksur fi hdan entità ġuridika pubblika jew privata;
- (5) "rapportar estern" tfisser l-għoti ta' informazzjoni dwar ksur lill-awtoritajiet kompetenti;
- (6) "żvelar **pubbliku**" tfisser li l-informazzjoni dwar ksur ■ issir disponibbli għad-dominju pubbliku;
- (7) "persuna li tirrapporta" tfisser persuna fiżika ■ li tirrapporta jew tiżvela informazzjoni dwar ksur miksuba fil-kuntast tal-attivitajiet relatati max-xogħol tagħha;

- (8) *"facilitatur" tfisser persuna fiżika li tassisti lill-persuna li tirrapporta fil-proċess ta' rapportar f'kuntest relatat max-xogħol, liema assistenza jenhtieg li tkun kunfidenzjali;*
- (9) "kuntest relatat max-xogħol" tfisser attivitajiet ta' xogħol attwali jew preċedenti fis-settur pubbliku jew privat li permezz tagħhom, irrispettivament min-natura tagħhom, persuni jistgħu jiksbu informazzjoni dwar ksur u li fihom dawn il-persuni jistgħu jsofru ritaljazzjoni jekk jirrapportawh.
- (10) "persuna kkonċernata" tfisser persuna fiżika jew ġuridika li hija msemija fir-rapport jew fl-iżvelar bhala persuna li għamlet il-ksur jew li hija assoċjata miegħu;
- (11) "ritaljazzjoni" tfisser kwalunkwe att jew ommissjoni *diretta* jew *indiretta li ssehh f'kuntest relatat max-xogħol* imqanqla mir-rapportar intern jew estern *jew minn iżvelar pubbliku, u li* tikkawża jew tista' tikkawża detriment mhux ġustifikat lill-persuna li tirrapporta;

- (12) "segwitu" tfisser kwalunkwe azzjoni meħuda minn dak li jirċievi r-rapport **■** jew ***kwalunkwe awtorità kompetenti***, biex tivvaluta l-preċiżjoni tal-allegazzjonijiet magħmulin fir-rapport u, fejn rilevanti, biex tindirizza l-ksur irrapportat, inkluż ***permezz ta'*** azzjonijiet bħal inkjesta interna, investigazzjoni, prosekuzzjoni, azzjoni għall-irkupru ta' fondi u għeluq
- (13) ***"rispons" tfisser il-forniment lill-persuni li jirrapportaw ta' informazzjoni dwar l-azzjoni prevista jew meħuda bħala segwitu għar-rapport tagħhom u dwar ir-raġunijiet għal tali segwitu.***
- (14) "awtorità kompetenti" tfisser kwalunkwe awtorità nazzjonali intitolata li tirċievi rapporti f'konformità mal-Kapitolu III u ***li tagħti rispons lill-persuni li jirrapportaw u/jew*** li tinħatar biex twettaq il-kompiti previsti f'din id-Direttiva, b'mod partikolari fir-rigward tas-segwitu ta' rapporti.

KAPITOLU II

RAPPORTAR INTERN U SEGWITU TA' RAPPORTI

Artikolu 7

Rapportar permezz ta' kanali interni

1. *Bhala prinċipju ġenerali u minghajr preġudizzju għall-Artikoli 10 u 15, informazzjoni dwar ksur li jaqa' fil-kamp ta' applikazzjoni ta' din id-Direttiva tista' tiġi rrapportata permezz tal-kanali interni u l-proċeduri previsti f'dan il-Kapitolu.*
2. *L-Istati Membri għandhom jinkoraġġixxu l-użu ta' kanali interni qabel rapportar estern, fejn il-ksur jista' jiġi effettivament indirizzat internament u fejn il-persuna li tirrapporta tqis li ma hemm l-ebda riskju ta' ritaljazzjoni.*
3. *Għandha tiġi pprovduta informazzjoni xierqa relatata ma' tali użu ta' kanali interni fil-kuntest tal-informazzjoni mogħtija minn entitajiet ġuridiċi fis-settur pubbliku u privat skont l-Artikolu 9(1)(g), u mill-awtoritajiet kompetenti skont l-Artikolu 12(4)(a) u l-Artikolu 13.*

Artikolu 8

Obbligu li jiġu stabbiliti kanali interni ■

1. L-Istati Membri għandhom jiżguraw li l-entitajiet ġuridiċi fis-settur privat u dak pubbliku jistabbilixxu kanali interni u proċeduri għar-rapportar u għas-segwitu tar-rapporti, wara ***konsultazzjoni mas-shab soċjali u bi ftehim magħhom, fejn previst mil-liġi nazzjonali.***
2. Tali kanali u proċeduri għandhom jippermettu li jsir rapportar minn impjegati tal-entità. Jistgħu jippermettu li jsir rapportar minn persuni oħrajn li huma f'kuntatt mal-entità fil-kuntest tal-attivitajiet relatati max-xogħol tagħhom, imsemmija fl-Artikolu 4(1)(b), (c) u (d) ■ .
3. L-entitajiet ġuridiċi fis-settur privat imsemmija fil-paragrafu 1 ***għandhom ikunu dawk*** li għandhom 50 impjegat jew aktar.
4. ***Il-limitu skont il-paragrafu 3 ma għandux japplika għall-entitajiet li jaqgħu fil-kamp ta' applikazzjoni tal-atti tal-Unjoni msemmija fil-Parti I.B u l-Parti II tal-Anness.***

5. *Il-kanali ta' rapportar jistgħu jkunu operati internament minn persuna jew dipartiment mahtur għal dak il-għan jew ipprovduti esternament minn parti terza. Is-salvagwardji u r-rekwiżiti msemmija fl-Artikolu 9(1) għandhom jiġu rispettati b'mod ugwali minn partijiet terzi fdati li joperaw il-kanal ta' rapportar għal entità privata.*
6. *L-entitajiet ġuridiċi fis-settur privat li għandhom bejn 50 u 249 impjegat jistgħu jaqsmu r-riżorsi fir-rigward tal-wasla u possibbilment anke tal-investigazzjonijiet tar-rapporti. Dan huwa mingħajr preġudizzju għall-obbligi tagħhom li jzommu l-kunfidenzjalità u li jagħtu rispons, u li jindirizzaw il-ksur irrapportat.*
7. Wara valutazzjoni xierqa tar-riskju li tikkunsidra n-natura tal-attivitajiet tal-entitajiet u l-livell ta' riskju li jirriżulta, ***b'mod partikolari, għall-ambjent u s-saħħa pubblika,*** l-Istati Membri jistgħu jirrikjedu li entitajiet ġuridiċi privati ***■ b'inqas minn 50 impjegat*** jistabbilixxu kanali u proċeduri ta' rapportar interni.

8. Kull deċiżjoni meħuda minn Stat Membru ***li tirrikjedi li entitajiet ġuridiċi privati jistabbilixxu kanali ta' rapportar interni*** skont il-paragrafu 7 għandha tiġi nnotifikata lill-Kummissjoni, flimkien ma' ġustifikazzjoni u l-kriterji użati fil-valutazzjoni tar-riskju. Il-Kummissjoni għandha tikkomunika dik id-deċiżjoni lill-Istati Membri l-oħra.
9. L-entitajiet ġuridiċi fis-settur pubbliku msemmija fil-paragrafu 1 għandhom ikunu ***kollha entitajiet ġuridiċi pubbliċi, inkluż kwalunkwe entità li hija proprjetà ta' jew ikkontrollata minn entità ġuridika pubblika.***

L-Istati Membri jistgħu jeżentaw mill-obbligu msemmi fil-paragrafu 1 lil municipalitajiet b'inqas minn 10 000 abitant, jew b'inqas minn 50 impjegat, jew entitajiet oħra b'inqas minn 50 impjegat.

L-Istati Membri jistgħu jipprevedu li l-kanali ta' rapportar interni jkunu kondiviżi bejn municipalitajiet, jew jiġu operati minn awtoritajiet municipali kongunti f'konformità mal-liġi nazzjonali, sakemm il-kanali interni kondiviżi jkunu distinti u awtonomi mill-kanali esterni.

Artikolu 9

Proċeduri għal rapportar intern u għas-segwitu tar-rapporti

1. Il-proċeduri għar-rapportar u għas-segwitu tar-rapporti msemmija fl-Artikolu 8 għandhom jinkludu dan li ġej:
 - (a) kanali biex jintlaqgħu r-rapporti li jkunu mfasslin, stabbiliti u operati b'mod **sigur** li jiżgura l-kunfidenzjalità tal-identità tal-persuna li tirrapporta u ta' **kwalunkwe parti terza msemmija fir-rapport, u** li jipprevjeni l-aċċess għal membri tal-persunal mhux awtorizzati;
 - (b) **notifika lill-persuna li tirrapporta dwar il-fatt li r-rapport wasal sa mhux aktar tard minn sebat ijiem wara li jkun wasal ir-rapport;**
 - (c) il-hatra ta' persuna jew dipartiment kompetenti **imparzjali** biex jagħti segwitu għar-rapporti, **li jista' jkun l-istess persuna jew dipartiment bhal dak li jirċievi r-rapporti u li ser iżomm il-komunikazzjoni mal-persuna li tirrapporta u, fejn meħtieġ, jitlob aktar informazzjoni minghandha u jipprovdilha rispons;**

- (d) segwitu diliġenti tar-rapport mill-persuna jew dipartiment maħtur;
- (e) *segwitu diliġenti fejn previst fil-liġi nazzjonali fir-rigward ta' rapportar anonimu;*
- (f) perijodu ta' żmien raġonevoli ■ biex jingħata rispons lill-persuna li tirrapporta dwar is-segwitu tar-rapport, *mhux aktar minn tliet xhur min-notifika li r-rapport wasal jew jekk ma ntbagħtet l-ebda notifika, mill-iskadenza tal-perijodu ta' sebat ijiem wara li jkun sar ir-rapport;*
- (g) informazzjoni ċara u faċilment aċċessibbli dwar il-kondizzjonijiet u l-proċeduri għar-rapportar estern ■ lill-awtoritajiet kompetenti skont l-Artikolu 10 u, fejn rilevanti, lil *istituzzjonijiet*, korpi, ufficċji jew aġenziji tal-Unjoni.

2. Il-kanali previsti fil-punt (a) tal-paragrafu 1 għandhom jippermettu rapportar *bil-miktub u/jew bil-fomm, permezz ta' linji tat-telefon jew sistemi oħra ta' messaġġi bil-vuċi, u fuq talba tal-persuna li tirrapporta, permezz ta' laqgħa fiżika fi żmien raġonevoli.*

■

KAPITOLU III

RAPPORTAR ESTERN U SEGWITU TAR-RAPPORTI

Artikolu 10

Rapportar permezz ta' kanali esterni

Minghajr preġudizzju għall-Artikolu 15, il-persuni li jirrapportaw għandhom jipprovdu informazzjoni dwar ksur li jaqa' fil-kamp ta' applikazzjoni ta' din id-Direttiva bl-użu tal-kanali u l-proċeduri msemmija fl-Artikoli 11 u 12, wara li jkunu użaw il-kanal intern jew billi jirrapportaw direttament lill-awtoritajiet kompetenti.

Artikolu 11

Obbligu li jiġu stabbiliti kanali ta' rapportar esterni u għal segwitu tar-rapporti

1. L-Istati Membri għandhom jaħtru l-awtoritajiet kompetenti biex jirċievu, **jaghtu rispons jew jaghtu segwitu għar-rapporti u għandhom jipprovduhom ir-rizorsi adegwati.**
2. L-Istati Membri għandhom jiżguraw li l-awtoritajiet kompetenti:
 - (a) jistabbilixxu kanali ta' rapportar esterni indipendenti u awtonomi **■** sabiex jirċievu u jittrattaw l-informazzjoni pprovduta mill-persuna li tirrapporta;

- (b) *jirrikonoxxu malajr, fi żmien sebat ijiem, il-wasla tar-rapporti, dment li l-persuna li tirrapporta ma tkunx talbet speċifikament mod ieħor jew l-awtorità kompetenti ma ghandhiex raġunijiet biex tahseb li r-rikonoxximent tal-wasla tar-rapport jippreġudika l-protezzjoni tal-identità tal-persuna li tirrapporta;*
- (c) *jagħtu segwitu diliġenti għar-rapporti;*
- (d) jagħtu rispons lill-persuna li tirrapporta dwar is-segwitu tar-rapport f'perijodu ta' żmien raġonevoli li ma jaqbiżx it-tliet xhur, jew is-sitt xhur f'każijiet debitament ġustifikati. *L-awtoritajiet kompetenti għandhom jikkomunikaw lill-persuna li tirrapporta r-riżultat finali tal-investigazzjonijiet, f'konformità mal-proċeduri previsti skont il-liġi nazzjonali;*
- (e) jibagħtu *fiż-żmien dovut*, l-informazzjoni li hemm fir-rapport lill-*istituzzjonijiet*, il-korpi, l-uffiċċji jew l-agenziji kompetenti tal-Unjoni, kif xieraq, għal aktar investigazzjoni, fejn dan huwa previst skont il-liġi nazzjonali jew tal-Unjoni.

3. L-Istati Membri *jistghu jipprevedu* li l-awtoritajiet kompetenti, *wara li jkunu eżaminaw mill-ġdid kif xieraq il-kwistjoni, ikunu jistghu jiddeċiedu li ksur irrapportat huwa b'mod ċar wiehed minuri u ma jirrikjedix* miżuri *ta' segwitu ulterjuri skont din id-Direttiva. Dan ma ghandux jaffettwa obbligi ohra jew proċeduri applikabbli ohrajn biex jiġi indirizzat il-ksur irrapportat, jew il-protezzjoni mogħtija minn din id-Direttiva fir-rigward ta' rapportar permezz tal-kanali interni u/jew esterni. F'dan il-każ,* l-awtoritajiet kompetenti għandhom *jinnotifikaw id-deċiżjoni tagħhom u r-raġunijiet għaliha* lill-persuna li tirrapporta.
4. L-Istati Membri *jistghu jipprevedu li l-awtoritajiet kompetenti jkunu jistghu jiddeċiedu li rapporti ripetittivi li s-sustanza tagħhom ma tinkludi ebda informazzjoni sinifikanti ġdida meta mqabbla ma' rapport preċedenti li jkun diġà ngħalaq, ma jkunux jeħtieġu segwitu, dment li ċirkostanzi godda legali jew fattwali ma jiġġustifikawx segwitu differenti. F'dan il-każ, huma għandhom jinnotifikaw lill-persuna li tirrapporta dwar ir-raġunijiet għad-deċiżjoni tagħhom.*
5. L-Istati Membri *jistghu jipprevedu li, f'każ ta' flussi għolja ta' rapporti, l-awtoritajiet kompetenti jkunu jistghu jittrattaw rapporti dwar ksur serju jew ksur ta' dispożizzjonijiet essenzjali li jaqghu fil-kamp ta' applikazzjoni ta' din id-Direttiva, bhala kwistjoni ta' prijorità, mingħajr preġudizzju għall-iskeda ta' żmien kif stabbilita fil-punt (b) tal-paragrafu 2 ta' dan l-Artikolu.*

6. L-Istati Membri għandhom jiżguraw li kwalunkwe awtorità li rċeviet rapport iżda li ma għandhiex il-kompetenza li tindirizza l-ksur irrapportat tittrasmettuh lill-awtorità kompetenti, *f'perijodu ta' żmien raġonevoli, b'mod sikur*, u li l-persuna li tirrapporta tkun informata *dwar din it-trasmissjoni, mingħajr dewmien*.

Artikolu 12

Tfassil ta' kanali ta' rapportar esterni

1. Il-kanali ta' rapportar esterni ■ għandhom ikunu kkunsidrati indipendenti u awtonomi, jekk jissodisfaw il-kriterji kollha li ġejjin:

■

- (a) huma mfassla, stabbiliti u operati b'mod li jiżgura l-kompletezza, l-integrità u l-kunfidenzjalità tal-informazzjoni u jipprevjeni l-aċċess għal membri tal-persunal mhux awtorizzati tal-awtorità kompetenti;
- (b) jippermettu l-ħżin ta' informazzjoni durabbli f'konformità mal-Artikolu **18** biex jippermettu aktar investigazzjonijiet.

2. Il-kanali ta' rapportar *esterni* għandhom jippermettu rapportar *bil-miktub u bil-fomm* permezz tat-telefon *jew sistemi oħra ta' messagġi bil-vuċi u fuq talba tal-persuna li tirrapporta, permezz ta' laqgħa fiżika fi żmien raġonevoli.*
3. L-awtoritajiet kompetenti għandhom jiżguraw li, *meta* rapport *jasal permezz ta' kanali* oħra minbarra *l*-kanali ta' rapportar imsemmija fil-paragrafi 1 u 2 *jew minn membri oħra tal-persunal għajr daww responsabbli għat-trattament tar-rapporti, il-membri tal-persunal li rċevewh joqogħdu lura milli jiżvelaw kwalunkwe informazzjoni li tista' tidentifika lill-persuna li tirrapporta jew lill-persuna kkonċernata u minnufih jgħaddu r-rapport* mingħajr modifika lill-membri tal-persunal **■** *responsabbli għat-trattament tar-rapporti.*
4. L-Istati Membri għandhom jiżguraw li l-awtoritajiet kompetenti jkollhom membri tal-persunal *responsabbli biex* jittrattaw ir-rapporti, *u b'mod partikolari biex:*
 - (a) jipprovdu lil kwalunkwe persuna interessata b'informazzjoni dwar il-proċeduri għar-rapportar;
 - (b) jirċievu u jagħtu segwitu għar-rapporti;

(c) iżommu kuntatt mal-persuna li tirrapporta bil-għan li *jipprovdu rispons u jitolbu aktar informazzjoni fejn mehtieg*.

5. *Dawn il-membri tal-persunal għandhom jirċievu tahrig speċifiku biex jittrattaw ir-rapporti.*

█

Artikolu 13

Informazzjoni dwar il-wasla tar-rapporti u s-segwitu tagħhom

L-Istati Membri għandhom jiżguraw li l-awtoritajiet kompetenti jipubblikaw fuq is-siti tal-Internet tagħhom f'taqsimha separata, faċilment identifikabbli u aċċessibbli tal-inqas l-informazzjoni li ġejja:

- (a) il-kondizzjonijiet li taħthom il-persuni li jirrapportaw jikkwalifikaw għal protezzjoni taħt din id-Direttiva;
- (b) *id-dettalji ta' kuntatt għall-użu tal-kanali ta' rapportar esterni kif previst fl-Artikolu 12 b'mod partikolari l-indirizzi elettronici u postali, u n-numri tat-telefon, filwaqt li jiġi indikat jekk il-konverżazzjonijiet telefoniċi humiex irrekordjati* █ ;

- (c) il-proċeduri applikabbli għar-rapportar ta' ksur, ***inkluż il-mod li bih l-awtorità kompetenti tista' titlob lill-persuna li tirrapporta biex tiċċara l-informazzjoni rrapportata jew biex tipprovi informazzjoni addizzjonali, l-iskeda ta' żmien għall-ghoti ta' rispons lill-persuna li tirrapporta u t-tip u l-kontenut ta' dan ir-rispons***;
- (d) ir-reġim ta' kunfidenzjalità applikabbli għar-rapporti, u b'mod partikolari l-informazzjoni relatata mal-ipproċessar ta' data personali f'konformità mal-Artikolu 17 ***ta' din id-Direttiva, l-Artikoli 5 u 13 tar-Regolament (UE) 2016/679, l-Artikolu 13 tad-Direttiva (UE) 2016/680 u l-Artikolu 11 tar-Regolament (UE) 2018/1725***, kif applikabbli;
- (e) in-natura tas-segwitu li għandu jingħata lir-rapporti;
- (f) ir-rimedji u l-proċeduri disponibbli kontra r-ritaljazzjoni u l-possibbiltajiet ta' parir kunfidenzjali lill-persuni li qed jikkontemplaw li jagħmlu rapport;
- (g) dikjarazzjoni li tispjega b'mod ċar ***il-kondizzjonijiet li skonthom persuni li jirrapportaw lill-awtorità kompetenti ma jgarrbux responsabbiltà minhabba ksur ta' kunfidenzjalità kif previst fl-Artikolu 21(4)***.

(h) informazzjoni ta' kuntatt tal-awtorità amministrattiva indipendenti unika kif previst fl-Artikolu 20(2) fejn applikabbli.

Artikolu 14

Rieżami tal-proċeduri mill-awtoritajiet kompetenti

L-Istati Membri għandhom jiżguraw li l-awtoritajiet kompetenti jirrevedu l-proċeduri tagħhom biex jirċievu rapporti u għas-segwitu tagħhom regolarment, u tal-inqas darba kull ***tliet*** snin. Fir-rieżami ta' tali proċeduri l-awtoritajiet kompetenti għandhom jikkunsidraw l-esperjenza tagħhom u dik ta' awtoritajiet kompetenti oħrajn u jadattaw il-proċeduri tagħhom kif xieraq.

KAPITOLU IV

ŻVELAR PUBBLIKU

Artikolu 15

Żvelar pubbliku

1. ***Persuna li tiżvela pubblikament informazzjoni dwar ksur li jaqa' fil-kamp ta' applikazzjoni ta' din id-Direttiva għandha tikkwalifika għal protezzjoni taht din id-Direttiva jekk tiġi ssodisfata wahda mill-kondizzjonijiet li ġejjin:***
 - (a) ***hija l-ewwel irrapportat internament u esternament, jew direttament esternament f'konformità mal-Kapitoli II u III, iżda ma ttiehdet l-ebda azzjoni xierqa b'rispons għar-rapport fil-perijodu ta' żmien imsemmi fil-punt (f) tal-Artikolu 9(1) u fil-punt (d) tal-Artikolu 11(2); jew***
 - (b) ***hija kellha raġunijiet ġustifikati biex temmen li:***

- (i) il-ksur jista' jikkostitwixxi periklu imminenti jew evidenti għall-interess pubbliku, bħal fejn ikun hemm sitwazzjoni ta' emerġenza jew riskju ta' dannu irriversibbli; jew*
- (ii) fil-każ ta' rapportar estern, ikun hemm riskju ta' ritaljazzjoni jew ikun hemm prospett baxx li l-ksur li jkun qed jiġi indirizzat b'mod effettiv, minhabba ċ-ċirkostanzi partikolari tal-każ, bħal li l-evidenza tista' tinheba jew tinqered jew li awtorità tkun f'kollużjoni mal-awtur tal-ksur jew involuta fil-ksur.*

2. Dan l-Artikolu ma għandux japplika għal każijiet fejn persuna tiżvela informazzjoni direttament lill-istampa skont dispożizzjonijiet nazzjonali speċifiċi li jistabbilixxu sistema ta' protezzjoni relatata mal-libertà ta' espressjoni u tal-informazzjoni.

KAPITOLU V

REGOLI APPLIKABBLI GĦAR-RAPPORTAR INTERN U ESTERN

Artikolu 16

Dmir ta' kunfidenzjalità

- 1. L-Istati Membri għandhom jiżguraw li l-identità tal-persuna li tirrapporta ma tiġi żvelata lill-ebda persuna lil hinn mill-membri tal-persunal awtorizzati li huma kompetenti biex jirċievu u/jew jagħtu segwitu għar-rapporti, mingħajr il-kunsens esplicitu tal-persuna li tirrapporta. Dan għandu japplika wkoll għal kwalunkwe informazzjoni oħra li minnha l-identità tal-persuna li tirrapporta tista' tiġi dedotta direttament jew indirettament.**
- 2. B' deroga mill-paragrafu 1, l-identità tal-persuna li tirrapporta u kwalunkwe informazzjoni oħra msemmija fil-paragrafu 1 jistgħu jiġu żvelati biss fejn dan huwa obbligu meħtieġ u proporzjonat impost mil-liġi tal-Unjoni jew nazzjonali fil-kuntest ta' investigazzjonijiet mill-awtoritajiet nazzjonali jew proċedimenti ġudizzjarji, inkluż bil-hsieb li jiġu ssalvagwardjati d-drittijiet tad-difiża tal-persuna kkonċernata.**

3. *Żvelar bħal dan għandu jkun soġġett għal salvagwardji xierqa skont ir-regoli applikabbli. B'mod partikolari, il-persuna li tirrapporta għandha tiġi informata qabel ma tiġi żvelata l-identità tagħha, dment li tali informazzjoni ma tipperikolax l-investigazzjonijiet jew il-proċedimenti ġudizzjarji. Meta tinforma lill-persuna li tirrapporta, l-awtorità kompetenti għandha tibagħtilha ġustifikazzjoni bil-miktub li tispjega r-raġunijiet għall-iżvelar tad-data kunfidenzjali kkonċernata.*

4. *L-Istati Membri għandhom jiżguraw li l-awtoritajiet kompetenti li jirċievu rapporti, inkluż sigrieti kummerċjali, ma jużawhomx jew jiżvelawhom għal finijiet oħra lil hinn minn dak li huwa meħtieġ għas-segwitu xieraq tar-rapporti.*

Artikolu 17

Proċessar ta' data personali

Kwalunkwe pproċessar ta' data personali li jsir skont din id-Direttiva, inkluż l-iskambju jew it-trasmissjoni ta' data personali mwettqa mill-awtoritajiet kompetenti, għandu jsir skont ir-Regolament (UE) 2016/679 u d-Direttiva (UE) 2016/680. Kwalunkwe skambju jew trasmissjoni ta' informazzjoni minn *istituzzjonijiet, korpi, uffiċċji u aġenziji tal-Unjoni għandha ssir f'konformità mar-Regolament (UE) 2018/1725.*

Data personali li b'mod ċar ma tkunx rilevanti għat-trattament ta' każ speċifiku ma għandhiex tingabar jew, jekk tingabar b'mod aċċidentali, għandha tithassar minghajr dewmien żejjed.

Artikolu 18

Żamma ta' rekords tar-rapporti

1. L-Istati Membri għandhom jiżguraw li l-awtoritajiet kompetenti ***u l-entitajiet ġuridiċi privati u pubbliċi*** jzommu rekords ta' kull rapport li jirċievu, ***f'konformità mar-rekwiżiti ta' kunfidenzjalità previsti fl-Artikolu 16 ta' din id-Direttiva. Ir-rapporti għandhom jinhażnu għal mhux aktar minn kemm ikun mehtieġ u proporzjonat fid-dawl tar-rekwiżit impost fuq l-awtoritajiet kompetenti u fuq l-entitajiet ġuridiċi privati u pubbliċi skont din id-Direttiva.***

2. Fejn għar-rapportar tintuża linja tat-telefon ***jew sistema oħra ta' messagġi bil-vuċi*** rrekordjata, soġġett għall-kunsens tal-persuna li tirrapporta, ***l-awtoritajiet kompetenti u l-entitajiet ġuridiċi privati u pubbliċi*** għandu jkollhom id-dritt li jiddokumentaw ir-rapportar bil-fomm f'wieħed mill-modi li ġejjin:

- (a) reġistrazzjoni tal-konverżazzjoni f'forma li tista' tiġi rkuprata u li tkun durabbli;
- (b) traskrizzjoni preċiża u sħiħa tal-konverżazzjoni ppreparata mill-membri tal-persunal ■ tal-awtorità kompetenti ***responsabbli għat-trattament ta' rapporti***.

L-awtoritajiet kompetenti ***u l-entitajiet ġuridiċi privati u pubbliċi*** għandhom joffru l-possibbiltà lill-persuna li tirrapporta li tiċċekkja, tirrettifika u taqbel mat-traskrizzjoni tat-telefonata billi tiffirmaha.

3. Fejn għar-rapportar tintuża linja tat-telefon ***jew sistema oħra ta' messagġi bil-vuċi*** mhux irrekordjata, l-awtoritajiet kompetenti ***u l-entitajiet ġuridiċi privati u pubbliċi*** għandu jkollhom id-dritt li jiddokumentaw ir-rapportar bil-fomm fil-forma ta' minuti preċiżi tal-konverżazzjoni mhejjija mill-membri tal-persunal ■ ***responsabbli għat-trattament tar-rapport***. L-awtoritajiet kompetenti ***u l-entitajiet ġuridiċi privati u pubbliċi*** għandhom joffru l-possibbiltà lill-persuna li tirrapporta li tiċċekkja, tirrettifika u taqbel mal-minuti ■ tat-telefonata billi tiffirmahom.

4. Meta persuna titlob laqgħa mal-membri tal-persunal **█** tal-*awtoritajiet* kompetenti *jew tal-entitajiet ġuridiċi privati u pubbliċi* biex tirrapporta f'konformità mal-*Artikoli 9(2) u 12(2)* **█**, l-awtoritajiet kompetenti *u l-entitajiet ġuridiċi privati u pubbliċi* għandhom jiżguraw, soġġett għall-kunsens tal-persuna li tirrapporta, li jinżammu rekords kompluti u preċiżi tal-laqgħa f'forma li tista' tiġi rkuprata u li tkun durabbli.

L-awtoritajiet kompetenti u l-entitajiet ġuridiċi privati u pubbliċi għandu jkollhom id-dritt li jiddokumentaw ir-rekords tal-laqgħa b'wieħed mill-modi li ġejjin:

- (a) reġistrazzjoni tal-konverżazzjoni f'forma li tista' tiġi rkuprata u li tkun durabbli;
- (b) minuti preċiżi tal-laqgħa mhejjija mill-membri tal-persunal **█** *responsabbli għat-trattament tar-rapport*.

L-awtoritajiet kompetenti u l-entitajiet ġuridiċi privati u pubbliċi għandhom joffru l-possibbiltà lill-persuna li tirrapporta li tiċċekkja, tirrettifika u taqbel mal-minuti tal-laqgħa billi tiffirmahom.

KAPITOLU VI

MIŻURI TA' PROTEZZJONI

█

Artikolu 19

Projbizzjoni ta' ritaljazzjoni █

L-Istati Membri għandhom jieħdu l-miżuri meħtieġa sabiex jipprojbixxu kwalunkwe forma ta' ritaljazzjoni, inkluż theddid u attentati ta' ritaljazzjoni, kemm jekk diretta kif ukoll indiretta, █ inkluż b'mod partikolari fil-forma ta':

- (a) sospensjoni, sensja, tkeċċija jew miżuri ekwivalenti;
- (b) dimozzjoni jew sospensjoni ta' promozzjoni;
- (c) trasferiment ta' kompiti, bidla fil-post tax-xogħol, tnaqqis ta' pagi, bidla fis-siġhat tax-xogħol;
- (d) sospensjoni ta' taħriġ;

- (e) valutazzjoni tal-prestazzjoni jew referenza tal-impjieg negattivi;
- (f) impożizzjoni jew amministrazzjoni ta' kwalunkwe dixxiplina, ċanfira jew piena oħra, inkluż piena finanzjarja;
- (g) koeżjoni, intimidazzjoni, fastidju jew ostraciżmu ■ ;
- (h) diskriminazzjoni, żvantaġġ jew trattament ingust;
- (i) nuqqas ta' qlib ta' kuntratt tal-impjieg minn wiehed temporanju għal wiehed permanenti, *fejn il-haddiem kellu aspettattivi leġittimi li kien ser jiġi offrut impjieg permanenti*;
- (j) nuqqas ta' tiġdid jew terminazzjoni bikrija tal-kuntratt tal-impjieg temporanju;
- (k) dannu, inkluż għar-reputazzjoni tal-persuna, *b'mod partikolari fil-media soċjali*, jew telf finanzjarju, inkluż telf ta' negozju u telf ta' dħul;
- (l) tniżżil fuq lista sewda abbażi ta' ftehim informali jew formali mal-industrija jew mas-settur kollu, li jinvolvi li l-persuna mhux ser issib impjieg fis-settur jew fl-industrija fil-futur;

- (m) terminazzjoni bikrija jew kancellazzjoni ta' kuntratt għal oġġetti jew servizzi;
- (n) kancellazzjoni ta' liċenzja jew permess.
- (o) *riferimenti psikjatriċi jew mediċi.*

Artikolu 20

Miżuri ta' appoġġ

1. *L-Istati Membri għandhom jiżguraw li l-persuni msemmija fl-Artikolu 4 ikollhom aċċess, kif xieraq, għal miżuri ta' appoġġ, b'mod partikolari, dawn li ġejjin:*
 - (i) *aċċess għal* informazzjoni u pariri komprensivi u indipendenti, *li* għandhom ikunu faċilment aċċessibbli għall-pubbliku *u* mingħajr ħlas, dwar proċeduri u rimedji disponibbli dwar il-protezzjoni mir-ritaljazzjoni *u d-drittijiet tal-persuna kkonċernata.*

(ii) ■ aċċess għal assistenza effettiva mill-awtoritajiet kompetenti quddiem kwalunkwe awtorità rilevanti involuta fil-protezzjoni tagħhom kontra r-ritaljazżjoni, inkluż, fejn ikun previst mil-liġi nazzjonali, iċ-ċertifikazzjoni tal-fatt li jikkwalifikaw għal protezzjoni taħt id-Direttiva.

(iii) *aċċess għal għajjnuna legali fi proċedimenti kriminali u fi proċedimenti ċivili transfruntiera f'konformità mad-Direttiva (UE) 2016/1919 u d-Direttiva 2008/52/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, u aċċess għal għajjnuna legali fi proċedimenti ulterjuri u konsulenza legali jew assistenza legali oħra f'konformità mal-liġi nazzjonali.*

2. *L-Istati Membri jistgħu jipprevedu assistenza u appoġġ finanzjarju, inkluż appoġġ psikoloġiku, għal persuni li jirrapportaw fil-qafas ta' proċedimenti legali.*

3. *Il-miżuri ta' appoġġ imsemmija f'dan l-Artikolu jistgħu jiġu pprovduti, kif xieraq, minn ċentru ta' informazzjoni jew awtorità amministrattiva indipendenti unika u identifikata b'mod ċar.*

Artikolu 21

Miżuri għall-protezzjoni **■** mir-ritaljazżjoni

1. L-Istati Membri għandhom jieħdu l-miżuri meħtieġa sabiex jiżguraw il-protezzjoni mir-ritaljazżjoni ta' persuni li jirrapportaw li jissodisfaw il-kondizzjonijiet stipulati fl-Artikolu 5. Tali miżuri għandhom jinkludu, b'mod partikolari, dawk stipulati fil-paragrafi 2 sa 8.

■

2. ***Mingħajr preġudizzju għall-Artikolu 3(2) u (3), persuni li jagħmlu rapport jew żvelar pubbliku f'konformità ma' din id-Direttiva ma għandhom jitqiesu li kisru ebda restrizzjoni dwar l-iżvelar ta' informazzjoni u ma għandhom jiġu attribwiti responsabbiltà ta' ebda tip fir-rigward ta' tali rapportar jew żvelar dment li kellhom raġunijiet raġonevoli biex jemmnu li r-rapportar jew l-iżvelar ta' tali informazzjoni kien meħtieġ biex jinkixef ksur skont din id-Direttiva.***

3. *Il-persuni li jirrapportaw ma għandhomx jiġu attribwiti responsabbiltà fir-rigward tal-akkwist tal-informazzjoni rilevanti jew tal-aċċess għaliha, dment li tali akkwist jew aċċess ma jkunx ikkostitwixxa reat kriminali awtonomu. Fil-każ tal-aħħar, ir-responsabbiltà kriminali għandha tibqa' rregolata mil-liġi nazzjonali applikabbli.*
4. *Kwalunkwe responsabbiltà possibbli oħra tal-persuni li jirrapportaw li tirriżulta minn atti jew ommissjonijiet li ma jkunux relatati mar-rapportar jew li ma jkunux meħtieġa biex jinkixef ksur skont din id-Direttiva għandha tibqa' rregolata mil-liġi applikabbli tal-Unjoni jew dik nazzjonali.*
5. Fi proċedimenti **█ quddiem qorti jew awtorità oħra** marbuta ma' detriment sofrut mill-persuna li tirrapporta, u soġġett li hija *tistabilixxi li għamlet rapport jew żvelar pubbliku u sofriet detriment, għandu jiġi preżunt* li d-detriment *sar b'ritaljazżjoni █* għar-rapport jew l-iżvelar. *F'każijiet bħal dawn*, għandu jkun f'idejn il-persuna li tkun ħadet il-miżura *detrimentali* li tagħti prova li *din il-miżura* kienet **█** ibbażata fuq raġunijiet debitament ġustifikati.

6. Il-persuni li jirrapportaw ***u l-facilitaturi*** għandu jkollhom aċċess għal miżuri ta' rimedju kontra r-ritaljazzjoni kif xieraq, inklużi miżuri interim sas-soluzzjoni tal-proċedimenti legali, skont il-qafas nazzjonali.

7. ■ Fi proċedimenti ġudizzjarji, inkluż għal malafama, ksur ta' drittijiet tal-awtur, ksur ta' segretezza, ***ksur tar-regoli dwar il-protezzjoni tad-data, żvelar ta sigrieti kummerċjali***, jew għal talbiet għal kumpens ibbażati fuq id-dritt privat, pubbliku jew fuq il-liġi kollettiva tax-xogħol, il-persuni li jirrapportaw ***ma għandhom jiġu attribwiti responsabbiltà ta' ebda tip talli*** jkunu għamli rapport jew żvelar ***pubbliku*** f'konformità ma' din id-Direttiva ***u għandu jkollhom id-dritt li jinvokaw dak ir-rapportar jew l-iżvelar*** biex jitolbu li ***l-kawża titwaqqa'***, ***dment li kellhom raġunijiet raġonevoli biex jemmnu li r-rapportar jew l-iżvelar kien mehtieġ biex jinkixef ksur skont din id-Direttiva. Fejn persuna tirrapporta jew tiżvela pubblikament informazzjoni dwar ksur li jaqa' fil-kamp ta' applikazzjoni ta' din id-Direttiva, li tinkludi sigrieti kummerċjali u li tissodisfa l-kondizzjonijiet ta' din id-Direttiva, tali rapportar jew żvelar pubbliku għandu jitqies bhala legali skont il-kondizzjonijiet tal-Artikolu 3(2) tad-Direttiva (UE) 2016/943.***

8. ***L-Istati Membri għandhom jieħdu l-miżuri meħtieġa biex jiżguraw rimedji u kumpens shiħ għad-danni mġarrba mill-persuni li jirrapportaw li jissodisfaw il-kondizzjonijiet stabbiliti fl-Artikolu 5 f'konformità mal-liġi nazzjonali.***

Artikolu 22

Miżuri għall-protezzjoni tal-persuni kkonċernati

1. L-Istati Membri għandhom jiżguraw f'konformità mal-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea li l-persuni kkonċernati jgawdu bis-shiħ id-dritt għal rimedju effettiv u għal proċess ġust kif ukoll il-preżunzjoni tal-innoċenza u d-drittijiet ta' difiża, inkluż id-dritt għal smiġħ u d-dritt ta' aċċess għall-fajl tagħhom .
2. ***L-awtoritajiet kompetenti għandhom jiżguraw li l-identità tal-persuni kkonċernati tkun protetta*** ■ sakemm tkun għadha għaddejja l-investigazzjoni, ***f'konformità mal-liġi nazzjonali.***
3. Il-proċeduri stipulati fl-Artikoli ***12, 17 u 18*** għandhom japplikaw ukoll għall-protezzjoni tal-identità tal-persuni kkonċernati.

Artikolu 23

Pieni

1. L-Istati Membri għandhom jipprovdu pieni effettivi, proporzjonati u dissważivi applikabbli għal persuni fiżiċi jew ġuridiċi li:
 - (a) itellfu jew jippruvaw itellfu r-rapportar;
 - (b) jieħdu miżuri ta' ritaljazzjoni kontra ■ l-persuni *msemmija fl-Artikolu 4*;
 - (c) iressqu proċedimenti vessatorji kontra ■ l-persuni *msemmija fl-Artikolu 4*;
 - (d) jiksru d-dmir li jippreservaw il-kunfidenzjalità *kif imsemmija fl-Artikolu 16* tal-identità tal-persuni li jirrapportaw.

2. L-Istati Membri għandhom jipprevedu pieni effettivi, proporzjonati u dissważivi applikabbli għal persuni *fejn ikun stabbilit li konxjament għamlu rapporti foloz* jew żvelar *pubbliku falz*. *L-Istati Membri għandhom jipprevedu wkoll* miżuri għall-kumpens ta' *danni li jirriżultaw* minn *tali* rapporti jew żvelar *f'konformità mal-liġi nazzjonali*.

Artikolu 24

Ebda Eżenzjoni ta' Drittijiet u Rimedji

L-Istati Membri ghandhom jiżguraw li d-drittijiet u r-rimedji previsti f'din id-Direttiva ma jkunu jistghu jiġu eżentati jew limitati b'ebda ftehim, politika, forma jew kondizzjoni ta' impjieg, inkluż ftehim ta' arbitraġġ ta' qabel tilwima.

KAPITOLU VII

DISPOŻIZZJONIJIET FINALI

Artikolu 25

Trattament aktar favorevoli *u klawżola ta' nonregressjoni*

1. L-Istati Membri jistgħu jintroduċu jew iżommu dispożizzjonijiet aktar favorevoli għad-drittijiet tal-persuni li jirrapportaw minn dawk stabbiliti f'din id-Direttiva, mingħajr preġudizzju għall-Artikolu 22 u l-Artikolu 23(2).
2. *L-implimentazzjoni ta' din id-Direttiva ma għandha, fl-ebda ċirkostanza, tikkostitwixxi raġunijiet għal tnaqqis fil-livell ta' protezzjoni diġà mogħtija mill-Istati Membri fl-oqsma koperti mid-Direttiva.*

Artikolu 26

Traspożizzjoni *u perijodu transizzjonali*

1. L-Istati Membri għandhom idahhlu fis-seħh il-liġijiet, ir-regolamenti u d-dispożizzjonijiet amministrattivi meħtieġa sabiex jikkonformaw ma' din id-Direttiva sa ... *[sentejn wara l-adozzjoni]*.
2. *B'deroga mill-paragrafu 1, l-Istati Membri għandhom idahhlu fis-seħh il-liġijiet, ir-regolamenti u d-dispożizzjonijiet amministrattivi meħtieġa biex jikkonformaw mal-obbligu li jiġi stabbilit kanal intern stipulat fl-Artikolu 8(3) fir-rigward ta' entitajiet ġuridiċi b'aktar minn 50 impjegat u inqas minn 250 impjegat sa ... [sentejn wara t-traspożizzjoni].*
3. Meta l-Istati Membri jadottaw *id*-dispożizzjonijiet *imsemmija fil-paragrafi 1 u 2*, huma għandhom jinkludu referenza għal din id-Direttiva jew jiġu akkumpanjati b'tali referenza meta jiġu ppubblikati uffiċjalment. L-Istati Membri għandhom jiddeterminaw il-mod kif għandha ssir dik ir-referenza. *Huma għandhom jikkomunikaw minnufih lill-Kummissjoni t-test ta' dawk id-dispożizzjonijiet.*

Artikolu 27

Rapportar, evalwazzjoni u rieżami

1. L-Istati Membri għandhom jipprovdu lill-Kummissjoni l-informazzjoni kollha rilevanti dwar l-implimentazzjoni u l-applikazzjoni ta' din id-Direttiva. Abbażi tal-informazzjoni pprovduta, il- Kummissjoni għandha, sa ... *[sentejn wara t-traspożizzjoni]*, tippreżenta rapport lill-Parlament Ewropew u lill-Kunsill dwar l-implimentazzjoni u l-applikazzjoni ta' din id-Direttiva.
2. Mingħajr preġudizzju għall-obbligi ta' rapportar stipulati f'atti legali tal-Unjoni oħrajn, kull sena l-Istati Membri għandhom jipprezentaw l-istatistiċi li ġejjin dwar ir-rapporti msemmija fil-Kapitolu III lill-Kummissjoni, *preferibbilment f'forma aggregata*, jekk dawn ikunu disponibbli fil-livell ċentrali fl-Istat Membru kkonċernat:
 - (a) in-numru ta' rapporti li rċevew l-awtoritajiet kompetenti;
 - (b) in-numru ta' investigazzjonijiet u proċedimenti mibdija b'riżultat ta' tali rapporti u r-riżultat tagħhom;

(c) ***jekk aċċertata***, il-ħsara finanzjarja stmata u l-ammonti rkuprati wara investigazzjonijiet u kawżi relatati mal-ksur irrapportat.

3. Il-Kummissjoni għandha, sa ... ***[erba' snin wara t-traspożizzjoni]***, b'kont meħud tar-rapport tagħha ppreżentat skont il-paragrafu 1 u l-istatiċi tal-Istati Membri ppreżentati skont il-paragrafu 2, tippreżenta rapport lill-Parlament Ewropew u lill-Kunsill li jivvaluta l-impatt tal-liġi nazzjonali li tittrasponi lil din id-Direttiva. Ir-rapport għandu jevalwa l-mod li bih operat din id-Direttiva u jikkunsidra l-ħtieġa għal miżuri addizzjonali, inkluż, fejn xieraq, emendi bil-ħsieb li jestendu l-kamp ta' applikazzjoni ta' din id-Direttiva għal aktar ***atti tal-Unjoni jew oqsma, b'mod partikolari t-titjib tal-ambjent tax-xogħol biex jitharsu l-kundizzjonijiet tas-saħħa u s-sikurezza u tax-xogħol tal-haddiema.***

Barra minn hekk, ir-rapport għandu jevalwa kif l-Istati Membri għamlu użu mill-mekkaniżmi ta' kooperazzjoni eżistenti bhala parti mill-obbligi tagħhom biex jagħtu segwitu għar-rapporti dwar ksur li jaqa' fil-kamp ta' applikazzjoni ta' din id-Direttiva u b'mod aktar ġenerali kif jikkooperaw f'każijiet ta' ksur b'dimensjoni transfruntiera.

4. ***Il-Kummissjoni għandha tagħmel ir-rapporti msemmija fil-paragrafi 1 u 3
pubbliċi u faċilment aċċessibbli.***

Artikolu 28

Dhul fis-seħh

Din id-Direttiva għandha tidhol fis-seħh fl-għoxrin jum wara dak tal-pubblikazzjoni tagħha
f'*Il-Ġurnal Uffiċjali tal-Unjoni Ewropea*.

Artikolu 29

Destinatarji

Din id-Direttiva hija indirizzata lill-Istati Membri.

Magħmul fi ...,

Għall-Parlament Ewropew
Il-President

Għall-Kunsill
Il-President

ANNEX

Parti I

A. Artikolu 2(a)(i) – akkwist pubbliku:

1. *Regoli ta' procedura* għall-akkwist *pubbliku u l-ghoti ta' konċessjonijiet, għall-ghoti ta' kuntratti fl-oqsma tad-difiża* u *s-sigurtà, u għall-ghoti ta' kuntratti minn entitajiet li joperaw fl-oqsma tal-ilma, l-enerġija, it-trasport u s-setturi tas-servizzi postali u kwalunkwe kuntratt jew servizz ieħor kif irregolat minn:*

- (i) id-Direttiva 2014/23/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-26 ta' Frar 2014 dwar l-ghoti ta' kuntratti ta' konċessjoni (ĠU L 94, 28.3.2014, p. 1);
- (ii) id-Direttiva 2014/24/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-26 ta' Frar 2014 dwar l-akkwist pubbliku u li tħassar id-Direttiva 2004/18/KE (ĠU L 94, 28.3.2014, p. 65);
- (iii) id-Direttiva 2014/25/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-26 ta' Frar 2014 dwar l-akkwist minn entitajiet li joperaw fis-setturi tas-servizzi tal-ilma, l-enerġija, it-trasport u postali u li tħassar id-Direttiva 2004/17/KE (ĠU L 94, 28.3.2014, p. 243);
- (iv) id-Direttiva 2009/81/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-13 ta' Lulju 2009 dwar il-koordinazzjoni tal-proċeduri għall-ghoti ta' ċerti kuntratti tax-xogħol, provvisti u servizzi minn awtoritajiet jew entitajiet kontraenti fl-oqsma tad-difiża u s-sigurtà u li temenda d-Direttivi 2004/17/KE u 2004/18/KE (ĠU L 216 20.8.2009 p. 76).

2. Proċeduri ta' revizjoni rregolati bi:

- (i) id-Direttiva tal-Kunsill 92/13/KEE tal-25 ta' Frar 1992 li tikkoordina l-ligijiet, ir-regolamenti u d-dispożizzjonijiet amministrattivi li jirrelataw għall-applikazzjoni tar-regoli Komunitarji dwar il-proċeduri ta' akkwist ta' entitajiet li joperaw fis-setturi tal-ilma, l-enerġija, it-trasport u t-telekomunikazzjoni (ĠU L 76, 23.3.1992, p. 14);

- (ii) id-Direttiva tal-Kunsill 89/665/KEE tal-21 ta' Diċembru 1989 dwar il-koordinazzjoni tal-ligijiet, ir-regolamenti u d-dispożizzjonijiet amministrattivi rigward l-applikazzjoni tal-proċeduri ta' reviżjoni għall-għoti ta' kuntratti ta' provvista pubblika u xogħlijiet pubbliċi (ĠU L 395, 30.12.1989, p. 33).

B. Artikolu 2(a)(ii) – servizzi finanzjarji, *prodotti u swieq u, il-prevenzjoni tal-hasil tal-flus u l-finanzjament tat-terroriżmu:*

Regoli li jstabilixxu qafas regolatorju u supervizorju u protezzjoni tal-konsumatur u tal-investitur fis-swieq tas-servizzi finanzjarji u kapitali *tal-Unjoni*, l-ibbankjar, il-kreditu, *l-investment*, l-assigurazzjoni u r-riassigurazzjoni, *il-prodotti ta'* pensjonijiet okkupazzjonali jew personali, it-titoli, il-fondi ta' investment, is-servizzi ta' pagament *u l-attivitajiet* elenkati fl-Anness I għad-Direttiva 2013/36/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-26 ta' Ġunju 2013 dwar l-aċċess għall-attività tal-istituzzjonijiet ta' kreditu u s-superviżjoni prudenzjali tal-istituzzjonijiet ta' kreditu u tad-ditti tal-investment, li temenda d-Direttiva 2002/87/KE u li tħassar id-Direttivi 2006/48/KE u 2006/49/KE (ĠU L 176, 27.06.2013, p. 338), kif irregolati bi:

- (i) id-Direttiva 2009/110/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-16 ta' Settembru 2009 dwar il-bidu, l-eżerċizzju u s-superviżjoni prudenzjali tan-negozju tal-istituzzjonijiet tal-flus elettronici li temenda d-Direttivi 2005/60/KE u 2006/48/KE u li tħassar id-Direttiva 2000/46/KE (ĠU L 267, 10.10.2009, p. 7);
- (ii) id-Direttiva 2011/61/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-8 ta' Ġunju 2011 dwar Maniġers ta' Fondi ta' Investment Alternattivi u li temenda d-Direttivi 2003/41/KE u 2009/65/KE u r-Regolamenti (KE) Nru 1060/2009 u (UE) Nru 1095/2010 (ĠU L 174, 1.7.2011, p. 1);
- (iii) ir-Regolament (UE) Nru 236/2012 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-14 ta' Marzu 2012 dwar bejgħ bin-nieqes u ċerti aspetti tas-swaps ta' inadempjenza tal-kreditu (ĠU L 86, 24.3.2012, p. 1);
- (iv) ir-Regolament (UE) Nru 345/2013 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-17 ta' April 2013 dwar fondi Ewropej ta' kapital ta' riskju (ĠU L 115, 25.4.2013, p. 1);
- (v) ir-Regolament (UE) Nru 346/2013 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-17 ta' April 2013 dwar il-fondi ta' intraprenditorija soċjali Ewropej (ĠU L 115, 25.4.2013, p. 18);

- (vi) id-Direttiva 2014/17/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-4 ta' Frar 2014 dwar kuntratti ta' kreditu għall-konsumaturi marbutin ma' proprjetà immobbli residenzjali u li temenda d-Direttivi 2008/48/KE u 2013/36/UE u r-Regolament (UE) Nru 1093/2010 (ĠU L 60, 28.2.2014, p. 34);
- (vii) ir-Regolament (UE) Nru 537/2014 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-16 ta' April 2014 dwar rekwiżiti speċifiċi dwar l-awditjar statutorju ta' entitajiet ta' interess pubbliku u li jhassar id-Deċiżjoni tal-Kummissjoni 2005/909/KE (ĠU L 158, 27.5.2014, p. 77);
- (viii) ir-Regolament (UE) Nru 600/2014 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal- 15 ta' Mejju 2014 dwar is-swieq tal-istrumenti finanzjarji u li jemenda r-Regolament (UE) Nru 648/2012 (ĠU L 173, 12.6.2014, p. 84);
- (ix) id-Direttiva (UE) 2015/2366/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-25 ta' Novembru 2015 dwar is-servizzi ta' pagament fis-suq intern, li temenda d-Direttivi 2002/65/KE, 2009/110/KE u 2013/36/UE u r-Regolament (UE) Nru 1093/2010, u li tħassar id-Direttiva 2007/64/KE (ĠU L 337, 23.12.2015, p. 35);
- (x) id-Direttiva 2004/25/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-21 ta' April 2004 fuq offerti ta' xiri (ĠU L 142, 30.4.2004, p. 12);
- (xi) id-Direttiva 2007/36/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal- 11 ta' Lulju 2007 dwar l-eżerċizzju ta' ċerti drittijiet tal-azzjonisti ta' kumpanniji kkwotati (ĠU L 184, 14.7.2007, p. 17).
- (xii) *id-Direttiva 2004/109/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-15 ta' Diċembru 2004 dwar l-armonizzazzjoni tar-rekwiżiti ta' trasparenza f'dak li għandu x'jaqsam ma' informazzjoni dwar emittenti li t-titoli tagħhom huma ammessi għall-kummerċ f'suq regolat u li temenda d-Direttiva 2001/34/KE (ĠU L 390, 31.12.2004, p. 38);*
- (xiii) *ir-Regolament (UE) Nru 648/2012 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-4 ta' Lulju 2012 dwar derivati OTC, kontropartijiet ċentrali u repożitorji tad-data dwar it-tranzazzjonijiet (ĠU L 201, 27.7.2012, p. 1).*
- (xiv) *ir-Regolament (UE) 2016/1011 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-8 ta' Ġunju 2016 dwar l-indiċi użati bhala parametri referenzjarji fi strumenti*

finanzjarji u kuntratti finanzjarji jew dwar il-kejl tal-prestazzjoni ta' fondi ta' investiment u li jemenda d-Direttivi 2008/48/KE u 2014/17/UE u r-Regolament (UE) Nru 596/2014 (ĠU L 171, 29.6.2016, p. 1);

(xv) *id-Direttiva 2009/138/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal- 25 ta' Novembru 2009 dwar il-bidu u l-eżerċizzju tan-negozju tal-assigurazzjoni u tar-riassigurazzjoni (Solvibilità II) (ĠU L 335, 17.12.2009, p. 1)*

(xvi) *id-Direttiva 2014/59/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-15 ta' Mejju 2014 li tistabbilixxi qafas għall-irkupru u r-riżoluzzjoni ta' istituzzjonijiet ta' kreditu u ditti ta' investiment u li temenda d-Direttiva tal-Kunsill 82/891/KE u d-Direttivi 2001/24/KE, 2002/47/KE, 2004/25/KE, 2005/56/KE, 2007/36/KE, 2011/35/KE, 2012/30/UE u 2013/36/UE, u r-Regolamenti (UE) Nru 1093/2010 u (UE) Nru 648/2012, tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill (ĠU L 173, 12.6.2014, p. 190);*

(xvii) *id-Direttiva 2002/87/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-16 ta' Diċembru 2002 dwar is-superviżjoni supplementari ta' istituzzjonijiet ta' kreditu dwar impriżi ta' assicurazzjoni u ditti ta' l-investiment f'konglomerat finanzjarju u li temenda d-Direttivi tal-Kunsill 73/239/KEE, 79/267/KEE, 92/49/KEE, 92/96/KEE, 93/6/KEE u 93/22/KEE, u d-Direttivi 98/78/KE u 2000/12/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill (ĠU L 35, 11.2.2003, p. 1);*

(xviii) *id-Direttiva 2014/49/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-16 ta' April 2014 dwar skemi ta' garanzija tad-depożiti (riformulazzjoni)(ĠU L 173, 12.6.2014, p. 149);*

(xix) *id-Direttiva 97/9/KE tal-Parlament Ewropew U Tal-Kunsill tat-3 ta' Marzu 1997 dwar skemi ta' kumpens għall-investitur (ĠU L 84, 26.3.1997, p. 22);*

(xx) *ir-Regolament (UE) 575/2013 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-26 ta' Ġunju 2013 dwar ir-rekwiżiti prudenzjali għall-istituzzjonijiet ta' kreditu u d-ditti tal-investiment u li jemenda r-Regolament (UE) Nru 648/2012 (ĠU L 176, 27.6.2013, p. 1);*

C. Artikolu 2(a)(iii) – is-sikurezza u l-konformità tal-prodotti:

1. Rekwiziti dwar is-sikurezza u l-konformità tal-prodotti mqiegħda fis-suq tal-Unjoni kif definit u rregolat bi:
 - (i) id-Direttiva Nru 2001/95/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-3 ta' Diċembru 2001 dwar is-sigurtà ġenerali tal-prodotti (ĠU L 11, 15.1.2002, p. 4);
 - (ii) leġislazzjoni tal-Unjoni dwar l-armonizzazzjoni li tikkonċerna prodotti manifatturati, *inkluż ir-rekwiziti tat-tikkettar*, għajr ikel, għalf, prodotti mediċinali għall-użu mill-bniedem u veterinarju, pjanti ħajjin u annimali, prodotti ta' oriġini umana u prodotti ta' pjanti u annimali relatati direttament mar-riproduzzjoni futura tagħhom kif elenkati fl-*Annessi għar-Regolament XX dwar is-sorveljanza tas-suq* u l-konformità *tal-prodotti*¹;
 - (iii) id-Direttiva 2007/46/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-5 ta' Settembru 2007 li tistabbilixxi kwadru għall-approvazzjoni ta' vetturi bil-mutur u l-karrijiet tagħhom, u ta' sistemi, komponenti u unitajiet tekniċi separati maħsuba għal tali vetturi (Direttiva Kwadru) (ĠU L 263, 9.10.2007, p. 1).
2. Kummerċjalizzazzjoni u użu ta' prodotti sensittivi u perikolużi, kif irregolati bi:
 - (i) id-Direttiva 2009/43/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-6 ta' Mejju 2009 dwar l-issimplifikar tat-termini u l-kundizzjonijiet tat-trasferimenti ta' prodotti relatati mad-difiża fil-Komunità (ĠU L 146, 10.06.2009, p. 1);
 - (ii) id-Direttiva tal-Kunsill 91/477/KEE tat-18 ta' Ġunju 1991 dwar il-kontroll tal-akkwist u l-pussess ta' armi (ĠU L 256, 13.9.1991, p. 51);
 - (iii) ir-Regolament (UE) Nru 98/2013 tal-15 ta' Jannar 2013 dwar it-tqiegħid fis-suq u l-użu ta' prekursori tal-isplussivi (ĠU L 39, 9.2.2013 p. 1).

¹ 2017/0353 (COD) - Din hija attwalment Proposta għal Regolament (UE) 2019/... tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill ta' ... dwar is-sorveljanza tas-suq u l-konformità tal-prodotti u li jemenda d-Direttivi 2004/42/KE u r-Regolamenti (KE) Nru 765/2008 u (UE) Nru 305/2011 li jemendaw id-Direttiva tal-Kunsill 2004/42/KE, ir-Regolamenti (KE) Nru 765/2008 u (UE) Nru 305/2011 li jelenkaw fl-Anness il-leġislazzjoni armonizzata kollha li fiha r-rekwiziti dwar id-disinn u t-tikkettar ta' prodott.

D. Artikolu 2(a)(iv) – is-sikurezza tat-trasport:

1. Rekwiziti tas-sikurezza fis-settur ferrovjarju kif irregolati bid-Direttiva (UE) 2016/798 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-11 ta' Mejju 2016 dwar is-sikurezza ferrovjarja (ĠU L 138, 26.5.2016, p.102).
2. Rekwiziti tas-sikurezza fis-settur tal-avjazzjoni ċivili kif irregolati bir-Regolament (UE) Nru 996/2010 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-20 ta' Ottubru 2010 dwar l-investigazzjoni u l-prevenzjoni ta' aċċidenti u incidenti fis-settur tal-avjazzjoni ċivili u li jhassar id-Direttiva 94/56/KE (ĠU L 295, 12.11.2010, p. 35).
3. Rekwiziti tas-sikurezza fis-settur tat-toroq kif irregolati bi:
 - (i) id-Direttiva 2008/96/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tad-19 ta' Novembru 2008 dwar il-ġestjoni tas-sikurezza fl-infrastruttura tat-toroq (ĠU L 319, 29.11.2008, p. 59);
 - (ii) id-Direttiva 2004/54/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tad-29 ta' April 2004 dwar il-htigiet minimi tas-sigurtà għall-mini fin-Network Trans-Ewropew tat-Toroq (ĠU L 167, 30.4.2004, p. 39);
 - (iii) *ir-Regolament (KE) Nru 1071/2009 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-21 ta' Ottubru 2009 li jstabilixxi regoli komuni dwar il-kondizzjonijiet li għandhom jiġu rispettati għall-eżerċizzju tal-professjoni ta' operatur tat-trasport bit-triq u li jhassar id-Direttiva tal-Kunsill 96/26/KE (ĠU L 300, 14.11.2009, p. 51).***
4. Rekwiziti tas-sikurezza fis-settur tat-toroq kif irregolati bi:
 - (i) ir-Regolament (KE) Nru 391/2009 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat- 23 ta' April 2009 dwar ir-regoli u l-istandards komuni għall-organizzazzjonijiet għall-ispezzjoni u l-perizji tal-vapuri (Tfassil mill-ġdid) (ĠU L 131, 28.5.2009, p. 11);
 - (ii) ir-Regolament (KE) Nru 392/2009 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-23 ta' April 2009 dwar ir-responsabbiltà ta' trasportaturi ta' passigġieri bil-baħar fil-każ ta' aċċidenti (ĠU L 131, 28.5.2009, p. 24);

- (iii) id-Direttiva 2014/90/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-23 ta' Lulju 2014 dwar tagħmir tal-baħar u li tħassar id-Direttiva tal-Kunsill 96/98/KE (ĠU L 257, 28.8.2014, p. 146);
- (iv) id-Direttiva 2009/18/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-23 ta' April 2009 li tistabbilixxi l-prinċipji fundamentali li jirregolaw l-investigazzjoni ta' aċċidenti fis-settur tat-trasport marittimu u li temenda d-Direttiva tal-Kunsill 1999/35/KE u d-Direttiva 2002/59/KE (ĠU L 131, 28.5.2009, p. 114);
- (v) id-Direttiva 2008/106/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tad-19 ta' Novembru 2008 dwar il-livell minimu ta' taħriġ tal-baħħara (ĠU L 323, 3.12.2008, p. 33);
- (vi) id-Direttiva tal-Kunsill 98/41/KE tat-18 ta' Ġunju 1998 dwar ir-registrazzjoni ta' persuni li jbaħħru abbord vapuri tal-passiġġieri li joperaw lejn jew minn portijiet tal-Istati Membri tal-Komunità (ĠU L 188, 2.7.1998, p. 35);
- (vii) id-Direttiva 2001/96/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-4 ta' Dicembru 2001 li tistabbilixxi l-htigiet u l-proċeduri armonizzati għat-tagħbija u l-ħatt b' sigurtà ta' bastimenti ta' tagħbija bl-ingrossa (ĠU L 13, 16.1.2002, p. 9).

5. *Rekwiżiti ta' sikurezza kif irregolati mid-Direttiva 2008/68/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-24 ta' Settembru 2008 dwar it-trasport intern ta' oġġetti perikolużi (ĠU L 260, 30.9.2008, p. 13).*

E. Artikolu 2(a)(v) – il-protezzjoni tal-ambjent:

1. Kull reat kriminali kontra l-protezzjoni tal-ambjent kif irregolata bid-Direttiva 2008/99/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tad-19 ta' Novembru 2008 dwar il-protezzjoni tal-ambjent permezz tal-liġi kriminali (ĠU L 328, 6.12.2008, p. 28) jew kull imġiba illegali li tikser il-leġislazzjoni stabbilita fl-Annessi tad-Direttiva 2008/99/KE;

2. *Dispożizzjonijiet dwar l-ambjent u l-klima, kif irregolati minn:*

- (i) id-Direttiva 2003/87/KE li tistabbilixxi skema għall-iskambju ta' kwoti ta' emissjonijiet ta' gassijiet serra ġewwa l-Komunità u li temenda d-Direttiva tal-Kunsill 96/61/KE (ĠU L 275, 25.10.2003, p. 32)*
- (ii) id-Direttiva 2009/28/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat- 23 ta' April 2009 dwar il-promozzjoni tal-użu tal-enerġija minn sorsi rinnovabbli u li temenda u sussegwentement thassar id-Direttivi 2001/77/KE u 2003/30/KE (ĠU L 140, 5.6.2009, p. 16);(iii) id-Direttiva 2012/27/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-25 ta' Ottubru 2012 dwar l-effiċjenza fl-enerġija, li temenda d-Direttivi 2009/125/KE u 2010/30/UE u li thassar id-Direttivi 2004/8/KE u 2006/32/KE (ĠU L 315, 14.11.2012, p. 1).*
- (iii) ir-Regolament (UE) Nru 525/2013 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-21 ta' Mejju 2013 dwar mekkaniżmu għall-monitoraġġ u r-rapportar ta' emissjonijiet ta' gassijiet serra u għar-rapportar ta' informazzjoni oħra relatata mat-tibdil fil-klima fil-livelli nazzjonali u tal-Unjoni u li jhassar id-Deċiżjoni Nru 280/2004/KE (ĠU L 165, 18.6.2013, p. 13);*
- (iv) id-Direttiva (UE) 2018/2001 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-11 ta' Diċembru 2018 dwar il-promozzjoni tal-użu tal-enerġija minn sorsi rinnovabbli(ĠU L 328, 21.12.2018, p. 82)*

3. Dispożizzjonijiet dwar l-iżvilupp sostenibbli u l-immaniġġjar tal-iskart, kif irregolati minn:

- (i) id-Direttiva 2008/98/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tad-19 ta' Novembru 2008 dwar l-iskart u li thassar ċerti Direttivi (ĠU L 312, 22.11.2008, p. 3);*
- (ii) ir-Regolament (UE) Nru 1257/2013 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-20 ta' Novembru 2013 dwar ir-riċiklaġġ tal-bastimenti u li jemenda r-Regolament (KE) Nru 1013/2006 u d-Direttiva 2009/16/KE (ĠU L 330, 10.12.2013, p. 1);*
- (iii) ir-Regolament (UE) Nru 649/2012 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal- 4 ta' Lulju 2012 dwar l-esportazzjoni u l-importazzjoni ta' sustanzi kimiċi perikolużi (ĠU L 201, 27.7.2012, p. 60);*

4. *Dispożizzjonijiet dwar it-tniġġis tal-baħar, dak tal-arja u dak akustiku, kif irregolati minn:*

- (i) *id-Direttiva 1999/94/KE relatata mad-disponibbiltà ta' tagħrif għall-konsumatur dwar l-ekonomija tal-fjuwil u emissjonijiet tas-CO2 rigward il-marketing ta' karożzi tal-passiġġieri ġodda (ĠU L 12, 18.01.2000, p. 16);*
- (ii) *id-Direttiva 2001/81/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-23 ta' Ottubru 2001 dwar il-livelli nazzjonali massimi tal-emissjonijiet ta' ċerti inkwinanti atmosferiċi (ĠU L 309, 27.11.2001, p. 22);*
- (iii) *id-Direttiva 2002/49/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-25 ta' Ġunju li tirrigwarda l-istudju u l-amministrazzjoni tal-hsejjes ambjentali (ĠU L 189, 18.7.2002, p. 12);*
- (iv) *ir-Regolament (KE) Nru 782/2003 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-14 ta' April 2003 dwar il-projbizzjoni tal-komposti tal-organotin fuq il-bastimenti (ĠU UE L 115, 9.5.2003, p. 1);*
- (v) *id-Direttiva 2004/35/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-21 ta' April 2004 dwar ir-responsabbiltà ambjentali f'dak li għandu x'jaqsam mal-prevenzjoni u r-rimedju għal danni ambjentali (ĠU L 143, 30.4.2004, p. 56);*
- (vi) *id-Direttiva 2005/35/KE dwar it-tniġġis ikkawżat minn vapuri u l-introduzzjoni ta' sanzjonijiet għal ksur (ĠU L 255, 30.9.2005, p. 11);*
- (vii) *ir-Regolament (KE) Nru 166/2006 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-18 ta' Jannar 2006 dwar il-ħolqien ta' Reġistru Ewropew dwar ir-Rilaxx u t-Trasferiment ta' Inkwinanti u li jemenda d-Direttivi tal-Kunsill 91/689/KEE u 96/61/KE (ĠU L 33, 4.2.2006, p. 1);*
- (viii) *id-Direttiva 2009/33/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat- 23 ta' April 2009 dwar il-promozzjoni ta' vetturi ta' trasport fuq it-triq nodfa u effiċjenti fl-użu tal-enerġija (ĠU L 120, 15.5.2009, p. 12);*
- (ix) *ir-Regolament (KE) Nru 443/2009 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-23 ta' April 2009 li jistabbilixxi standards ta' rendiment għall-emissjonijiet minn karożzi ġodda tal-passiġġieri bhala parti mill-approċċ integrat tal-*

Komunità biex jitnaqqsu l-emissjonijiet ta' CO2 minn vetturi hfief (ĠU L 140, 5.6.2009, p. 1);

(x) ir-Regolament (KE) Nru 1005/2009 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-16 ta' Settembru 2009 dwar sustanzi li jnaqqsu s-saff tal-ożonu (ĠU L 286, 31.10.2009, p. 1);

(xi) id-Direttiva 2009/126/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-21 ta' Ottubru 2009 dwar il-Fażi II tal-irkupru tal-fwar tal-petrol waqt ir-riforniment bil-karburant tal-vetturi bil-mutur fl-istazzjonijiet ta' servizz (ĠU L 285, 31.10.2009, p. 36);

(xii) ir-Regolament (UE) Nru 510/2011 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-11 ta' Mejju 2011 li jstabbilixxi standards ta' rendiment fir-rigward tal-emissjonijiet tal-vetturi kummerċjali hfief godda bhala parti mill-approċċ integrat tal-Unjoni biex jitnaqqsu l-emissjonijiet tas-CO2 minn vetturi hfief (ĠU L 145, 31.5.2011, p. 1);

(xiii) id-Direttiva 2014/94/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-22 ta' Ottubru 2014 dwar l-installazzjoni ta' infrastruttura tal-karburanti alternattivi (ĠU L 307, 28.10.2014, p. 1);

(xiv) ir-Regolament (UE) 2015/757 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tad-29 ta' April 2015 dwar il-monitoraġġ, ir-rappurtar u l-verifika ta' emissjonijiet tad-diossidu tal-karbonju mit-trasport marittimu, u li jemenda d-Direttiva 2009/16/KE (ĠU L 123, 19.5.2015, p. 55);

(xv) id-Direttiva (UE) 2015/2193 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-25 ta' Novembru 2015 dwar il-limitazzjoni tal-emissjonijiet ta' ċerti sustanzi niġġiesa fl-arja minn impjanti tal-kombustjoni medji (ĠU L 313, 28.11.2015, p. 1);

5. *Dispożizzjonijiet dwar il-protezzjoni u l-ġestjoni tal-ilma u l-hamrija, kif irregolati minn:*

(i) id-Direttiva 2007/60/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-23 ta' Ottubru 2007 dwar il-valutazzjoni u l-immaniġġjar tar-riskji tal-gharghar (ĠU L 288, 6.11.2007, p. 27);

- (ii) *id-Direttiva 2008/105/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas- 16 ta' Diċembru 2008 dwar standards ta' kwalità ambjentali fil-qasam tal-politika tal-ilma, li temenda u sussegwentement thassar id-Direttivi tal-Kunsill 82/176/KEE, 83/513/KEE, 84/156/KEE, 84/491/KEE, 86/280/KEE u li temenda d-Direttiva 2000/60/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill (ĠU L 348, 24.12.2008, p. 84);*
- (iii) *id-Direttiva 2011/92/UE dwar l-istima tal-effetti ta' ċerti proġetti pubblici u privati fuq l-ambjent (ĠU L 26, 18.1.2012, p. 1).*

6. *Dispożizzjonijiet relatati mal-protezzjoni tan-natura u l-bijodiversità, kif irregolati minn:*

- (i) *ir-Regolament tal-Kunsill (KEE) Nru 1936/2001 tas-27 ta' Settembru 2001 li jistabbilixxi miżuri ta' kontroll applikabbli għas-sajd għal ċerti stokkijiet ta' hut li jpassi hafna (ĠU L 263, 3.10.2001, p. 1);*
- (ii) *ir-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 812/2004 tas-26 ta' April 2004 li jippreskrivi miżuri li jikkonċernaw qabdiet inċidentali ta' ċetaċġi fil-meded (żoni) tas-sajd u jemenda r-Regolament (KE) Nru 88/98 (ĠU L 150, 30.4.2004, p. 12);*
- (iii) *ir-Regolament (KE) Nru 1007/2009 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-16 ta' Settembru 2009 dwar il-kummerċ tal-prodotti mill-foki (ĠU L 286, 31.10.2009, p. 36);*
- (iv) *ir-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 734/2008 tal- 15 ta' Lulju 2008 dwar il-protezzjoni ta' ekosistemi marini vulnerabbli f'ibhra internazzjonali mill-impatti hżiena tal-irkaptu tas-sajd tal-qiegħ (ĠU L 201, 30.7.2008, p. 8);*
- (v) *id-Direttiva 2009/147/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-30 ta' Novembru 2009 dwar il-konservazzjoni tal-ghasafar selvaġġi (ĠU L 20, 26.1.2010, p. 7);*
- (vi) *ir-Regolament (UE) Nru 995/2010 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-20 ta' Ottubru 2010 li jistabbilixxi l-obbligi tal-operaturi li jqiegħdu fis-suq injam u prodotti tal-injam (ĠU L 295, 12.11.2010, p. 23);*

(vii) ir-Regolament (UE) Nru 1143/2014 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-22 ta' Ottubru 2014 dwar il-prevenzjoni u l-ġestjoni tal-introduzzjoni u t-tixrid ta' speċijiet aljeni invażivi (ĠU L 317, 4.11.2014, p. 35);

7. *Dispożizzjonijiet dwar sustanzi kimiċi, kif irregolati mir-Regolament (KE) Nru 1907/2006 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-18 ta' Diċembru 2006 dwar ir-registrazzjoni, il-valutazzjoni, l-awtorizzazzjoni u r-restrizzjoni ta' sustanzi kimiċi (REACH), li jistabbilixxi Aġenzija Ewropea għas-Sustanzi Kimiċi, li jemenda d-Direttiva 1999/45/KE u li jhassar ir-Regolament (KEE) Nru 793/93 tal-Kunsill u r-Regolament (KE) Nru 1488/94 tal-Kummissjoni kif ukoll id-Direttiva 76/769/KEE tal-Kunsill u d-Direttivi 91/155/KEE, 93/67/KEE, 93/105/KE u 2000/21/KE tal-Kummissjoni (ĠU L 396, 30.12.2006, p.1);*
8. *Dispożizzjonijiet relatati ma prodotti organiċi, kif irregolati mir-Regolament (UE) 2018/848 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-30 ta' Mejju 2018 dwar il-produttjoni organika u t-tikkettar ta' prodotti organiċi u li jhassar ir-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 834/2007 (ĠU L 150, 14.6.2018, p. 1).*

F. Artikolu 2(a)(vi) – protezzjoni mir-radjazzjoni u sikurezza nukleari

Regoli dwar is-sikurezza nukleari kif irregolati bi:

- (i) id-Direttiva tal-Kunsill 2009/71/Euratom tal-25 ta' Ġunju 2009 li tistabbilixxi qafas Komunitarju għas-sigurtà tal-installazzjonijiet nukleari (ĠU L 172, 2.7.2009, p. 18);
- (ii) id-Direttiva tal-Kunsill 2013/51/Euratom tat-22 ta' Ottubru 2013 li tistabbilixxi rekwiżiti għall-protezzjoni tas-saħħa tal-pubbliku generali fir-rigward ta' sustanzi radjuattivi fl-ilma maħsub għall-konsum mill-bniedem (ĠU L 296, 7.11.2013, p. 12);
- (iii) id-Direttiva tal-Kunsill 2013/59/Euratom tal-5 ta' Diċembru 2013 li tistabbilixxi standards bażiċi ta' sikurezza għal protezzjoni kontra l-perikli li jirriżultaw minn esponiment għal radjazzjoni jonizzanti, u li tħassar id-Direttivi 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom u 2003/122/Euratom (ĠU L 13, 17.1.2014, p. 1);

- (iv) id-Direttiva tal-Kunsill 2011/70/Euratom tad-19 ta' Lulju 2011 li tistabbilixxi qafas Komunitarju għall-ġestjoni responsabbli u sikura ta' fjuwil użat u skart radjuattiv (ĠU L 199, 2.8.2011, p. 48);
- (v) id-Direttiva tal-Kunsill 2006/117/Euratom tal-20 ta' Novembru 2006 dwar is-superviżjoni u l-kontroll ta' vjeġġi ta' skart radjuattiv u ta' kombustibbli nukleari eżawrit (ĠU L 337, 5.12.2006, p. 21).
- (vi) ***ir-Regolament tal-Kunsill (Euratom) 2016/52 tal-15 ta' Jannar 2016 li jistabbilixxi l-livelli massimi permissibbli ta' kontaminazzjoni radjuattiva ta' ikel u għalf wara incident nukleari jew kwalunkwe każ ieħor ta' emerġenza radjoloġika, u li jhassar ir-Regolament tal-Kunsill (Euratom) Nru 3954/87 u r-Regolament tal-Kummissjoni (Euratom) Nru 944/89 u (Euratom) Nru 770/90 (ĠU L 13, 20.1.2016, p. 2);***
- (vii) ***ir-Regolament tal-Kunsill (Euratom) Nru 1493/93 tat-8 ta' Ġunju 1993 dwar kunsinni ta' sustanzi radjoattivi bejn l-Istati Membri.***

G. Artikolu 2(a)(vii) — is-sikurezza tal-ikel u tal-għalf, is-saħħa u l-benessri tal-annimali:

1. Il-liġi tal-Unjoni dwar l-ikel u l-għalf irregolata mill-prinċipji u r-rekwiżiti ġenerali kif definiti mir-Regolament (KE) Nru 178/2002 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-28 ta' Jannar 2002 li jistabbilixxi l-prinċipji ġenerali u l-htigijiet tal-liġi dwar l-ikel, li jistabbilixxi l-Awtorità Ewropea dwar is-Sigurtà fl-Ikel u jistabbilixxi l-proċeduri fi kwistjonijiet ta' sigurtà tal-ikel (ĠU L 31, 1.2.2002, p. 1).
2. Is-saħħa tal-annimali kif irregolata minn:
 - (i) ir-Regolament (UE) 2016/429 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tad-9 ta' Marzu 2016 dwar il-mard trasmissibbli tal-annimali u li jemenda u jhassar ċerti atti fil-qasam tas-saħħa tal-annimali ("Liġi dwar is-Saħħa tal-Annimali") (ĠU L 84, 31.3.2016, p. 1).
 - (ii) ***ir-Regolament (KE) Nru 1069/2009 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-21 ta' Ottubru 2009 li jistabbilixxi regoli tas-saħħa li jirrigwardaw prodotti sekondarji tal-annimali jew derivati minnhom mhux maħsuba għall-konsum mill-bniedem (ĠU L 300, 14.11.2009, p. 1);***

3. ir-Regolament (UE) 2017/625 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-15 ta' Marzu 2017 dwar il-kontrolli uffiċjali u attivitajiet uffiċjali oħra mwettqa biex jiżguraw l-applikazzjoni tal-liġi tal-ikel u tal-għalf, ta' regoli dwar is-saħħa u t-trattament xieraq tal-annimali, dwar is-saħħa tal-pjanti u dwar prodotti għall-protezzjoni tal-pjanti, li jemenda r-Regolamenti (KE) Nru 999/2001, (KE) Nru 396/2005, (KE) Nru 1069/2009, (KE) Nru 1107/2009, (UE) Nru 1151/2012, (UE) Nru 652/2014, (UE) 2016/429 u (UE) 2016/2031 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, ir-Regolamenti tal-Kunsill (KE) Nru 1/2005 u (KE) Nru 1099/2009 u d-Direttivi tal-Kunsill 98/58/KE, 1999/74/KE, 2007/43/KE, 2008/119/KE u 2008/120/KE, u li jhassar ir-Regolamenti (KE) Nru 854/2004 u (KE) Nru 882/2004 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, id-Direttivi tal-Kunsill 89/608/KEE, 89/662/KEE, 90/425/KEE, 91/496/KEE, 96/23/KE, 96/93/KE u 97/78/KE u d-Deciżjoni tal-Kunsill 92/438/KEE (Regolament dwar il-Kontrolli Uffiċjali) (ĠU L 95, 7.4.2017, p. 1).
4. ***Dispożizzjonijiet u standards dwar il-protezzjoni u l-benesseri tal-annimali***, kif irregolati minn:
 - (i) id-Direttiva tal-Kunsill 98/58/KE tal-20 ta' Lulju 1998 dwar il-harsien ta' annimali miżmuma għal skopijiet ta' biedja (ĠU L 221, 8.8.1998, p. 23);
 - (ii) ir-Regolament (KE) Nru 1/2005 tal-Kunsill tat-22 ta' Diċembru 2004 dwar il-protezzjoni tal-annimali waqt it-trasport u operazzjonijiet relatati u li temenda d-Direttivi 64/432/KEE u 93/119/KE u r-Regolament (KE) Nru 1255/97 (ĠU L 3, 5.1.2005, p. 1);
 - (iii) ir-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 1099/2009 tal-24 ta' Settembru 2009 dwar il-protezzjoni tal-annimali waqt il-qatla (ĠU L 303, 18.11.2009, p. 1);
 - (iv) ***id-Direttiva tal-Kunsill 1999/22/KE tad-29 ta' Marzu 1999 dwar iż-żamma ta' annimali selvaġġi fiż-żoo*** (ĠU L 94, 9.4.1999, p. 24).

H. Artikolu 2(a)(viii) – is-saħħa pubblika:

1. Mizuri li jistabbilixxu standards għolja ta' kwalità u sikurezza ta' organi u sustanzi ta' oriġini umana, kif irregolati bi:
 - (i) id-Direttiva 2002/98/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-27 ta' Jannar 2003 li tistabbilixxi livelli stabbiliti ta' kwalità u sigurtà għall-għbir, l-ittestjar, l-

iproċessar, il-ħażna u t-tqassim ta' demm tal-bniedem u komponenti tad-demm u li temenda d-Direttiva 2001/83/KE (ĠU L 33, 8.2.2003, p. 30);

- (ii) id-Direttiva 2004/23/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-31 ta' Marzu 2004 dwar l-iffissar ta' standards ta' kwalità u sikurezza għad-donazzjoni, ksib, ittestjar, proċessar, preservazzjoni, ħażna u tqassim ta' tessuti u ċelloli tal-bniedem (ĠU L 102, 7.4.2004, p. 48);
- (iii) id-Direttiva 2010/45/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas- 7 ta' Lulju 2010 dwar l-istandards tal-kwalità u s-sikurezza ta' organi umani maħsuba għal trapjanti (ĠU L 207, 6.8.2010, p. 14).

2. Mizuri li jistabbilixxu standards għolja ta' kwalità u sikurezza għall-prodotti mediċinali u t-tagħmir għall-użu mediku kif irregolati bi:

- (i) ir-Regolament (KE) Nru 141/2000 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-16 ta' Diċembru 1999 dwar il-prodotti mediċinali orfni (ĠU L 18, 22.1.2000, p. 1);
- (ii) id-Direttiva 2001/83/KE tas-6 ta' Novembru 2001 dwar il-kodiċi tal-Komunità li għandu x'jaqsam ma' prodotti mediċinali għall-użu mill-bniedem (ĠU L 311, 28.11.2001, p. 67);
- (iii) ***ir-Regolament (UE) 2019/6*** tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-***11 ta' Diċembru 2018*** dwar prodotti mediċinali veterinarji ***u li jħassar id-Direttiva 2001/82/KE*** (ĠU L 4, 7.1.2019, p. 43);
- (iv) ir-Regolament (KE) Nru 726/2004 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-31 ta' Marzu 2004 li jistabbilixxi proċeduri Komunitarji għall-awtorizzazzjoni u s-sorveljanza ta' prodotti mediċinali għall-użu mill-bniedem u veterinarju u li jistabbilixxi l-Aġenzija Ewropea għall-Mediċini (ĠU L 136, 30.4.2004, p. 1);
- (v) ir-Regolament (KE) Nru 1901/2006 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-12 ta' Diċembru 2006 dwar prodotti mediċinali għall-użu pedjatriku u li jemenda r-Regolament (KEE) Nru 1768/92, id-Direttiva 2001/20/KE, id-Direttiva 2001/83/KE u r-Regolament (KE) Nru 726/2004 (ĠU L 378, 27.12.2006, p. 1);

(vi) ir-Regolament (KE) Nru 1394/2007 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-13 ta' Novembru 2007 dwar prodotti mediċinali ta' terapija avvanzata u li jemenda d-Direttiva 2001/83/KE u r-Regolament (KE) Nru 726/2004 (ĠU L 324, 10.12.2007, p. 121);

(vii) ir-Regolament (UE) Nru 536/2014 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-16 ta' April 2014 dwar il-provi kliniċi fuq prodotti mediċinali għall-użu mill-bniedem, u li jhassar id-Direttiva 2001/20/KE (ĠU L 158, 27.5.2014, p. 1).

I

3. Id-drittijiet tal-pazjenti kif irregolati mid-Direttiva 2011/24/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tad-9 ta' Marzu 2011 dwar l-applikazzjoni tad-drittijiet tal-pazjenti fil-qasam tal-kura tas-saħħa transkonfinali (ĠU L 88, 4.4.2011, p. 45).

4. Il-manifattura, il-preżentazzjoni u l-bejgħ ta' tabakk u prodotti relatati rregolati bid-Direttiva 2014/40/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-3 ta' April 2014 dwar l-approssimazzjoni tal-liġijiet, ir-regolamenti u d-dispożizzjonijiet amministrattivi tal-Istati Membri rigward il-manifattura, il-preżentazzjoni u l-bejgħ tat-tabakk u prodotti relatati u li thassar id-Direttiva 2001/37/KE (ĠU L 127, 29.4.2014, p. 1).

I. Artikolu 2(a)(ix) – il-protezzjoni tal-konsumatur:

Id-drittijiet tal-konsumatur u l-protezzjoni tal-konsumatur kif irregolati bi:

(i) id-Direttiva 98/6/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-16 ta' Frar 1998 dwar il-protezzjoni tal-konsumatur fl-indikazzjoni tal-prezzijiet ta' prodotti offruti lill-konsumaturi (ĠU L 80, 18.3.1998, p. 27);

(ii) id-Direttiva 1999/44/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-25 ta' Mejju 1999 dwar ċerti aspetti tal-bejgħ ta' oġġetti tal-konsum u garanziji assoċjati magħhom (ĠU L 171, 7.7.1999, p. 12);

(iii) id-Direttiva 2002/65/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-23 ta' Settembru 2002 li tikkonċerna t-tqegħid fis-suq b'distanza ta' servizzi finanzjarji ta' konsumaturi u li temenda d-Direttiva tal-Kunsill 90/619/KEE u d-Direttivi 98/7/KE u 98/27/KE (ĠU L 271, 9.10.2002, p. 16);

- (iv) id-Direttiva 2005/29/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-11 ta' Mejju 2005 dwar prattiċi kummerċjali żleali fin-negozju mal-konsumatur fis-suq intern li temenda d-Direttiva tal-Kunsill 84/450/KEE, id-Direttivi 97/7/KE, 98/27/KE u 2002/65/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, u r-Regolament (KE) Nru 2006/2004 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill (Direttiva dwar Prattiċi Kummerċjali Żleali) (ĠU L 149, 11.6.2005, p. 22);
- (v) id-Direttiva 2008/48/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-23 ta' April 2008 dwar ftehim ta' kreditu għall-konsumatur u li tħassar id-Direttiva tal-Kunsill 87/102/KEE (ĠU L 133, 22.5.2008, p. 66);
- (vi) id-Direttiva 2011/83/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-25 ta' Ottubru 2011 dwar drittijiet tal-konsumatur, li temenda d-Direttiva tal-Kunsill 93/13/KEE u d-Direttiva 1999/44/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill u li tħassar id-Direttiva tal-Kunsill 85/577/KEE u d-Direttiva 97/7/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill (ĠU L 304, 22.11.2011, p. 64);
- (vii) id-Direttiva 2014/92/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-23 ta' Lulju 2014 dwar il-komparabbiltà tat-tariffi relatati mal-kontijiet tal-ħlas, il-bdil tal-kontijiet tal-ħlas u l-aċċess għal kontijiet tal-ħlas b'karatteristiċi bażiċi (ĠU L 257, 28.8.2014, p. 214).

J. Artikolu 2(a)(x) – il-protezzjoni tal-privatezza u d-data personali, u s-sigurtà tan-netwerks u tas-sistemi ta' informazzjoni:

- (i) id-Direttiva 2002/58/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill dwar l-ipproċessar tad-data personali u l-protezzjoni tal-privatezza fis-settur tal-komunikazzjoni elettronika (Direttiva dwar il-privatezza u l-komunikazzjonijiet elettronici) (ĠU L 201, 31.7.2002, p. 37);
- (ii) ir-Regolament (UE) 2016/679 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas- 27 ta' April 2016 dwar il-protezzjoni tal-persuni fiżiċi fir-rigward tal-ipproċessar ta' data personali u dwar il-moviment liberu ta' tali data , u li jħassar id-Direttiva 95/46/KE (Regolament Ġenerali dwar il-Protezzjoni tad-Data) (ĠU L 119, 4.5.2016, p. 1);

- (iii) id-Direttiva (UE) 2016/1148 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-6 ta' Lulju 2016 dwar miżuri għal livell għoli komuni ta' sigurtà tan-netwerks u tas-sistemi tal-informazzjoni madwar l-Unjoni (ĠU L 194, 19.7.2016, p. 1).

Parti II

L-Artikolu 3(1) tad-Direttiva jirreferi għal-leġislazzjoni tal-Unjoni segwenti:

A. Artikolu 2(a)(ii) – servizzi finanzjarji, *prodotti u s-swieg* u prevenzjoni tal-hasil tal-flus u l-finanzjament tat-terroriżmu:

1. Servizzi finanzjarji:

- (i) id-Direttiva 2009/65/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-13 ta' Lulju 2009 dwar il-koordinazzjoni ta' ligijiet, regolamenti u dispożizzjonijiet amministrattivi fir-rigward tal-imprizi tal-investment kollettiv f'titoli trasferibbli (UCITS) (ĠU L 302, 17.11.2009, p. 32);
- (ii) id-Direttiva (UE) 2016/2341 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-14 ta' Diċembru 2016 dwar l-attivitàjiet u s-superviżjoni ta' istituzzjonijiet għall-provvista ta' rtirar okkupazzjonali (IORPs) (ĠU L 354, 23.12.2016, p. 37);
- (iii) id-Direttiva 2006/43/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-17 ta' Mejju 2006 dwar il-verifiki statutorji tal-kontijiet annwali u tal-kontijiet konsolidati, li temenda d-Direttivi tal-Kunsill 78/660/KEE u 83/349/KEE u li tħassar id-Direttiva tal-Kunsill 84/253/KEE (ĠU L 157, 9.6.2006, p. 87);
- (iv) ir-Regolament (UE) Nru 596/2014 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas- 16 ta' April 2014 dwar l-abbuż tas-suq (Regolament dwar l-abbuż tas-suq) u li jħassar id-Direttiva 2003/6/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill u d-Direttivi tal-Kummissjoni 2003/124/KE, 2003/125/KE u 2004/72/KE (ĠU L 173, 12.6.2014, p. 1);
- (v) id-Direttiva 2013/36/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-26 ta' Ġunju 2013 dwar l-aċċess għall-attività tal-istituzzjonijiet ta' kreditu u s-superviżjoni prudenzjali tal-istituzzjonijiet ta' kreditu u tad-ditti tal-investment, li temenda

d-Direttiva 2002/87/KE u li tħassar id-Direttivi 2006/48/KE u 2006/49/KE (ĠU L 176, 27.6.2013, p. 338);

- (vi) id-Direttiva 2014/65/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-15 ta' Mejju 2014 dwar is-swieq fl-istrumenti finanzjarji u li temenda d-Direttiva 2002/92/KE u d-Direttiva 2011/61/UE (ĠU L 173, 12.6.2014, p. 349);
- (vii) ir-Regolament (UE) Nru 909/2014 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-23 ta' Lulju 2014 dwar it-titjib fis-saldu tat-titoli fl-Unjoni Ewropea u dwar depożitorji ċentrali tat-titoli u li jemenda d-Direttivi 98/26/KE u 2014/65/UE u r-Regolament (UE) Nru 236/2012 (ĠU L 257, 28.8.2014, p. 1);
- (viii) ir-Regolament (UE) Nru 1286/2014 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-26 ta' Novembru 2014 dwar dokumenti bl-informazzjoni ewlenija għal prodotti aggregati ta' investiment għall-konsumaturi bbażati fuq l-assigurazzjoni (PRIIPs) (ĠU L 352, 9.12.2014, p. 1);
- (ix) ir-Regolament (UE) 2015/2365 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-25 ta' Novembru 2015 dwar it-trasparenza ta' transazzjonijiet ta' finanzjament tat-titoli u l-użu mill-ġdid u li jemenda r-Regolament (UE) Nru 648/2012 (ĠU L 337, 23.12.2015, p. 1);
- (x) id-Direttiva (UE) 2016/97 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-20 ta' Jannar 2016 dwar id-distribuzzjoni tal-assigurazzjoni (riformalazzjoni) (ĠU L 26, 2.2.2016, p. 19);
- (xi) ir-Regolament (UE) 2017/1129 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-14 ta' Ġunju 2017 dwar il-prospett li għandu jiġi ppubblikat meta titoli jiġu offruti lill-pubbliku jew jiġu ammessi għall-kummerċ f'suq regolat (ĠU L 168, 30.6.2017, p. 12).

2. Prevenzjoni tal-ħasil tal-flus u l-finanzjament tat-terroriżmu:

- (i) id-Direttiva (UE) 2015/849 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-20 ta' Mejju 2015 dwar il-prevenzjoni tal-użu tas-sistema finanzjarja għall-finijiet tal-ħasil tal-flus jew il-finanzjament tat-terroriżmu, li temenda r-Regolament (UE) Nru 648/2012 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, u li tħassar id-Direttiva 2005/60/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill u d-Direttiva tal-Kummissjoni 2006/70/KE (ĠU L 141, 5.6.2015, p. 73);

- (ii) ir-Regolament (UE) 2015/847 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-20 ta' Mejju 2015 dwar l-informazzjoni li takkumpanja t-trasferimenti ta' fondi u li jhassar ir-Regolament (KE) Nru 1781/2006 (ĠU L 141, 5.6.2015, p. 1).

B. Artikolu 2(a)(iv) – is-sikurezza tat-trasport:

- (i) ir-Regolament (UE) Nru 376/2014 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-3 ta' April 2014 dwar ir-rappurtar, l-analiżi u s-segwitu ta' okkorrenzi fl-avjazzjoni ċivili, li jemenda r-Regolament (UE) Nru 996/2010 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill u li jhassar id-Direttiva 2003/42/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, u r-Regolamenti tal-Kummissjoni (KE) Nru 1321/2007 u (KE) Nru 1330/2007 (ĠU L 122, 24.4.2014, p. 18);
- (ii) id-Direttiva 2013/54/UE, tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, tal-20 ta' Novembru 2013, dwar ċerti responsabbiltajiet tal-Istat tal-Bandiera għal konformità mal-Konvenzjoni dwar ix-Xogħol Marittimu, 2006 (ĠU L 329, 10.12.2013, p. 1);
- (iii) id-Direttiva 2009/16/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat- 23 ta' April 2009 dwar il-kontroll tal-Istat tal-Port (ĠU L 131, 28.5.2009, p. 57).

C. Artikolu 2(a)(v) – il-protezzjoni tal-ambjent:

- (i) id-Direttiva 2013/30/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-12 ta' Ġunju 2013 dwar l-operazzjonijiet taż-żejt u tal-gass offshore u li temenda d-Direttiva 2004/35/KE (ĠU L 178, 28.6.2013, p. 66).

ANNEX GHAR-RIŻOLUZZJONI LEĠIŻLATTIVA

Dikjarazzjoni tal-Kummissjoni dwar id-Direttiva dwar il-protezzjoni ta' persuni li jirrapportaw dwar ksur tal-liġi tal-Unjoni

Fil-mument tar-rieżami li jrid jitwettaq f'konformità mal-Artikolu 27 tad-Direttiva, il-Kummissjoni se tikkunsidra l-possibbiltà li testendi l-kamp ta' applikazzjoni tiegħu għal ċerti atti bbażati fuq l-Artikoli 153 TFUE u 157 TFUE, wara konsultazzjoni mas-sħab soċjali, fejn xieraq, *f'konformità mal-Artikolu 154 TFUE*.